

FØLELSE OG TANKE

II DEL

VED
LAURS NIELSEN

NYT RELIGIØST LIVSSYN – FØDT AF DET GAMLE

*IAGTTAGELSER AF LIVET HOS PLANTER, DYR
OG MENNESKER*

2. rev. udg.
FORLAGET MYLUND
2013

INDHOLD

MENNESKETS Åndsliv

I

Tankelivets udvikling eller følelse og tanke	59
Åndsnuancer	65
Korte og dybe tanker	72
Tanken stedfæster sig.....	88
Samvittigheden	93
Modsætningsforholdenes indflydelse på tænkeevnens udvikling.....	108
Kamp og strid	114
Tankelivet	121
Børneopdragelse.....	130
Mandens og kvindens åndsliv	133
Røsten	139
Verdensaltet	141
Åndslivet	145
Arkitekturen i det fødende liv.....	146
Spredte livsbetragtninger	152

TANKELIVETS UDVIKLING ELLER FØLELSE OG TANKE

Her tales særligt om den harmoniske tanke, hvor tanke- og følelsesliv siger ja til hinanden, uden at denne dog behøver at være afvejet på samvittighedens vægtskål.

Vi tænker os et hjem på den jyske hede, hvor der i forhold til øerne er langt fra hjem til hjem; her slider forældrene hårdere for brødet. Sliddet kræver stærkere omtanke og giver mindre fortjeneste end på de tættere befolkede, gode jorder; den mindre fortjeneste giver større omtanke i dispositioner.

Forældrenes sprog i hjemmet præges heraf, får en dybere, tænkende alvor over sig, altså større dybde, større omfang, deraf større kraft, både i tanke og følelse, end deres på de gode jorder. Hvad dette betyder for tankelivets udfoldelse, vil vi forstå, når vi ved, hvorledes tanke og følelse forplanter sig mellem individerne, der hører sammen, ikke alene i hjemmene, men på alle kraftcentre, hvor menneskelig energi udfolder sig, og hvorledes de tænker og føler med hverandre, uden at vi behøver at regne med ordene, der tales; thi den, der hører ordene, er ofte ad tankens og følelsens veje klar over, at ordene taler ét sprog, men tanker og følelser et ganske andet (de ved forud besked). Hvor samvittigheden danner grundtonen for tanke, følelse og ord, er det hele i harmoni. Det harmoniske af samvittigheden prægede tankeliv er et højere plan end det i vor tid almindelige menneskelige tankeliv.

Disse på den jyske hedes ensomhed så dybe, hårde og lange overvejelser giver kun få ord; men tanker og følelser får en livskraft og dybde, der svarer til den ensomhed og ro, det store udsyn (vidderne) og den trængsel, hvorunder de er skabt; de få ord giver da en stærk udladning af åndsmagt, når tankerne forplanter sig mellem individerne.

For barnet, der hører de få ord, er et sådant ord med tankers og følelsers indhold en begivenhed. En sådan enkelt tanke

med pro-et-contra-motiver kan et barn på de egne overveje i dage, uger, måneder, måske år. Denne overvejelse lægger da en solid grundvold hos barnet for dets tankelivs dybder, der aldrig i livet tabes.

En sådan tanke bliver for et sådant barn lig en nøgle til en dør. Ved et ihærdigt arbejde med den i sin sjæls uforstyrrede ro går døren op, og bag den findes et helt nyt, uanet skatkammer af tanker. Det ligger i, at barnet har fred, ro og tid til at forundre sig over de ting, det hører, ser og føler, men ikke forstår. Det skaber da ifølge sin trang til at forstå, men uden egen forståelse, og ifølge livslovenes natur en søgende tanke om de ting, det ikke forstår. Følelseslivet farer da ud med denne søgende tanke i rummet, måske til fader eller moder eller en kendt mand i sognet, som barnet har hørt omtale som klog, eller muligt til Gud; men gælder dets forundring en tanke fra en anden, det har hørt ved ord, eller et forhold, det har set hos en mand, da bliver der i den søgende tanke indlagt adresse til den mand, der har foranlediget dets forundring. I en søgende tanke er altid indlagt en adresse til den person, som skaberen af den søgende tanke har en følelse af, at svar kan fås fra, alt ifølge livslovenes natur uden kendskab til livet. Den søgende tanke dør ikke, før den er besvaret, dens indhold undersøgt og en ny (svartanken) skabt derudaf. Spørgerens følelsesliv farer nu ud med den søgende tanke efter den deri indlagte adresse uden hensyn til tid, rum eller afstand, og det går ikke til hvile, før et passende svar er skaffet til veje.

Den, der i menneskelivet muligt skaber en sådan svartanke, ved det i vor tid ikke, fordi vi almindeligvis ikke kender åndslivet. Lad os sige, den søgende tanke har adresse til barnets fader, der muligvis er dets tankes ophav, altså også ophav til dets forundring og trang til at forstå; det ligger da nær, at den søgende tanke får adresse til ham. Lad os tænke os, at han står og arbejder; den søgende tanke bliver da af den spørgendes fludie skudt ind i faderens følelsesliv; hans åndsperson ser den; så standses rimeligvis arbejdet et øjeblik, medens han overvejer den og forundrer sig; thi dens indhold er i familie med nogle

tanker, han før har skabt i denne sag og lagt hen som afgjorte. Men tanken trænger på; thi den er søgende og med fornyet indhold, og han føler (følelselivet), den må klares. Han skaber da en ny tanke som svar på den søgende, måske med et udbrud som: "Det var dog mærkeligt, hvor den tanke kommer fra, for den sag har jeg jo taget bestemmelse om." Men svartanken bliver skabt, og da den nye tanke som svar på den søgende ikke forandrer ved hans allerede trufne afgørelse, har han ikke selv mere interesse for den; han skyder den da fra sig og går ind i sin forrige dont igen. Da griber den spørgendes fludie svartanken, bringer den tilbage til den søgende åndsperson (barnet), og her kommer nu dens liv til udfoldelse (formering).

Hvis fabrikanter og arbejdere, politikere og journalister, overklasse og underklasse kendte tankelivets fællesvirke, tankens formeringsevne og tankens følgemoment viljekraften,¹ da ville de vare sig mere, end de gør, i ord og tanke; thi disse tanker med deres selviske udspring og hensigt er lig veksler, der skal indfries. Det følger af, at sådanne tanker og følelser lig åndelige veksler bliver ved at støde hinanden opad i højde fra de forskellige poler, indtil de løber over som et kar, der ikke kan rumme sin væske, og da skal de indfries, fordi det ikke kan være andet, ofte i gensidige lidelser, tårer og blod.

Vidste mennesket dette, da ville de mange arbejde med på åndslivets naturlige oplysning, da menneskelivets lykke ligger i, at den harmoniske tanke afbalanceres på samvittighedens vægtskål til lykke for individerne selv og det hele menneskeliv.

Den uharmoniske tanke, der fremkommer, hvor følelsen dominerer over tanken eller tanken over følelsen, kan kun gøre ondt mellem to eller så langt et sådant enkelt individs interesse rækker eller kan række, idet disse tanker ingen forplantningsevne har, kan ikke befrugte eller befrugtes af andre, er derfor stedbundne.

---

¹ Eller med andre ord: åndspersonens trang, tanke og vilje, hvorefter fludiet (følelselivet) får legemet til at handle efter de harmoniske såvel som efter de ikke-harmoniske tanker, der ikke har samvittighedens konfirmation – dens ja.

Det ville være en stor lykke for vort samfundsliv, om alle danske skolebørn f.eks. 3 gange i deres årlige skoleferie fik lov til ifølge ordre fra de harmonisk tænkende forældre eller lærere eller muligt en stærkere magt at klatre op på et højt tårn som Rundetårn og der række begge hænder op imod det, vi kalder for himlen, og udråbe med høj røst:

”Selv om et menneske kan blive rigt og nyde livet ved andres arbejde, skal han dog engang aflevere sit legemes liv og betale sin skyld efter samvittighedens lov!” Kunne mennesket med forståelse lære at tænke så langt og føle med denne tanke, da ville meget være vundet.

En dreng står ved et stakit. Stolpen, der bærer stakittet, er flad foroven. Åndspersonen i drengen skaber nu en beregnende tanke, f.eks. denne: ”Ad dette stakit må jeg kunne kravle op, og på denne stolpe må jeg kunne stå oprejst på ét ben.” Han føler trang til bekræftelse på, at tanken er rigtig i sin beregning. Han kravler op. Jo, den er rigtig! Han står en tid og nyder glæden derover. Hans åndsperson vokser da i tillid, klarhed og kraft i forhold til tankens omfang, rigtighed og bekræftelse. Således ejer livet muligheder i sig selv for sin egen udfoldelse. Hvis en voksen søger at få barnet til ting, det ikke kan udføre, og derefter siger: ”Du er et fæ!” eller ”Du er en dum én!” da virker det nedbrydende på barnets selvtillid og drifts-udfoldelse. Hvis dette sker ofte og vedvarende, ville jeg for et sådant barn foretrække dets død på grund af min kærlighed til det.

Hvis barnet har en stærk iboende åndsmagt, vil der ved en sådan behandling hos barnet udvikle sig en ringeagt og foragt mod alt og alle; følgerne kan blive voldsomme.

Også klimaet kommer det danske folk til hjælp i dets tankeudvikling. Det ligger i den idelige skiften: i dag regn, i morgen blæst. Vesterhavet er i henseende hertil for Jylland et mægtigt plus. Hver dag at tale om ustadigt vejrlig for sine indtægters skyld bringer tvivl og agtpågivenhed i tankelivet. Også heden med dens ensomhed og stilhed og dens fattige jord er et mægtigt plus til at præge Jyllands tankeliv. Men Jylland med Vester-

havet og heden – hvilken anden nation end vor har kunnet dyrke et sådant land op? Et sidestykke dertil kender jeg ikke. Hvilken anden nation ville ikke forlade hjem og bostavn, når stormen fra havet gang på gang lægger afgrøden øde! Men det gør jyden ikke; han skaber bare nye tanker og ny beregning ud af situationen og tager imod tørnen. Hans kampkraft er arv fra slægten på stedet – den stille, rolige, seende, beregnende og villende slægt; han tænker 20 gange, før han sætter foden frem. Bevægelsen fremad ledsages af få eller ingen ord; men der, hvor foden sættes, der bliver den stående; så kan elementerne rase, som de vil.

Derfor er Jylland, særlig det nordlige, klodens kraftcentrum i tankekraft. Dette kraftcentrum for tankens udvikling kan ikke forsvinde, men ved udvandring kan det komme andre folkeslag til gode. Den eneste fare, der kan tænkes, er vor nuværende tidsånds flygtige tankeliv, hvor individerne for at nyde deres følelsesliv lader dette dominere over tankelivet; men dette frastøder den stålsatte jyske ånd, fordi det er uforeneligt med jydens nedarvede væsen. Når tidsånden er gået i sin grav, står han, hvor han før stod. Det er den ånd, der bygger riger op og styrter troner i grus. Gennem tvivlen når livet til tro. Den bedste og mest livskraftige tro af alle, er den tro, åndspersonen selv opbygger i kamp med sin tvivl; thi tvivl og ærlig villen åbner adgang for samvittighedens overførelse af vejledende tanker og følelser til det tvivlende, men ærligt søgende og villende individ. Et sådant kraftcentrum i tanke og viljekraft bliver som en stamme for menneskelivets tankeliv, som Gud er stammen for det samvittighedsfølende åndsliv (igen arkitekturen), derfor vil det nye, der skal fødes af åndslivet, få sin forklaring fra den kant ifølge tankelivets dybde.

Omvendt: Tænk på et barn i en tæt befolket by, modsætningen til lynghedens stilhed. Sporvognene rasler, bilerne tuder, og menneskene haster forbi. Ingen tanke hos et sådant barn får lov at gå i dybden; alt bliver overfladisk. Som voksen stifter det engang et hjem. Hjemmets ord og tanke gælder da nuets nydelse og behag. Vidderne savnes eller rettere sagt, de

anes og føles ikke. Åndspersonerne bliver under disse forhold vege som siv i livets storme. Her er den mest frodige jordbund for følelselivets udvikling på tankens bekostning. Følelselivet bliver alene guden (den selviske). Man kender intet bedre end at nyde det. Det anses og føles som en selvfølgelighed; enhver anden mening anses for dum og fægtig. Man sætter belæsthed højt, giver sig klingende, pralende navne og titler, øver sig i en pralende, imponerende fremtræden for at dupere tanken. Det er følelselivets natur, hvor det kan, at hæve sig selv på tankens bekostning.

Dette, at en åndsmagt (tanke eller følelse) hæver sig på en andens bekostning, kan kun ske ved hjælp af løgner.

Derfor hører vi nu følelselivet besunget ved enhver lejlighed på gader og stræder, i og uden for hjemmet; man docerer følelse i tale, sang og skrift, regner kun med den. Livets stamme, tankens ophav, altets ophav, den styrende (åndspersonen) synes man ikke at kende. Man lærer barnet at regne og skrive; men at lære barnet at udvikle sin tænkeevne forekommer det mig, at dets formyndere ikke har begreb om, derimod øver man det i en pæn fremtræden, helst en slavisk og med bøjet hoved som den, der skal lære at lure sig til sit bytte; *det* kalder man for dannelse. Dette afkom ved åbenbart ikke, at der, hvor der er harmoni mellem tanke og følelse, og hvor samvittigheden har givet sit ja til tanken, der bøjer individerne ikke hovederne for hverandre; det ligger ikke i deres natur; thi de er i besiddelse af hjertets dannelse, hjertets renhed – billedligt talt – og ser derfor hverandre frit i øjnene; for disse individer er sagen hovedsagen for mødet og ikke personen, hvad enten det så er børn eller voksne.

Tankens arkitekt (sønnen i os, vort jeg) er uden for kredsløbet.

Fludiet, følelselivet, tilhører kredsløbet, trællen, løgner, døden, hvis det ikke opnår at blive rensset gennem samvittigheden og Guds fred ifølge sønnens trang. Fludiet er til for tankens og dens skabers skyld (for at betjene den) og ikke omvendt; derfor drager dets lov den slægt, der lever alene for at

nyde sit følelsesliv, med sig ned i kredsløbet – døden. At bortfortolke dette faktum gør kun skade for livet. Skrig og klage nytter heller ikke; thi det er simpelt hen lovene for livet, og dem kan vi ikke selv forandre eller bringe til ophør. En lykke vil det være for menneskene den dag, de forstår lovene for livet og indretter deres liv og samliv efter dem.

ÅNDSNUANCER

Hvorledes tanke- og følelsesliv kan placere sig pletvis i et land, er i høj grad forunderligt.

I et lille land som vort er der lige så mange åndelige nuancer, som der er sogne – ja, sikkert flere; thi ældre godser, fabrikker og større byer, endog landsbyer, har ofte sin egen åndsnuance.

F.eks. har Københavns Nørrebro sit eget åndsliv, Østerbro sit, Christianshavn sit, Vesterbro sit, Frederiksberg sit og Københavns indre by sit. Har en familie i et kvarter udlignet sit åndsliv med kvarterets, lader den sig vanskeligt flytte.

Det ser ud, som om fludiet (følelseslivet) placerer sig både i døre og vinduer, paneler og gulve, vægge og lofter, ude og inde. Åndsnuancen har som et knudepunkt midt i kvarteret, den er svagere ud imod grænserne, hvor den støder sammen med et andet kvarters åndsnuance. Dette fører tanken hen på loven om hjemve, som jeg før har beskrevet, samt på synet på bakken i *Den Ukendte*: hvor religionernes forskellige farver støder sammen, bliver farven ubestemmelig.

Drager vi en linje gennem det københavnske åndsliv, får vi den samme atmosfære, som vi træffer i Aalborg. Det er det største lignement, jeg har truffet, mellem to åndsnuancer; thi jeg ser ingen forskel. Jeg kan føle en forskel i ét øjeblik, men

den udlignes i det næste. Forskellen er derfor så lille, at den ikke kan bestemmes.

Det er synligt, at det jyske åndsliv (jeg tænker her på landets) har haft indflydelse på København, hvis åndsliv sikkert og endnu synligt har haft sit udspring fra øernes befolkning med de gode jorder; men det er mere synligt, at København har haft indflydelse på Aalborg, hvorledes er mig ukendt. Jeg kan kun tænke mig, at det er sket ved en selvstændig, kraftig, harmonisk tænkende forretningsmand (næringsdrivende), der er udvandret fra København til Aalborg, eller omvendt, i en tid, hvor dets åndsnuance ikke har været særlig rodfæstet. Hans tankeliv stedfæster sig, formerer sig til omgivelserne og synsmåderne, og tankernes arkitektur går i arv fra slægt til slægt.

Hvor tankelivet er herre over følelseslivet, altså styrer det, former dette sig derefter, idet tankelivet giver det sin systematiske virkekraft. Omvendt, hvor følelseslivet er herre over tankelivet, er alt i opløsning.

I opløsningstendens er Aalborg og København hinanden lig, også i tankelivets.

Århus er i retning af åndsnuancens lignement den mest interessante by; thi den har ikke spor af lignement med andre. Den er stille i sit væsen, er højfornem, men med dybe og langt-rækkende tankers indhold. Det er, som om tankelivets herskermagt knuger følelseslivet ind under sit væsen; ingen steder, bortset fra landet, afspejler den jyske konservative ånd sig som her i denne perle blandt byer. Hvis denne byånd kendte samvittighedens natur, dens indflydelse på åndslivet og kunne tilegne sig den, ville denne by være en uovervindelig fæstning for det gode befrugtende åndsliv.

Der må have været en mand, hvis tankeliv har været meget harmonisk og kraftigt, på en tid, hvor byen ikke har været for stor; det er synligt, at denne mand har været et frø af den jyske ånd; det er ham, byen har arvet. Denne arv er så dyb og grundig, at den altid vil stå som en blomst, indtil den bliver knækket, dvs. misbrugt; kun samvittigheden kan forbedre, underbygge og værne den.

Odense er en meget fin by – efter sin egen mening; men dens finhed er præget af korte og ikke dybe tanker, sandsynligvis et udslag af dens beliggenhed og sprog, det bløde, vigende og syngende fynske, i forhold dertil placerer dens følelsesliv sig.

Hvis en indvandret, kraftig, harmonisk tænkende åndsperson skulle give denne by sit præg, ville det blive en hård kamp; thi følelseslivets fællesmagt ville vende sig imod ham.

For alle åndsnuancer i vor tid gælder, at de er mere eller mindre selviske, ofte er de det i en meget høj grad; kun samvittigheden kan borteliminere det unaturligt selviske, skabe fællesharmoni overalt, uden at skade åndsnuancerens naturlige særpræg. Samvittigheden er den lov, der bringer skaberens sundhed til livet og forener ham med det.

Hvor mand og kvinde indgår i ægteskab, bringer hver især sin individuelle åndsnuance med ind i ægteskabet; disse skal udlignes til én, før den harmoniske åndsnuance indtræder i hjemmet. Nemheden eller stregheden i at opnå den fælles harmoniske åndsnuance ligger i individernes blødhed eller støjhed. En naturlig forståelse af åndslivet og en ærlig uselvisk vilje til at lempe sig efter – i denne forbindelse – modparten kan medføre, at den harmoniske åndsnuance kan opnås med smil på kind, selv om der en gang imellem skulle titte en tåre frem i øjet. Alt fællesliv i menneskelivet, i hjem, på arbejdsplads osv. kræver en fælles åndsnuance, den ene ikke den anden lig.

Et individ med korte, systemløse tanker og et ustyret følelsesliv med lidt tilsætning af herskesyge kan ikke bringe solskin i et hjem. Alt åndsliv er spørgsmål om magt. Samvittigheden udligner striden til fred, skaber klare tanker til forståelse af livet og skaffer dermed adgang for kærlighed til livet. Kærligheden indtræder da som drivkraft for tankens udvikling i stedet for striden. Lønnen følger da umiddelbart efter i solskin og lykke, hjemmets hygge og fred; men der kræves en harmonisk tanke for at forstå dette. Er tanken ikke harmonisk, skal den udvikles dertil, før forståelse kan indtræde. Der gives kun to

veje for tankens udvikling: strid og kærlighed; den, der ejer kærlighed, har også tilsvarende samvittighed.

Dyr, der lever i ægteskab som duer, indgår straks i harmonisk åndsnuance, fordi deres åndsliv er ensidigt følelsesliv. Al menneskestrid forårsages ved forskellen mellem styret og følelseslivet, mennesket med sin åndsperson (sønnen) på den ene side og sit fludie (følelseslivet, dyret) på den anden side.

Al åndsnuance i menneskelivets forskellige foreteelser, såsom hjem, virksomheder, byer, sogne, lande, har samme arkitektur som samvittigheden eller, med andre ord, gudslivets fælles åndsnuance.

Al fælles åndsnuance er rigtig, ellers var den ikke; men den er ikke altid rigtig, som vi ser den; men den bliver det, når den bliver vendt om, altså omvendt. Eller med andre ord: åndsnuancen skal gennemsyres af samvittighedsfølsomhed, først da er den til velsignelse for menneskelivet som en samfølelsens lov i ånds renhed.

Kun de rene samvittighedsfølende har, trods deres individuelle forskelle, en fælles medfølende åndsnuance, et udslag af samvittighedens uforanderlige grundtone, kan derfor bedre lade sig omplante overalt.

Disse vidunderlige åndsnuancer har sin årsag i, at ikke to personer er hverandre lig i åndsudvikling, anlæg og karakter, og i, at flertallet har korte og undertiden usystematiske tanker, medens andre modsat har dybe, langtrækkende tanker. De sidste tanker formerer sig mellem omgivelserne og påtrykker disse deres arkitektur i tænkemåde ifølge deres overlegne magt. Denne magt i tanke er medfødt, men den kan for de fleste udvikles betydeligt i menneskelivet. Da nu et fåtal af de mange har dybe, langtrækkende, formeringsdygtige tanker med en i forhold dertil værende viljekraft som følgemoment, og da åndsliv er et spørgsmål om magt, har den kraftigste tanke i fabrik, by eller sogn magten over mængden, såvel ad tankens som følelseslivets veje.

Selvstændighed i bedrift eller den dybe tanke som fabriks-ejer eller leder skaber nemlig selvstændigt rådende tanker, der

forlener den dybe tanke med en større magt gennem tankens arbejdende slave, fludiet (følelseslivet); den får da større slagkraft hos den, til hvem tanken bringes hen – altså den, for hvem den er skabt – på grund af tankens selvstændighed; deraf følger større viljekraft. Dette medfører altså følelseslivets større slagkraft hos modparten, deraf følger igen større lydighed hos den, der tjener eller skal opdrages.

Sådanne personer er det, der påtrykker deres samtid deres åndsnuance. Ved åndsnuance forstås altså den arkitektur, hvorefter tankerne skabes og følelseslivet i forhold dertil placeres.

Det er altid den på stedet værende åndsnuance, der skaber vanskelighed ved personers omskiften.

Enten har en person at underkaste sig den på pladsen værende åndsnuance eller at skabe en ny; men haves ikke materiel magt dertil i forbindelse med tankens selvstændighed, dybde og klarhed, lader det sig ikke gøre, da skal et brud ske.

Åndsnuance, altså fælles arkitektur i tankeliv, kan holde sig i århundreder i byer og sogne, et lands vel ofte i tusinder af år, hvorimod et hjemms åndsnuance falder bort ved den sidste persons død. I fremtiden vil dog åndsnuancerne skifte hurtigere; de lader sig overhovedet næsten ikke ændre til det bedre uden ved en meget kraftig personlighed med stor overlegenhed i økonomi og tankekraft eller ved en dyb folkebevægelse, en grundigt tabt krig, ikke ved en vunden krig, thi den bygger helst på det gamle, eller gennemgribende revolutioner. Det tager lang tid, en persons levetid, for en by eller et sogn, men længere tid for et land, før en ny åndsnuance er grundfæstet.

Socialismen er en i sig selv ny åndsnuance, der arbejder på at stedfæste sig; den har til hensigt at ændre steder og landes åndsnuancer af fredens vej.

Aldrig i livet har en åndsnuance stedfæstet sig ad fredens vej uden om samvittigheden, og aldrig i livet vil det ske uden om samvittighedens udjævnende, forstående ledelse. Det ligger i, at kun gennem kamp, strid og arbejde kan tænkeevnen udvikle sig, og dette forhold skal naturnødvendigt vare ved,

indtil mennesket indser, at han i virkeligheden er et produkt af åndslivet, udgået derfra, lever og udvikler sig derunder og vender tilbage dertil igen; forstår han først livet, da vil samvittigheden også blive hørt, og striden for tankens udvikling vil da vende sig til fred.

Bortset fra enkelte individer, hjem og institutioner er alle nutidsåndnuancer selviske; kun ad samvittighedens vej lader de sig ændre til uselviske, og anden ændring har ikke folkelig interesse.

Alt menneskeligt arbejde for føden kan ifølge jordens rigdom foregå med ro, kan endog blive individuelt systemmæssigt interessant, når man før arbejdet lægger alt til rette i sine tanker. Dette avler dybe tanker og et rigt liv i ro og udvikling.

Flyvende fart under arbejdet er flyvende fart gennem menneskelivet og er en følge af korte tanker uden dybere beregning; i samme fart, der hastes, jages tankernes dybde bort, og livet går i stå som et ur, der skal trækkes op.

Tankens ro i arbejdet betyder ikke dovenskab, men fremdrift til alle sider; forstod tidsånden dette, da satte den farten lidt ned og øvede sig i at tænke mere.

Mange ængstes over deres tvivl (tvivl om alt). Den religiøse fordring: "du skal tro," gør kun sagen værre for den, der ærligt søger efter sandhed og ikke kan se den eller selv finde den.

Den tro, der bygges op uden tvivl, er en blind tro; den skal engang under skuffelsernes lidelse brydes. Hvorfor? Fordi stammen for livet består af de to åndsmodsatninger løgn og sandhed eller selvisk og uselvisk. Vi fødes i løgngen, og kan vi vikle os ud af den med bistand af vor samvittighed som kyllingen af sit æg ved moderens hjælp, da går vi ind i åndslivet med afsky for løgngen, fordi vi kender den og derfor er i stand til at frastøde den; derfor er tro uden viden ingen tro; men tvivl er en neutral tilstand mellem løgn og sandhed, betinger derfor udvikling til viden.

Derfor, søg at kende løgngen! – men for at undgå den! hvorledes skulle vi kunne lære denne livsmodsatning, løgngen, at kende, hvis vi ikke levede midt i den?

Løgner kan bindes og vil blive bundet, når den har levet sin tid, både individuelt og samfundsmæssigt; men vi skal kende den, før vi kan binde den. Kendskabet og magten dertil fås ad samvittighedens vej.

Løgner skal bindes ved sin modsætning sandheden, andre bånd findes ikke til det brug.

Den nation, der først vender sig til samvittighedens åndsnuance, vil, uden hensyn til, om den er stor eller lille, kunne befolke jorden, altså erobre jorden, og slette alle skel.

Som udvandring nu finder sted, hvor enere udvandrer til en fremmed nation, opsluger denne dem i sin åndsnuance; de er dermed tabt for den nation, der fostrede dem.

Ejer en nation først ifølge sin tankes dybde samvittighedens åndsnuance og da organiserer sit eventuelle folkeoverskud, så det i en stat kan danne et samlet sogn, et samfund for sig, med egne institutioner for egen kultur, med jordens frugter som grundlag for sit liv, da kan en sydlig åndsnuance ikke opsluge en nordlig på grund af tankelivets forskel i styrke; det gør intet til sagen, om en sådan koloni skal leve under og efter et andet lands love; thi det skrevne bogstav kan ikke ændre åndslove, i dette tilfælde åndsnuancen. Hvad dette ville betyde for moderlandet under den fortsatte forbindelse, turde nok lade sig tænke.

Et heldigt udfald i så henseende beror på, at den selviske åndsnuance forandres til uselvisk; men dette lader sig ikke gøre for voksne menneskers vedkommende uden ved magt. Denne magt (judasmagten) ligger ikke i menneskehånd, den skal engang ret snart fremkalde en sådan nød over menneskelivet, at løgnens pralende spejlbillede rives bort fra menneskenes øjne, og at tanken for alvor ifølge ulykkernes tyngde rettes mod et værdigere fælles samliv. Først da er der et sympatetisk grundlag for samvittighedens forståelse; men en menneskelig fuldkommen, velsignelsesrig reformation fra løgn til sandhed, fra selvisk til uselvisk, i livets naturlige fred og ro lader sig ikke tænke, før forældre og skole, begge af egen sandhedsdrift, kan tale åbent til barnet og lære det samvittighedens natur og

virkemåde. Når det sker, skal samvittigheden nok selv holde sin sti ren gennem livet.

Så snart du taler med et menneske, da søg at navigere mellem løgn og sandhed, selvisk og uselvisk! Sker dette med interesse for sandhed alene for sandheds skyld, vil du erhverve dig stor åndelig fremdrift.

Den dag de stumme vælgere kan samles i fælles forståelse og tale ud fra deres føling med livet i uselvisk forståelse, vil den selviske tidsperiode snart være endt.

KORTE OG DYBE TANKER

De dybe tanker med deres fludie og deres handlinger er som blomster: Før handlingen udsender tankerne en "duft" (deres følelsesliv), der svarer til den karakter, der er indlagt i deres attråede handling. Det er noget, der ligger i naturens orden, livslovene, ifølge tiltræknings- og frastødningskraften, noget ganske uundgåeligt. Et eksempel: den, der har til hensigt at bedrage sin næste, udsender selv, så snart tanken derom er fostret, sin advarende følelsesstrøm, og den eller de, der er udset som offer, modtager, allerede før handlingen udføres, bedragerens følelsesstrøm herom.

Kender vi først disse loves natur, deres uundgåelige virken, vil det for mange i deres færd være godt at vogte på følelsens strøm, forinden handlingen sker. Følsomheden er dog forskellig hos individerne; men den udvikler sig ved brugen, især under bevidsthedens brug.

Er offeret fintfølende nok og har tilstrækkelig selvstændighed (karakter), kan det ofte som følge heraf i tide vare sig for bedrageriet. Er det ikke fintfølende nok til at vare sig, eller hengiver det sig i øjeblikkets handling til den talestrøm, hvorved bedrageren søger at skjule sin hensigt i gerningsøjeblik-

ket, i stedet for at vogte på sig selv, vil den bedragne efter bedraget modtage den fuldbyrdede gernings "duft," der altid er stærk nok til at give fuld forståelse af det skete, således at den bedragne til fuldkommenhed føler bedragerens karakter igennem hans følelsesstrøm; thi da taler gerningen ved siden af følelseslivet, og de to love, tanken og følelsen, bekræfter da hinanden.

Tænk i denne forbindelse den dybe, griske, selviske tanke som udbytter eller leder! Griskheden i hans følelsesliv sendes som åndelig smitte ifølge hans tankes adresse til dem, han udbytter eller ifølge sin tanke vil udbytte.

De dybe tanker blandt arbejderne modtager og forstår denne ånds tanker og følelser, og disse forklarer dem videre til deres kammerater med de korte tanker.

Til korte tanker hører altid et rigt følelsesliv, eller med andre ord: de korte tanker, der alle vegne er i flertal, har aldrig fuldt herredømme over deres følelsesliv, lader sig derfor let vende til forskellige meninger uden hensyn til system, altså suggerere.

Den selviske, griske arbejdsgiver og politiker, pengenes fri dyrker o. lign., der altid selv er sin virkeplads' centrum i åndsnuance, (se afsnittet, "Åndsnuancer"), påfører altså selv de mennesker, der er genstand for hans tankes interesse, den åndelige smitte, han senere både individuelt, organisations- og samfundsmæssigt bekæmper. Således graver han selv både sin egen og sit samfunds grav.

De dybe tanker fødes såvel i under- som i overklassen. De er i forhold til overklassen i betydeligt flertal i underklassen, fordi denne består af de mange; uden deres virken i underklassen ville ingen teknik kunne lykkes; thi de korte tanker kan aldrig i første omgang forstå, fatte eller tilegne sig den dybe, fuldendte tanke, ifølge hvilken arbejdet skal udføres, idet enhver arbejdsordre repræsenterer en fuldendt gennemtænkt tanke. I mange tilfælde, vel endog oftest, kan de ikke engang, når arbejdet står færdigt, og de kan se det, tilegne sig denne tanke i den dybde, det omfang og den arkitektur, som det

færdige arbejde repræsenterer, og slet ikke, hvis de er selviske. At ethvert enkelt stykke arbejde burde være lig et universitet for tankelivets udvikling til gavn for alt liv, tænker ingen på.

De korte tanker ville ikke kunne gøre synderlig nytte i teknisk arbejde, hvis de ikke havde de dybe tanker spredt imellem sig; hos disse henter de korte tanker en uselvisk kammeratlig vejledning, så snart de når et punkt i deres arbejde, hvor deres egen tankeudvikling ikke slår til.

Ad følelselivets veje ifølge deres trang ledes de til den dybe tanke. De har i sig en i dem selv uforklarlig vished om, til hvem de skal henvende sig, så snart de kører fast. Ad følelselivets veje skatter derfor de korte tanker de dybe tanker meget højt, især så længe de føler dem som uselviske; der tales ikke derom, det er noget, som er, og som leves.

De korte uselviske tanker, der søger ind under de dybe tanker, føler inderligt for disse og gør alt muligt for at lette dem deres arbejde eller livsførelse; denne hengivenhed i følelse og opmærksomhed er egentlig guddommelig og til stor åndelig rigdom og til behag for den dybe tanke, så længe den kan nyde den uselvsk.

Den dybe, fuldendte tanke kan ikke overføres samlet til den korte tanke.

Skal den korte tanke fabrikere en skovl f.eks., kan den kun modtage besked herom stykkevis. Den dybt tænkende skaber skovlen i sin tanke, først bladet med dets smid, størrelse, bøjninger og kvalitet, derefter skinnen med dens facon og til slut skaftet med dets form. Derefter samler han det hele i én tanke, så han åndeligt kan iagttage dens udseende i naturlig størrelse.

Trangen til at omsætte tanken i handling opstår nu. Jo klarere tanke, des finere arbejde; gennem arbejdet viser den dybe tanke sit organisationstalent og sin skønhedssans. Man kan gennem en persons arbejde til dels se, om han er selvsk eller uselvsk; thi den uselviskes største glæde er arbejdets finhed og kvalitet, og om det passer for den, for hvem det udføres; han elsker at se sit arbejde, når det er færdigt, og glæder sig

over det, før det afleveres. Den selviske derimod ser kun på fortjenesten, er ligeglad med arbejdet.

Det vil deraf ses, at overføring af livsbefrugtende tanker egentlig kun finder sted mellem individer, der står lige i udvikling og renhed. En selvisk veksler således ikke tanker og følelser med en uselvisk; thi livslovene gør, at renhed og urenhed i åndsliv frastøder hinanden. Dette sker allerede nu ret fuldkomment her i menneskelivet og bliver mere og mere fuldkomment, efter som tankelivet klares gennem samvittighederne. Men en overført tanke er ikke modtagerens ejendom, medmindre han selv af interesse for dens indhold skaber en tilsvarende ud af sit eget liv; thi en fremmed overført tanke dør straks efter, at modtageren har gennemset og forstået den, hvis han når at gennemse og forstå den.

Den bedste befrugtning af tanken ved overføring sker der, hvor emnet har lige stor fælles interesse. Hvis en lærer derfor ønsker at befrugte sin elevs tanke med en af sine egne tanker, sker det bedst ved at skabe interesse hos eleven for denne tanke; thi da er det muligt, eleven ved at skabe en søgende tanke til sin lærer ifølge sin trang selv kan tage tanken fra ham, og læreren bliver ikke fattigere af den grund; thi sønnen i ham vokser selv i forhold til den tanke, han evner at skabe; han kan derfor vedblive at skabe tilsvarende tanker i det uendelige.

En lærer, der gerne vil være noget for den korte tanke, bør derfor først finde sin elevs interesse og anlæg; er begge fundet, da skab en fuldendt tanke og vedbliv at forklare eleven den, indtil denne selv begynder at spørge interesseret om dens indhold. Vælg en materiel tings fremstilling. Selvsyn letter forståelsen. Forklar den stykke for stykke, ord for ord. Kom ikke for hurtigt med en ny tanke, der er tid nok, og evigheden er lang! Hovedsagen er forståelsen af tanken i hele dens dybde. Er befrugtningen af elevens tanke nået, arbejder eleven selv på sit tankelivs udbygning både dag og nat, og da bliver lærergerningen travl og interessant.

Et barn viser allerede i sin leg, om det ejer organisationstalent; det gælder for dets lærer at finde, om dette talent er til

stede, og i så fald at få det til at udfolde sig hos eleven. En forudsætning for at kunne bedømme barnet ret er at kende dets hjem; dets sans for orden kan være retledet derhjemme; men et barn fra et hjem uden ordenssans kan godt eje organisationstalent, endda et meget udpræget.

I forhold til organisationstalentet ejer individet betingelser for at kunne tilegne sig og udnytte lærdom, og andre gives ikke.

På den ene side ligger skellet mellem kort og dyb tanke i tankens fuldendthed, men på den anden side er ikke to individer ens i udvikling eller anlæg.

Ved uselviskhed formerer enhver sit åndelige bo; hans sundhed og rigdom i tankeliv og lykke stiger i forhold dertil.

De korte tanker føler klart, det er ved den dybe tanke, de skal bestå og udvikle sig; tillige giver de korte tanker den dybe tanke magt i forhold til det antal, den vejleder. Den gode, venlige udveksling af det rige, taknemmelige følelsesliv (følelsens strøm) parterne imellem gør riget fast og lykkeligt i dette at kunne leve for hverandre.

De korte tankers mængde og de enkelte dybe tanker danner således to åndelige poler, der tiltrækker sig hinanden, idet den dybe tanke udvikler sig ved at vejlede de korte tanker, der slutter sig til den, og de korte tanker udvikler sig ved de dybe tankers vejledning.

Der opstår således et gudsrige for hver en af de dybe uselviske tanker; disse udvikler sig da ved hverandre og i sammenholdets lov – Gud. Dette minder om ordene: ”Mange er kaldede, men kun få er udvalgte.” – Ingen skal forarges over disse ord; thi der er kun ét mål, og enhver må virke og bære ansvar i forhold til sine evner.

Omvendt: er den dybe tanke selvisk i jordelivet, frastøder den alt og alle til misforstået fordel for sig selv; den lever da i adspredthedens lov og er ene med sig selv; dens eneste eje efter sin død er erindringen om alle de ulykker og fortrædeligheder, den har forvoldt sig selv og andre uden en eneste gang at blive mættet derved.

Jo mere uselvisk og i kærlighed den dybe tanke kan betjene de korte tanker, des flere tiltrækker den sig, des større bliver dens rige. Se i *Den Ukendte* min samvittigheds møde med mig under pløjningen. Jeg så da hans rige. Dets rækkevidde (størhed) kunne jeg ikke overskue; han overlod mig sin magt for en lille stund.

Nu er jeg ved at danne mit eget rige; det er kun lille; men jeg føler, det vokser; og så længe Gud ikke ændrer stillingen imellem min samvittighed og mig, danner jeg altså en afdeling i hans rige med ham som min nærmeste støtte.

Således er riget sammenføjet, indtil vi når ind til den ældste gudsperson selv, men også han vokser med sit rige.

Udviklingen er altså livet, derfor hovedsagen.

Uden at kende menneskelivet kan vi ikke kende åndslivet, og uden at forstå åndslivet kan vi ikke forstå menneskelivet. Derfor kender mennesket endnu ingen af delene; men det er dertil, Jesus sigter, når han taler om den sandhedens ånd, der skal tale om, hvad den ser og hører, og således lære mennesket livet at kende, når tankelivet er udviklet til at kunne forstå ham. Thi ved åndspersonens indskyden i menneskets følelsesliv er gudsriget kommet til jorden.

Der er ikke stor forskel på menneskeliv og åndsliv, nærmest kun dette: Medens det selviske og det uselviske er stærkt blandet i menneskelivet, er det skarpt adskilt i åndslivet; man ser, at den guddommelige frihed kræver guddommelig streng disciplin, men i kærlighed. Vejen til at forstå åndslivet ligger i kendskabet til selviskhed og uselvished, derfra går vejen ind i individets eget indre, og i individets eget indre ligger dets nøgle gemt til gudsriget.

Enhver åndspersons ansvar over for gudslivet, repræsenteret ved samvittigheden, står i forhold til tankens bevidsthed; dette siger jo meget, når der tales om korte og dybe tanker.

Derfor, føler du en handling som en fejl, du har begået mod andre, da er det en synd, du har begået, og som du rimeligvis skulle begå for din egen udviklings skyld. Syndens størrelse

måles ikke i forhold til det skete, men i forhold til dit eget følelsesindtryk, og herom kan ingen andre dømme end du selv.

Skynd dig at få dine fejl rettet! Det kan være svært at slå ind på denne vej; men er den først betrådt, går alt så forbavsende let. Om fejlen føles aldrig så stor, lader den sig altid let udligne; thi er din beslutning ærlig over for åndslivet, da sender din samvittighed sin følelsesstrøm forud for dig og fjerner alle hindringer for din fejls udligning, da vender din fejl sig til velsignelse, både for dig og dine omgivelser. Tag straks skylden på dig, da vil dine omgivelser haste med at befri dig for den! Omvendt, skyder du skylden på andre, kan du ikke frigøre dig for den; dette ligger i følelselivets vekselvirkning, befordret af tiltræknings- og frastødningskraften, der virker ifølge trang og efter tankens adresse.

Samvittighedens følelsesstrøm er altid den stærkeste, når den griber ind, fordi den er ren og har fællesmagten, gudslivet, bag sig.

Bedrageri er selviske tanker, ord og handlinger, beregnet på egen fordel uden om eller på tværs af samvittighedens vejledning, selv om bedraget kan siges at være beskyttet af menneskelige love; dette sidste er endog meget farligt og til fælleslivets ulykke i det menneskelige samliv; thi da rammer samvittighedens modfølelsesstrøm ikke alene bedrageren, men også det samfund, der ved sine love beskytter ham.

De dybe selviske tanker, der er hensynsløse over for følelseslivet, og de dybe tanker, der ynder at søle sig i deres eget følelsesliv, samt den harmoniske tanke, der ikke tager hensyn til samvittigheden, er det drivende, i vor tid, og arbejder sammen i samfundslivet som to poler.

Den ene pol ifølge sin magt ved penge, systemer og menneskelove, den anden pol er trællen.

Ifølge tanke- og følelseslivets udveksling kan de dybe tanker hos trællen ikke alene føle, men også forstå, hvad der sker; de føler og forstår rent åndeligt retfærdigheden eller uretfærdigheden deri. Selv om trællen er fuldt ud selvisk, vil hans tilsyneladende sovende samvittighed nu og da ved sin følelsesstrøm

bekræfte hans forstående følelse imod uretten. Dette giver trællen en ukendt styrke, en ofte voldsom kraft i sin harme; hans polære kraft bliver som følge deraf, og fordi trællen er de mange, en fællesmagt, hvis kraft bliver en langt stærkere åndsmagt end udbytterens.

Dertil kommer, at alle dybe tanker er selvstændige og lader sig ikke suggerere, hvorimod de mange korte tanker med det rige følelsesliv åndeligt befinder sig bedst ved at indordne sig under ledere og førere ifølge deres trang, oftest uden tankens klarhed, ved tro alene, idet de føler de dybe, selvstændige tanker som en langt større åndsmagt end den uklarhed, de selv føler at besidde; de lader sig derfor let suggerere af disse.

Det er et åndeligt forhold, der hviler i livslovenes natur. Det kan også iagttages i forholdet mellem dyr og mennesker, især hvor mennesket er uselvsk i sin følelse for dyret, føler dette sig draget af menneskets stærkere åndsmagt.

Dyret, der udelukkende er følelsesliv, føler sig tryggest som ven hos mennesket; at mennesket endnu ikke har forstået dyret således, men endog videnskabeligt opfatter dyret som et forstandsvæsen, er en sag for sig.

De korte tanker med det rige følelsesliv, der repræsenterer den store del af menneskelivet, særlig i de varme egne med let adgang til livets behov, elsker fantasi (følelse) frem for tanker, er derfor stærkt modtagelige for religiøse fantasier, ceremonier og undere. Græsk- og romersk-katolsk religiøsitet o. lign. er således en god vejviser for de korte tankers egne.

Disse korte tanker lader sig ifølge deres natur let påvirke, suggerere, hvad jo som bekendt foregår ad følelseslivets veje, særligt præsteskrabet er mester heri.

Lægekunsten forstår det også og anvender det over for patienter, men til disses fordel.

Enhver sygdom er fremmed følelsesliv, der trænger ind i individets følelsesliv. Jo mindre viljekraftig en person er, des lettere adgang har fremmed følelsesliv til hans fludie, des bedre kan det tilkæmpe sig retten til at være der.

Tankens person, sønnen, er en lov for sig og uangribelig af alt følelsesliv; han kan slappes i sin funktionsevne eller helt trænges bort, hvilket sker ved bedøvelse og besvimelse. Et bedøvelsesmiddel er et fludie, hvis aroma ikke tåles af legemets fludie, hvorfor dette viger i forhold til mængden af midlet, og da viger åndspersonen med. Så ligger legemet så godt som ubevægelig udstrakt og er tilgængeligt for enhver behandling.

Efter som bedøvelsesmidlets uddunstning finder sted, vender de to åndsmagter tilbage i samme grad.

Er bedøvelsesmidlet så stærkt, at alt fludiet fjerner sig fra legemet, er åndslivet skilt fra legemslivet, og det, vi kalder for død, er indtrådt.

En person med de dybe tanker er ikke så let at bedøve på grund af sin selvstændige, altså stærkere, tanke og viljekraft, men han kommer også tilbage til sit legeme med større magt. De korte tanker med det rige følelsesliv er lettere at bedøve. Det går hurtigere og lettere, fordi disse kan give sig mere tankeløst og derfor mere viljeløst hen i deres skæbne; de har ej heller så stor magt til at vende tilbage til legemet igen.

Den nødvendige dosis for bedøvelsen kommer således til at stå i forhold til åndsmagten i individet og gør forholdene lige for de forskellige individer, hvad enten de er i besiddelse af de korte eller de dybe tanker.

Er livet i legemet, men dets opvågner tager for lang tid og altså er tvivlsom, kan den bedøvedes åndsperson i sit fludie hjælpes tilbage til legemet ved, at en anden person tager den bedøvedes hænder i sine og kalder på ham ved at nævne hans navn, kun ét navn, f.eks. fornavnet; men den kaldende person skal være ligevægtig i sit væsen, helst som følge af sit kendskab til åndsmagten; han skal ifølge trang have en virkelig følt interesse i, at personen (den bedøvedes åndsmagt) vender tilbage; han skal lægge sin vilje ind i sin kalden; thi livet er ikke kælen-skab, men magt.

Kærligheden, der har kendskab til livet, kan endnu bedre kalde, f.eks. søn på fader eller moder eller omvendt, mand på

hustru eller omvendt. Hvis kærligheden i kendskab til og tro på livet kalder i trang, da er kærlighedens kalden som en borende pil i den bortdragende åndspersons væsen.

Døden skiller ingen. En naturlig død er lige så nødvendig for livet på sin vis som enhver anden foreteelse i livet, hvor hver ting har sit mål.

Den naturlige død bør derfor ikke forhindres eller forstyrres. Kalden i tvivl er intet. Kalden i trang uden tvivl om livet gør, at den kaldendes følelsesliv giver sig udslag ifølge hans trang efter hans tankes adresse.

Åndspersonen kan også trænges bort af individets eget følelsesliv, f.eks. af overvældende sorg, beruselse, angst og overvættets stor glæde, og hvor følelseslivet får lov at trænge for stærkt på for at få tankelivet til at løse en i forhold til individets udvikling for stor opgave.

Tilintetgøres kan åndspersonen ikke; men den kan som sporløst forsvinde uden at drage alt følelseslivet med sig, således at legemet lever videre som udelukkende følelsesliv; den kan komme tilbage, blive eller forsvinde igen.

Da legemet med sit fludie kun er følelsesliv, ligger et sådant menneskes tilstand i orienteringsevne ofte under dyrets, fordi dets følelsesliv ved den bortvigende åndsperson er blevet spaltet.

Idet han som hersker ikke har haft den fornødne udvikling (ro og fasthed) i sit væsen, må han som følge af manglende målbevidst oversigt forlade sin bolig, sit rige, sin eksistens. En del af sit fludie tager han med sig, da dette er en betingelse for hans væren; igennem dette har han som regel, nu og da, en forbindelse med legemet; i sådanne øjeblikke lyser tankelivet op så længe, indtil legemets død indtræder. Det er, som vi nu ved, åndspersonens guddommelige opgave ved sin tænkeevne at styre følelseslivet for efter legemets død at bestå ved det; tager følelseslivet nu magten fra åndspersonen, er dennes opgave brudt på dette sted, dens forsvinden er da højst rimelig.

I menneske- som i åndslivet retter fludiet (følelseslivet) sin skaberkunst efter sønnens trang og den i tanken indlagte adresse. Er åndspersonen i tvivl, taber fludiet sin organisatoriske virkemåde, og magtesløshed indtræder i forhold dertil; derimod: i samme grad, som tankens person er fast i tro og vilje, virker skaberloven samlet med hele sin slagkraft i forhold dertil.

Det menneske, der kan bringe menneskelivet til at forstå dette og følgerne deraf i alt, hvad man foretager sig, gør den største velgerning imod det.

Føler nu lægen sin patients tvivl eller angst for sygdommen, og han ved sin egen tro, selv om den kun er godt skjult forståelse, kan vende patientens angst og tvivl til fast tro på helbredelse, altså kan suggerere patienten, da vender dennes følelsesliv sig samlet til kamp mod den indtrængende sygdom, og kampen står i forhold til patientens tro, viljekraft og trang til livet.

Patienten bliver da sin egen læge; men lægen var den "stik-kontakt," der fik strømmen til at gå den rigtige vej. Det er lægens kunst at vide, hvad patienten trænger til.

At suggerere og hypnotisere er egentlig det samme, og det sker ved samme lov, nemlig følelseslivet. Dyr suggererer let hverandre i angst og glæde, fordi de savner tankens ræsonnement. De dybe tanker i menneskelivet lader sig ikke suggerere, fordi de gennemskuer alt i tankens klarhed, og deres egenvilje står i forhold til tankens dybde; deres følelsesliv er derfor under deres eget herredømme. Al suggereren er således følelseslivs indslag i følelsesliv, enten som følge af tankens (sønnens) ja dertil, eller fordi tanken ikke er dybtseende nok til ved sin vilje at afværge det, som tilfældet er hos de blindt troende, eller som det er i revolutionstider og i hærførelsen, hvor befalingsmanden følger de menige. Man kan også, dybest set, sige, at alt foregår ved at suggerere. Tanken suggererer sit følelsesliv (selvsuggestion) til at være selvisk eller uselvisk ifølge legemlig trang, man kan også sige ifølge legemets behag.

En medicin, der i sit væsen og i sin aroma, altså i sin væremåde, er modsat den indtrængte sygdom og dog ikke skadelig eller uovervindelig for legemets liv eller åndsliv kan få sygdommen til at vige. I så fald er det medicinen, der hjælper livet. At sådan medicin i mangfoldige tilfælde kendes, er absolut rigtigt; men den dag vil komme, da apoteket forsvinder, og mennesket vil hente sine lægemidler blandt markens urter.

En anden sag er det med præstesketet, der vel nok ofte i bedste hensigt helt virker ad følelselivets veje, således at de suggererer tilhørerne uden hensyn til tankelivet. Derved gøres de korte tanker for en tid² mere anvendelige som udbytningsobjekter for den dybe selviske tanke. Derved gøres krig mulig; men de dybe tanker, der lever sammen med de korte suggerede tanker, griber før eller senere ind, viser de korte bedragne tanker, hvad der er sket, og suggererer dem til at følge sig. Deres kraft bliver da langt den største; thi den bæres frem af retfærdighedsfølelse.

Al retfærdighedsfølelse er, idet den opstår, altid mere eller mindre i pagt med samvittigheden, er altså guddommelig, selv om de førende individer senere vender sig fra deres samvittighed for personligt at berige sig af deres førerstilling, og bedrageriet mod de korte tanker således begynder forfra igen. Dette er i vor tidsperiode naturligt; thi det er for tankelivets udviklings skyld nødvendigt, at bedrageriet gentages, til hele livet er bragt i tvivl. Dette at kunne tvivle er et trin fremad i den individuelle åndsudvikling, altså også, når den former sig samfundsmæssigt som i vor tid.

Samvittigheden er klog nok til ikke at tage samfundsstyret, før løggen har fuldendt sit værk. Den kan, åndeligt set, ej heller gøre det på grund af frihedens fuldkomne lov; dette gælder såvel for det enkelte individs som for fælleslivets udvikling eller det, vi kalder for samfundsstyre.

Samvittigheden forsømmer dog aldrig at vejlede individet på rette måde, så enhver ifølge den guddommelige friheds lov,

---

² Men også kun for en tid; thi de lader sig af deres egen stands dybe tanker let vende på ny.

hvorved de enkelte, hver især, kan leve livet, som de vil, ifølge deres trang, kommer til at bære eget ansvar for sine handlinger og bliver derved til slut sin egen dommer.

Bogtrykkerkunsten, pengelivets fri udvikling, den almindelige såkaldte fri stemmeret til alt samfundsstyre, de mange lovgivere på alle felter, disses adgang til at drage personlig fordel af deres stilling for dem selv og deres venner og vælgere, menneskets almindelige ukendskab til livet, især for de korte tankers vedkommende – har skabt klassekampe på alle felter, og alle docerer ganske ugenert både i tale og skrift pengene som drivkraften for livet og legemets materielle nydelse som deres fornemste mål; de anser endog anderledes tænkende for dumme.

Disse talere og deres presse taler om retfærdighed, men viser med al tydelighed, at de spekulerer i følelseslivet, endog så stærkt, at de trænger den dybe retfærdighedsfulte tanke tilbage, og tvivlen ringeagtes på alle felter. Jeg kender ingen religiøs bevægelse, ingen handel, ingen politik, som ikke anser det for at være fordelagtigt for sig selv (for sin beståen) at spekulere i følelseslivet, og som ikke gør det.

Disse spekulanter taler så rørende om samfundsliv og fællesliv; men deres selviskhed gør, at de føler først for sig selv. Står de som førere for fællesliv, søger de at vende de fælles leveregler således, at de i første række kommer dem selv til gode; at de derved skuffer tankelivet og skaber mistro overalt på grund af deres følelselivs selviske attrå, formår de ikke selv at begribe og ved derfor ikke, hvor det bærer hen for dem. De føler, det er galt, men giver deres broder skylden. Den selviske kan ifølge sin åndelige tilstand aldrig indse, han har fejl i nogen retning; han vil aldrig som selvisk kunne rette sit blik mod sit eget indre, før et åndeligt eller materielt krak tvinger ham dertil.

Dette liv forkynder sin egen dom i følgende talemåde:

”Spis og drik og vær glad!” ”Vi lever kun én gang, efter os kommer syndfloden!”

På grund af dette liv har tankens person for tiden ligesom mistet sin selvstændighed som ejer, leder og styrer af følelseslivet, såvel individuelt som samfundsmæssigt, eller med andre ord: den har mistet styret over følelseslivet, så følelseslivet antager sine egne former. Når der ikke er en vis balance mellem tanke- og følelsesliv, er åndslivet unormalt. Harmoni mellem tanke og følelse opnås ikke ad fredens vej; dette ligger i livslovenes natur.

Skuespilkunsten og litteraturen skal *nu* for at kunne gå "spille" på følelseslivets strenge; jo mere tankeløse de to kunstarter er, des mere fine, des mere fornemme føles de at være. Den største attrå er ikke at tænke, men at føle sig i velvære. Man siger undskyldende: "Ja, folk vil jo have det sådan!" – Ja, det er sagen, og dertil har den dybe selviske tanke ført livet for egen vindings skyld.

Sprogets finhed er blevet så fin, at den kun i et enkelt lysglimt åbner for tankelivet; at kunne behandle tanken som et svøbelsesbarn er blevet så følede fint, at en skipperløgn ofte var langt af foretrække herfor med hensyn til tankelivets udvikling.

Dette, at tankelivet er reduceret og i tvivl, er ikke, fordi der skulle være overgået det en svaghed; tankens skaber (åndspersonen, sønnen) er i sig selv en uangribelig enhed, hævet over alt andet liv. Årsagen ligger i de selviske dybe tanker som de førende elementer; de har ved arbejde, opfindelser og erfaringer viklet sig ud af fortidens religiøse mørke og mystiske snøreliv og står nu åbne og tvivlende over for livet. I deres tomhed søger nogle af de harmoniske tanker efter nye synsmåder, der kan stå for den søgende tankes kritik. Er trangen stærk nok og samtidig ærlig (uselvvisk), vil de nye synsmåder blive givet; men de vil aldrig blive givet ved principmennesker, båssemennesker, ensidige, idealistiske retningsmennesker til overstuderet videnskab eller autoritetsmennesker; thi dette er ifølge livslovenes hele forhold en umulighed, og uden for livslovene bevæger livet sig ikke.

Med andre ord: samvittigheden er i sig selv livets højesteret og samtidig det enkelte individs såvel som fælleslivets leder gennem tankens og følelselivets vekselvirkning. Da den således er livets højeste autoritet i sig selv, lader den sig ikke diktere af eller indlemme i menneskelige ensidige idealer, principper, religiøse båse, menneskelig videnskab eller autoritet og slet ikke, hvis det selviske er grundtonen i individet; derfor fostrer livet selv det, eller de uselviske elementer, hvorigennem livet er i stand til at meddele sig om sit indhold, og da livet ikke er føleri, men kun ren fornuft i livsglæde og nødvendighed, kan det kun meddele sig til de uselviske dybe tanker, og det sker nu som før aldeles uden hensyn til rang, stand og stilling.

De nye synsmåder vil tillige blive givet i en sådan form og således i overensstemmelse med livets virkelighed og svarende til tankelivets udvikling i de dybe tanker, at de kan bære tankelivet over dets tvivl og give det nye idealer og stærkere slagkraft ifølge bevidsthedens klarhed, mere, end det tidligere har ejet; derfor betyder tankens tvivl ikke svaghed, men er som stilstand før stormen.

Når tankelivet får rettet sit "kompass," vil følelselivet blive trængt tilbage til, hvad det ifølge sin natur bør være, nemlig det tjenende liv for den tænkende åndsperson i uselvskhed, men dog på lige fod med denne, altså i åndelig harmoni mellem de to love, såvel individuelt som samfundsmæssigt.

Det vil blive strengt for menneskelivet, før tanken vender; det vil blive endnu værre, idet den vender; men mesteren selv har lovet os, at det skal ske på den kortest mulige tid. Efter vendingen vil tankens klarhed skinne med fornyet glans over livet.

Den største og farligste magt for de selviske (tidsånden) bliver i denne overgang de korte tanker (dyret), suggereret af de dybe tanker, der lider med dem.

Når denne magt rejser sig, slår samvittigheden modparten, så den føler sin afmagt, medens høsten står på; thi: som du har

sået, skal du og høste! Jo længere høsten trækkes ud, des modnere bliver sæden, des grundigere høsten.

Som åndslivet nu former sig, ved at de dybe selviske tanker taler, skriver og handler ud fra det synspunkt at behage de korte tanker for derved bedre at kunne drage næring fra dem og i den hensigt pynter deres livs færd med uniformer, ordener og titler, gør deres fremtræden fin og fornem for bedre at kunne dupere dem og jonglerer med ord og talemåder (sofisme), så de korte tanker tror på visdom og begavelse, medfører det, at de korte tankers ånds niveau bliver den ledende åndelige faktor.

Da dette er unaturligt, set fra livslovenes natur, medfører det degeneration, nedgang i alt. Degenerationen er følgen af de dybe tankers synd mod livet (deres selviskhed), dens frugt er fængsler, sindssyge og anden sygdom, hungersnød, krige, pest og åndelig død; derigennem tvinges de korte tanker til rejsning, og deres ledere ihjelslås, som en livets nødvendighed, og nye indtræder i deres sted. Eksemplerne taler i livets bog.

Jo mere international udvikling, des større krak.

Kommunikationsmidlernes udvikling kan så omtrent vise dagen for det sidste forudsagte store krak, hvorved livet vendes om, lig et ur, der går i stå. Folkets livsur skal da trækkes op på ny.

Er kendskab til samvittigheden opnået, vil enhver religion, der dikterer mennesket sin tros måde, være en ulykke for livet. Det ligger i, at enhver udspekuleret trosform er en hindring for den Helligånds påvirkning af menneskelivet igennem vor samvittighed.

Når denne bølge af de korte tanker rejser sig, da bliver det følelseslivs kamp mod følelsesliv med dyrets hele utøjlethed og uforstand, idet tanken ikke bliver hørt; thi hvor den før har talt til folket, har den talt usandhed eller brudt sine løfter eller givet løfter, der ikke har kunnet indfries.

Selv om denne anklage af enkelte kan bestrides i tiden, betyder det intet; thi kampen vil blive ført under denne følelse og opfattelse, når tiden er moden, og det er det, der er sagen.

Det sker, når alle løfter er brudt, når ingen tro på nogeting mere er til stede, og når stillingen er nogenlunde ens over kloden.

Kampen kommer som en tyv om natten, eller som en tændstik skaber et bål, eller et skud en verdenskrig, jf. Sacco-Vanzetti-røret. Bålet er forud lagt til rette ved ihærdig daglig virksomhed.

De samvittighedsfølende tanker, der forstår lovene for livet, burde virke sammen, for, når høsten indtræder, at kunne redde det mest mulige af vore opfindelser og af den gode åndsbefrugtende videnskab, sådan at der kan være et godt fundament at bygge på, når den gode samvittighed overtager styret over livet.

TANKEN STEDFÆSTER SIG

Det er natten før den dag, jeg ifølge indbydelse skal rejse til en familie, der bor på et slot. Jeg sover trygt, men vågner brat og føler, som så ofte før, min samvittigheds inspiration, en indskydende tanke, denne: "Tanken stedfæster sig." Jeg står op, fæster den på papiret (klokken er 11:30), men aner ikke spor af de tre ords betydning; dog, jeg ved af erfaring, at det vil komme.

Jeg rejser, sidder nu i et værelse i slottets periferi; ved den modsatte side af bordet sidder en kvinde; hun er moder; vi er i stand til at veksle meninger i fuldkommen åben og naturlig sandhed, i fælles følt renhed. Vi taler om en fødende kvinde. Hun giver mig en af sine tanker; den passer for min ånds udvikling, mit indhold og anlæg.

Tankens indhold er nyt for mig, men fuldt ud i overensstemmelse med mit åndelige grundsyn. Jeg føler tankens sandhed og naturlighed; den får derfor en kærdkommen fri adgang

til at rodfæste sig i mig. Min åndsperson griber den, river den itu, endevender den, gennemskuer den og har aldeles ingen ændringer til den.

Med jernhård viljekraft drager den nu sine egne linjer, hvorefter den vil genskabe en ny tanke for sig selv med ganske det samme indhold. Den har lov dertil, fordi tanken er den givet og givet for intet; men vil den eje denne tanke, må den selv skabe sig en ny; thi den modtagne tanke har givet sit liv og er allerede døende. Det haster; den drager sine linjer med en sikkerhed og kraft, så hele min skaberkraft, følelseslivet (fluiditet), der kredser i og om mit legeme, ryster af spænding i hele sin mængde. Strømningerne går ind og ud af mit legeme, nogle føles kølige, andre varmere, men de går som med lynets fart. Mit nervesystem er i stille ro, men spændt til det yderste. Gennem hjernen som nervesystemets samlingspunkt passerer strømningerne ud gennem legemet. Tanken er færdig, nu er den min ejendom. Jeg føler en dyb taknemmelighed mod dens giver.

I tankens midte er tankens egentlig kerne, sagen, men den er stedfæstet. Uden omkring tankens kerne sidder dens giver, kvinden, med sit sjælsudtryk i sit ansigt og i den stilling, hun sad, da hun gav mig tanken. Jeg ser kjolens tegning, farve og model, legemets bøjning, hovedets svage hældning, øjnenes farve og udtryk, hårets form, frisure, dernæst afstanden imellem os. Bordet er stort og rundt; vi sidder hver på sin side af det. Hendes navn interesserer mig ikke, det er kun et menneskeligt kendemærke, derfor åndeligt unødvendigt. Jeg ser værelsets størrelse, døren lige over for mig med sin hvide maling, døren til højre lidt længere borte i overensstemmelse med virkeligheden, derfor lidt længere ude i periferien.

Dette er tankens indre periferi. De øvrige møbler og vinduerne i værelset er ikke medtaget; men i den ydre periferi om tanken ligger slottet på den ene side med sine fløje, tårne og spir, med sit brune tagdække; på den anden side ligger haven, hønsegården og marken samt nogle brændestabler i haven. Tanken er færdig og kredser nu på lager i mit fluidie ifølge min

interesse for den. Når jeg tager tanken frem til ny overvejelse, skyder jeg periferien varsomt til side. Kommer jeg i mine overvejelser til samme resultat og ingen ændringer har at tilføje, lukker jeg den varsomt igen, afleverer den igen i mit fludie, der opbevarer den som før; men for hvert eftersyn får tanken ny anerkendelse og dermed fornyet livskraft. Så længe jeg må anerkende denne tanke som en sandhed i min samvittigheds ro, er den som et grundstof for mig, et fundament for en helt ny tankebygning, som en nøgle til en helt ny tankeverden, en vældig rigdom for mig, så langt jeg evner at bruge den. Men kvinden, mennesket, åndspersonen, der gav mig denne tankes rigdom, får hun da ikke noget for det? Jo, hendes løn står i forhold til gaven, til den pris, jeg forstår at sætte på den, altså i forhold til den værdi, tanken har for mig; thi hver gang jeg iagttager tanken og bedømmer den, sender jeg hende i taknemmelighed en glædesstrøm med mit følelsesliv. Den giver sig udslag til hende, hvor hun så end er, ifølge den adresse, der er indlagt i tanken (tankens stedfæstelse).

Kvindens sjælsudtryk, værelset, slottet og haven i tankens periferi, som beskrevet, er hendes åndelige adresse; det gør intet til sagen, om slottet brænder og alt dette materielle slettes ud, om hun og jeg dør, alt dette er aldeles ligegyldigt i så henseende; thi hun ejer den samme indstilling i sit tankeliv, som denne tankes interiør er stedfæstet med hos mig, og denne er en guddommelig sikker adresse, selv om den ene ikke ved, hvor den anden befinder sig, hvad man i åndslivet aldrig ved; man ses kun, når to eller flere i fælles længsel tiltrækker sig hinanden og mødes.

Føler jeg engang ifølge min udvikling trang til at ændre denne hidtilværende grundtanke, eller jeg skaber nye tanker ud af denne og i den anledning føler længsel efter at tale med min tankes ophav, kvinden, derom, sender jeg hende min længsel; er denne hende ikke imod, svarer hun igen med sin længsel, eller rettere sit ja. Båndet er da knyttet, vejen er lagt, aldeles uden hensyn til tid, rum eller afstand. Enhver kan således færdes, hvor han vil, i forhold til sin renhed; enhver søger

sin lige i renhed eller i urenhed og frastøder sin modsætning som her i menneskelivet, så for så vidt er der ingen forskel. F.eks.: den urene tanke frastøder den rene og omvendt.

Den samvittighedsfølelse har ifølge sin trang forbindelse gennem sin samvittighed med kilden til livet og udvikler sig således i dennes glæde, visdom og renhed.

Åndspersonen, der er indskudt i menneskets følelsesliv, er sønnen. Hans rigdom er således bevidsthedens glæde ved livet; han er dets herre og styrer i forhold til sin udvikling; deraf og dermed og i forhold dertil følger kærligheden til livet.

Havde jeg været uren i mit tankeliv i forhold til kvinden, der gav mig tanken, da ville hun have kastet sin perle for et svin, men derom har en anden talt før mig.

Trods denne tankes lidenhed, menneskeligt set, indeholder den dog tingene i deres naturlige størrelse: slottet med sine fløje, tårne og spir, dets arkitektur og alle indretninger, der ifølge min følelse kan have interesse for mig før eller siden. Jo længere jeg går her på slottet, des mere bygger jeg til i denne tankes periferi. Jeg former og bygger denne min tanke op, ligesom en svale bygger sin rede under husets tag.

Arkitekturen er stadig den samme overalt.

Når mit ophold sluttet her, sluttet også tankens tilbygning; men den er da som en lukket bog: Jeg kan slå op og læse i den og uddrage de erfaringer, billeder og synsmåder, der er knyttet til de forskellige enkelte dele hver for sig og give disse liv i andre forhold.

I tankens rækkefølge indlægges de personer, der har min åndelige agtelse, andre skydes bort; dog kan man ifølge sin interesse for åndslivet mærke sig enkelte karakteristiske personer, hvis hele væsen man frastøder. Disse personer har som en "vejvisende etikette" over sig, fremkaldt ved deres sjælsudtryk og deres måde at være på, og denne "vejvisende etikette" vil altid blive stående, indtil den, eller de frastødte selv sprænger denne "maske" (løgnen) og fremstiller sig i deres livs "nøgenhed." Da ophører dette, at vi frastøder personen, og i stedet for tiltrækker vi os nu hverandre.

Hvor loven for tiltrækning virker i renhed, virker den guddommelige kærlighed til livet med samme styrke.

Således som personer søger hverandre i menneskelivet, søger de også hverandre i åndslivet, fordi enhver bogstaveligt talt bor i sit eget rige, sit fludie, kun med den forskel, at i åndslivet virker tiltræknings- og frastødningslovene langt mere effektivt, derfor langt mere føleligt, end i menneskelivet. Dette ligger i, at de to åndsmagter tanke- og følelseslivet ikke længere er bundet til menneskelegemet, og dertil kommer, at som vi sår, så høster vi, og at som vi lever, så dør vi.

Den selviske når aldrig fred i sig selv, før han har kastet hele sit selviske, ensidige tankeliv bort og kommer fattig og nøgen til sin Gud; når dette er sket, hjælper hans samvittighed, dvs. hans samviden med den Helligånd, ham til at udvikle sig på uselvskhedens grund.

Det, der var urent i hans tankeliv, frastødes helt og er tabt. Personens øvrige tankeliv vender da tilbage, men i rensat form. Det er dette forhold, Jesus taler om (sigter til), når han siger, at man skal ofre alt for hans skyld: mand, hustru og børn, broder og søster – alt, hvad man har kært. Således skal man komme nøgen til sin Gud for at få hans fred; når dette er nået, kommer alle de gode tanker tilbage, der kan renses i Guds renhed, og med en helt ny, velgørende følelse om sig. Forhen urene tanker skydes bort, og så har sjælen fred. På dette nye grundlag må og kan personen da bygge videre på sit nye livs rigdom, det bevidste, rene tankelivs formering.

Dets udstrakthed og dybde står i forhold til evner og anlæg, men evner og anlæg udvikler sig også ved tankelivets uselviske virksomhed.

Den, der allerede i menneskelivet har nået uselvskhedens mål, er rig i forhold til den selviske, idet hans tankeliv efter legemets død følger ham i fuldt mål; enhver af hans tanker er stedfæstede, hans arbejdsmark er rig og stor, og endvidere: det "slør," der i menneskelivet på grund af åndspersonens nyfødthed tilslører åndslivet for ham, drages straks ved legemets død til side, og han skuer og føler sit livs storhed.

Hvis menneskeånden kendte sit livs rigdom, hvem kunne da styre dens glæde?

Glæden er dog, heldigvis, også lovbunden; den er noget, man må erhverve sig, lig løn for arbejde, og lønnen står igen i forhold til arbejdet, dets kvalitet og den interesse og omsigt, der kan lægges ind i det.

SAMVITTIGHEDEN

Jeg føler og mener at vide ud fra livet, at det menneskene kalder for samvittigheden, er det samme, som skriften benævner den Helligånd.

Ordet samvittighed betegner sproget, nemlig tankers og følelsers overføring mellem mennesket og den Helligånd; der er én for hvert menneske.

Den virker på de uselviske mennesker på samme måde som moderkærligheden virker imellem en naturlig moder og hendes lille barn: ved tankers og følelsers overføring mellem individerne; den bliver derfor en vejleder for os ved tankens og følelsens strøm (sproget). Samvittighed er således samviden med Gud. Igennem tankens og følelsens strøm føler vi dens ja eller nej til den tanke eller handling, vi i nuet beskæftiger os med.

Dens natur er at lede os i og for nuet; men da det er Guds og Jesu ånd, der taler igennem den Helligånd (vor samvittighed) til os, altid ifølge Guds vilje og væsen, har den en organisationsmæssig virkemåde. Trods det, at to mennesker ikke er ens i ånds anlæg, åndsudvikling eller karakter og derfor ikke kan have samme syn på den samme ting, styres vi dog organisationsmæssigt mod et usynligt fælles mål: Gud.

Er samvittigheden grundtone i menneskene, vil disse, trods deres store individuelle forskelle, aldrig blive uenige, i hvert

fald kun i forbigående, idet de da vil være i besiddelse af en ærlig søgen efter sandhed og ret ifølge deres samvittigheds inspiration og følelsesstrøm. De vil agte og ære hverandres personlige forskelligartethed, der tillige vil være i høj grad befrugtende for tankelivets udvikling i uselvsk åndsliv. Vor Guds hensigt med den tænkende åndsperson i menneskelivet, eller i menneskelarven, er den, at den skal udvikle sig i tænkeevne og viljekraft og derigennem dygtiggøre sig til et selvstændigt tænkende og følende væsen i Guds liv og virke (vingården, fabrikken) uden for det voksende livs kredsløb, idet den da er i stand til at færdes, hvor den vil, ifølge sin trang og interesse i forhold til sin virken i Guds væsen og ifølge sin samvittigheds ja og nej og i forhold til sin udvikling i viden og renhed.

Samvittigheden leder menneskeånden til Guds fred. Guds fred fører livet ind i en ny afdeling eller i en ny verden, hvis renhed ikke kan beskrives, kun føles.

Ved disse forskellige åndspersoner udfører eller opretholder Gud sit styre over livet og livslovene ved samvittighedernes (den Helligånds) organisationsmæssige ja og nej.

Herre, hvor er din skaberkunst dog vidunderlig; du lader arkitekturen i livet – alt vidne for dig!

Gud er kærligheden og magten ved sit fludie ifølge sin ånds vilje.

Jesus er hans fuldmægtig for vor jord, for vort solsystem.

Samvittighederne, eller den Helligånd, (én for hvert menneske), er de tjenende ånder for dem, der lader sig opdrage til at arve riget; men da alle disse har en bestemt udvikling i tankeliv, menneskekundskab og renhed, kan de som følge deraf i ét nu gennem deres orienterende følelsesliv (følelsens strøm) altid være i pagt med Jesu og Guds vilje og væsen og derfor ufejlbarligt give deres organisationsmæssige ja og nej. Dertil har de fuldmagt. Deres ja er Guds ja, deres nej er Guds nej. De vidner om sig selv, ved sig selv og for sig selv over for Gud og mennesker. Den, der anklager, er anklaget; den, der gives fri,

er fri. Gud og Jesus virker og føles kun gennem samvittighederne.

Menneskene kan bede til Gud eller Jesus, men tanker og følelser går gennem deres samvittighed, den Helligånd, og besvares derigennem. For så vidt den bedende er ren nok i sin trang til at modtage et svar, får den dette gennem følelsens strøm; efterhånden vil freden – ikke Guds fred som sådan i den forbindelse – bekræfte bønnens virkning. Er den bedende ærlig i sind med en ærlig trang, udebliver virkningen ikke.

Den Helligånd er altså mange, men ifølge disse manges udvikling og renhed går de under fællesbetegnelsen den Helligånd.

Således danner Gud, Jesus og den Helligånd treenigheden. Tre, dog som én ifølge Guds ånd; hans altomspændende fludies renhed er deres fælles grundtone og væsen.

Jeg er blevet ledet til denne forståelse gennem mine syner (se *Den Ukendte*) og min samvittighed samt gennem iagttagelser ude i livet (i livets bog).

Jeg taler derfor ud fra selve livet og med ansvar over for min samvittighed, hvis jeg ikke følger den.

De samvittighedsfølende vil snart blive som én og da blive en bevidst fælles magt, for hvem alt selvisk må vige.

Samvittigheden beskytter sin elev, foruden at den vejleder ham.

Fludiet (følelsens strøm) er levende liv, virker derfor som lægedom på eleven, både legemligt og åndeligt.

Føler eleven et ubehag i sit legeme, og føler han trang til dette ubehags ophør, lægger han sig roligt hen i nogle minutter, samler sine tanker om dette sit ubehag og tænker på sin samvittighed og sit forhold i ro og tillid – troen har også magt; da vil hans eget fludie samle sig til kamp imod det indtrængte ubehag samtidig med, at hans tanker og følelser giver sig udslag til hans samvittighed; han får da som regel en tanke tilsendt, en inspiration, f.eks. om at drikke et glas vand, spise frugt eller tage en medicin, han kender.

Den samvittighedsfølelse har kun én lov at følge, den, han bærer i sit indre: sin samvittighed; med den står han frit over for alt i livet, selv over for mad og drikke. Han føler, han kun skylder den regnskab for sin handling; med den kan han favne alt godt og holde sig alt ondt fra livet.

Samvittigheden kan også alene gennem det levende liv (fludiet, følelsens strøm) sende sin elev sin lægedom, idet levende liv dræber levende liv og formerer levende liv. Lægedom vil da ske, for så vidt det ikke er dødens "pil," der er sendt.

En tænkende læser vil forstå, at her tales der ikke om blodforgiftning, brækket ben, svulst eller fod af led.

Svulst eller byld kan fremstå ved før nævnte lægedom, hvor det fremmede, indtrængte liv indkapsles af legemets fludie og fjernes på den måde igen ud af legemet.

Endvidere er samvittigheden den generalnævner, hvori alle menneskelige ensidige idealer kan opløses til fælles harmoni, således alle religioner og sekter, alle politiske partier osv.

Manglende samvittighedsledelse gør mennesket selvisk og ensidigt.

Et ideal, der har sit udspring fra en ensidig kilde, skal nødvendigvis også blive ensidigt i sit væsen, ofte med et selvisk mål for øje, og fremkalde kamp mellem individerne.

At ensidigheden er, viser os, at den er rigtig ifølge livslove-
ne, ellers var den ikke; men den behøver ikke at være rigtig, som vi ser den, fordi livet udvikler sig; men den vil blive rigtig, når den bliver vendt om således, at mennesket bliver ensidigt over for sin samvittighed og derved alsidig over for livet (dette, at vi omvender os).

Alsidighed over for livet gør, at vi favner hele livet. Dette vil sige, at vi ifølge vor nu omvendte, nu ensidige, gode samvittighedsledelse, der medfører alsidighed over for livet, vælger de bedste af alle de tanker, der er skabt og bevarede i alle ensidige menneskeideal, religioner, politik og alt andet, og skaber det nye samfund, der kommer, derudaf.

Hvorfor siger jeg gode samvittighed? Jo, for mennesket (den tænkende åndsperson) kan ifølge livets grundlov for sin

udvikling (den aldeles fuldkomne frihed) leve sit liv, som han vil, i ondt som i godt under eget ansvar, dog således, at følger han sin gode samvittighed, bærer den ansvar for sin ledelse. Omvendt, kaster han sin samvittighed ud for at tilfredsstille sin selviske trang, er det hans ret, men under eget ansvar; dette medfører da legemlig og åndelig tilbagegang, degeneration.

Men arkitekturen i livslovene siger os, at er der en god, må der også være en dårlig samvittighed. På én måde ja, på en anden nej. Alle samvittighederne er gode og af Gud eller Jesus direkte udvalgt.³ Men på grund af livets grundlov (den fuldkomne frihed) kan en åndsperson kaste sin samvittighed ud, altså nægte at modtage dens gode vejledning. Der sker da dette: Når et individs samvittighed gennem mange håbløse forsøg og ofte gennem hån og forsmædelse når til sin følte vished om, at eleven ikke med det gode kan vendes til det for ham gode, vender han den anden side til; thi Gud er både kærligheden og magten. Ifølge sin natur og renhed frister han ingen, han vejleder ikke sin elev til ondt; men at eleven får sin vilje, er kun hans ret ifølge nævnte livets grundlov, og nu hjælper han ham til ad den kortest mulige vej at nå sine – ofte forskellige – selviske mål.

Da eleven kun er et barn i tænkeevne, åndeligt set, (hvad han så end mener om sig selv), og nu har kastet kilden bort for sin naturlige tankeudvikling, reduceres hans udvikling i den gode retning; thi intet står stille; enten går vi frem mod det gode i åndsudvikling ved vor samvittigheds hjælp eller den modsatte vej.

At have skriftlærdom indtil videnskab, menneskeligt set, at foretage beregninger derudfra og at bevise ifølge lærdom, at 2+2 er 4, er ikke det samme som at lære at tænke selvstændige tanker ved sin samvittigheds inspiration og vejledning om ting, der ikke er tillærte.

Dette, at modtage sin samvittigheds belæring ifølge dennes rene og ældre udvikling ved tankens overføring mellem indivi-

---

³ Se synet i *Den Ukendte*: Egetræsbordet over vejgrøften ved Røde Kro.

derne og derved udvikle sine anlæg ad den vej, kan den selviske ikke, så længe han er selvisk, da forbindelsen i den gode retning er brudt. Den selviske føler denne mangel og tillægger sig derfor gerne den viden, han ikke ejer, og da den selviske ifølge sin egenkærlighed ikke kan se sine egne fejl, tillægger han gerne andre de fejl, han selv plages med; thi han kan kun tale ud af sit eget.

Det gode menneske, der redeligt og ærligt udvikler sig i det godes retning ved sin samvittigheds hjælp, føler den selviske som ond og tror, han er ond.

Den selviske er ikke af naturen ond; han gør ikke ondt for det ondes skyld, men af selviskhed. Træffer han i sin kreds et godt og reelt menneske, der nyder fortjent agtelse for sin gode karakter mere end den selviske, føler han misundelse og vil da tilegne sig dettes agtelse. Han kender ikke anden vej til målet end sin egen hjælp, ejer heller ikke anden. Han udforsker nu den persons karaktertræk, der fremkalder hans afholdthed, søger blandt sine omgivelser at tillægge sig selv disse, medens han til gengæld søger at tilsvine vedkommende person, hvis agtelse han attrår, med sine egne fejl i den sortest mulige form.

Årsagen er ikke trangen til at gøre ondt for det ondes skyld, men selvisk trang til at hæve sin egen person, enten i anseelse eller økonomisk, da han ikke forstår eller gider nå dette mål ved sin gode samvittigheds hjælp, altså ved at fortjene det eftertragtede, søger han at stjæle det; derfor må han tage der, hvor han finder det søgte og savnede, og det gør han aldeles uden hensyn til arten af de midler, han anvender; ja, det rører ham end ikke som følge af hans selviske trang, hvilken angst, død, sorg eller forsmædelse han påfører den, hvis ejendom, agtelse, plads eller penge han attrår; personen som sådan er ham så revnende ligegyldig.

Den gode samvittighedsførende vil måske udbryde: "Hvor kan min Gud dog tillade, at jeg udsættes for en så moralsk og økonomisk ruin?" Men dette udbrud fremkommer på grund af ukendskab til livet.

Hertil skal kun bemærkes dette: Intet menneske styrer sig selv eller andre, hvor meget det end tror det; det sker igennem samvittighederne. Målet for styret er i første række tænkeevnens udvikling til grundighed og klarhed med sit følgemoment viljekraften, dernæst renhed i tanke og følelsesliv. Hvis den gode kun er i besiddelse af en bedende, gudhengiven længsel og ikke egentlig af energi og omtanke, kan han have stort, åndeligt gavn af den selvskes forfølgelse, der tvinger den lade godhed både til energi og omtanke. Fattigdom, hunger, sygdom, rigdom, død – alt står til tjeneste for ledelsen, og alt anvendes til gavn for den enkelte.

Hovedformålet er altså åndelig udfoldelse. Jo flere "sten," der lægges i vejen for et menneske, des mere energi, årvågenhed, omtanke og viljekraft må han erhverve sig for at fjerne disse "sten" af sin vej. Men samvittigheden lægger aldrig større "sten" på min vej, end jeg kan fjerne dem; undertiden har jeg stået over for en "sten," der forekom mig alt for stor; den kan være slimet af alskens elendighed, løgn og svig, og jeg kan da tvivle om egen magt. Jeg vender mig da til min samvittighed og lader ham føle min tvivl; men da jeg føler, jeg skal over denne hindring, beder jeg ham hjælpe mig lidt, hvis det skulle være nødvendigt. Jeg føler klart hans: "Bare rolig!" Når jeg så går til sagen, flytter alt sig som avner for vinden. Går jeg derimod til en sag i fuldkommen tillid til mig selv og tror, den skal jeg nok klare, går min erfaring ud på, at selv om det går, går det kun tåleligt; jeg er aldrig selv tilfreds med udfaldet bagefter.

Hvis jeg derimod, før jeg går til en sag (det være sig arbejde, vedgåelse af en fejl eller hvad som helst), sender mine tanker derom til min samvittighed og lader ham føle mit syn på sagen, går alt så forunderligt let. Jeg beder ikke om hjælp, det gør man kun i farens stund; det er en kujon, der ikke hjælper sig selv, så længe han kan; men er min samvittighed klar over, hvad jeg har for, og er mine tanker rene i det, jeg vil, går alt som af sig selv. Ja, der kan ske de mærkeligste ting, jeg slet ikke anede, der kan hjælpe mig til målet på den letteste og forun-

derligste måde. Der åbner sig veje for en, man slet ikke havde set eller kunne tænke.

Enhver ledes ud i alt i forhold til sit åndsindhold og anlæg; den rige selviske hjælpes til sit mål for ofte pludselig at styrtes ud i fattigdom og nød. Men: "alt tjener dem til gode, der elsker Gud." Prøvelsernes tyngde afpasses i forhold til elevens bæreevne; men det er tvivlsomt, at en selvisk får lov at nå sit mål med et tænkende, samvittighedsfølende menneske, især hvor det gælder velfortjent hæder og anseelse. Jeg har aldrig set det fuldt gennemført. Det er altid endt med, at den selviske er blevet opdaget, om end i sidste øjeblik. Den gode kommer til sin ret, den selviske får alt sit eget smuds hældt over sig selv og ofte arbejdsløshed eller fattigdom i tilgift; thi "som man sår, skal man høste"; enhver lønnes efter sit arbejde.

Den selviske opnår aldrig som selvisk fred i sig selv eller virkelig naturlig livsglæde, hverken ved rigdom, falsk visdom eller stjålen hæder. Han føler altid sig selv, som den pjalt, han er. Hverken laksko eller silkehat, guld eller diamanter kan fjerne denne sandhedsfølelse fra hans indre. Han gør sig den yderste anstrengelse for at fjerne den (så kunne han jo have det så godt, så godt); men denne forunderlige stemme taler lige højt, ofte både dag og nat. Han føler sig stedse tom, trods alt. Jo større selviskhed og viljekraft, des større mål kan han nå, men des større bliver også hans fald, sådan udvikler han sig altså.

Dette billede gælder både personen, hjemmet, virksomheden, samfundsstyrelsen. Arkitekturen er den samme i alt, fordi Gud kun er én. Jo større indsigt mennesket kan erhverve sig i livet, des større livshåb og livsglæde får det.

Er der fred? Ja.

Er der glæde? Ja.

Ja – men så siger arkitekturen i livslovene os, at så skal også fredens og glædens modsætning være til stede, hvorved skulle freden og glæden ellers bestå? Tag den ene modsætning bort, og den anden findes ikke mere.

Livet er kamp, hvorledes skulle tænkeevnen ellers kunne udvikle sig? Arbejde er kamp; går du til det med livsglæde og

interesse, da skal du sejre og glæde dig ved sejren. Intet liv uden kamp, kampen er selve livet; den, der ligger på sine knæ og trygler Gud fra morgen til aften, opnår kun at slide knæene af sine klæder. Bær din byrde med oprejst pande i føling med din samvittighed, da vil du føle kraften uendelig! Den lade og dovne skal selv ranke ryggen, før Gud lader ham føle kraften; vidste mennesket det, da var der ikke så megen indbildt sygdom, som der er. Fra naturens "laboratorium" er viljekraften legemets medicin, samvittigheden åndspersonens; jo stærkere brug, des større kraft.

Omvendt det modsatte: Den klynkende, lade og dovne har ingen værdi som åndsperson, jf. "den lunkne vil jeg udspy af min mund;" men den, der vender sig til sin samvittighed med trang til godhed, sandhed og ret, klar til kamp for alt godt, selv om det skal koste ham hans legemes liv, han trygler ikke sin Gud om hjælp, så længe han har troen på sin egen styrke i sin samvittigheds favn. En sådan person går fra sejr til sejr i sin samvittigheds ophøjede ro og tryghed; men står han over for en sag, en kamp, han føler, der vil overgå hans indsigt eller magt, kan han i ét nu vende sig til sin samvittighed, sigende: "Jeg tror, denne modstand er mig for stor; vil du, jeg skal, som jeg føler, så hjælp mig – her er jeg!"

Da skal han få den magt han har behov; ingen mur er da stærkere, end den kan sprænges, og intet bjerg er større, end det kan flyttes; thi viljekraften er livets højeste lov, dens tjennende slave er fludiemagten. Dennes styrke ses i solsystemernes kredsen om hverandre ifølge Guds vilje; dens mængde er uendelig, den er ligesom lykkelig ved at blive taget i brug. Jo mere vi bruger af den, des mere er der; dens karakter er: ad korteste vej at udføre enhver vilje og afhjælpe enhver trang i det liv, den er bundet til, lig en søster- og broderlov til elektriciteten.

Dens mængde, derfor også dens magt, står i forhold til åndspersonens tænkeevne, i forhold til tænkeevnen står viljekraften, i forhold hertil står fludiemagten, alt afpasset efter

tænkeevne, viljekraft og renhed, og er lige fuldt anvendelig såvel i menneske- som åndsliv i forhold til følsomhed i disse.

Når den menneskelige tanke har frigjort sig, og legemets nervesystem har nået en tilsvarende bøjelighed og finfølelse i sit væsen til fordel for samvittighedens følelsesstrøm, da er den nye tid inde.

At tanken, åndspersonen har frigjort sig, viser vor tid: selv den troende tror ikke mere, alt er i tvivl.

Er dette under ikke tilstrækkeligt for den tvivlende, da se på elektricitet, telefon og radio! Alt står i forhold til tankens udvikling.

Troen, hvor systemet mangler, er ikke længere nok, kan ikke mere mætte den klare tankes søgen. Selv om åndspersonen, tanken, endnu ikke kender arkitekturen i livet, så føler den ad følelselivets orienterende veje uden tanke, at den er der, og søger efter systemet; disharmonien falder som et tågeslør, og sandheden og systemet findes i samvittigheden.

Søster- og broderloven elektriciteten gør, at vi kan forstå samvittigheden, dens natur og væsen; derfor vil menneskene vende sig til denne, optage kampen mod alt selvisk i menneskelivet og på deres samvittigheds rene, følsomme vej tilrive sig gudsriget med vold.

Igennem samvittigheden taler Gud og Jesus direkte til mennesket, igennem den høres derfor Guds ord, den gør alle eller slet ingen til profeter, thi dens natur er at begrave personen for sagen; men den, der giver sit liv for andre, skal vinde det; da skal tjenestepiger og tjenestekarle tage ordet i deres mund. Stenene er allerede begyndt at vidne (Niels Bohr). Livet, gudsriget, er ikke teologisk menneskevidenskab, men naturlighed, livsglæde og kraft. Skriftlærdom er én ting, at tjene Gud er en anden. Da der ikke er to åndspersoner af samme anlæg, udvikling og karakter, kan et menneske ej heller skrive eller forkynde en religion, der passer for andre end ham selv. Først ved samvittigheden kan menneskene i grundtonen blive ens.

Et fornuftvæsen kan ikke tro på ting, det ikke kan forstå; men denne fordring har Gud heller aldrig stillet til mennesket.

Der ligger ingen åndelig fremdrift i at bekæmpe en religion for at fremme en anden; du skal ingen dømmе, dommen hører en anden til; enhver må tro, som han vil og kan; dette er livet.

Vi ejer forbindelsen med livets kilde gennem vor samvittighed (eller som skriften kalder den: den Helligånd); vi skal kun søge at forklare dens væsen.

Er samvittigheden, som vi siger, da skal den stride for og vidne om sig selv; vi har kun at forklare den i menneskelige ord, da strider og vidner den for sig selv ad følelsens og tankens vej, og da skal menneskene selv ved den dømmе religionerne imellem; alle vil votere til dommen, og deres dom skal ingen omstyrte, thi den vil blive ren sandhed.

Samvittigheden virker under den kendte devise: "Lad falde, hvad ikke kan stå!" Folk kan indrette sig i grupper, som de vil, efter deres egen tro og vilje og således lade sig religiøst betjene efter trang, skøn og evne.

Vi er alle Guds børn. Alle skal fuldkommes hver på sin vis. Vi opdrages i fællesskab ved hverandres fejl ifølge vor samvittigheds ledelse.

Alt, hvad vi ser, udvikles ved en for menneskeøjjet usynlig drivkraft. Tankens udvikling har fra Jesu tid til vor tid haft det selviske (løgnen) som drivkraft. Det er og var, fordi det dengang var rigtigt; men det er ikke rigtigt, fordi det var; men det vil blive rigtigt, når det bliver vendt om; dette sker, når vi omvender os, altså, når forståelsen af samvittigheden kan erhverves; thi da vil glæden over livet give os kærligheden til livet, da vil kærligheden træde i stedet for løgnen, det selviske, som drivkraft for den tænkende åndspersons udvikling. Det er den tid, Jesus og profeterne forudsagde os; gennem kampen med og mod løgnen går vejen til freden. I gudsriget er ikke anvendelse for bangebukse, rystende knæ eller lade troende, men for en i livsmod tænkende, sejrende manddom med samvittighedens flammende sværd.

Den stærke skal lede og leve for den svage i kraft af sin kærlighed til livet.⁴ Hvad skulle han ellers bestille? Gør han ikke det, skal samvittighedens fællesmagt tvinge ham dertil.

I gudsriget er ikke vekselryttere, lån med kurstab eller ågerrente, alt betales per kontant ved hver handlings afslutning. Møntfoden er ren kærlighed. Lønnen passerer ikke gennem fremmede hænder; den bringes gennem følelsens strøm, men direkte fra "hovedkassen."

Luther rev bibelen ud af det katolske trosfængsel (trosfabrik) og gav den til menneskene.

Præsteskabet tilrev sig den under devisen: "Vi alene vide," skaffede sig fede embeder ved den og lagde svære byrder på menneskenes skuldre.

Vi siger til folket: Riv den ud af præsteskabets hånd! Vid, at den er skrevet af menneskehånd og ofte revideret af mennesker! Trods det, er den den mest velsignede bog, vi ejer. Enhver kan finde sig selv i den, og den kan løse alle sociale og religiøse problemer. Læs den selv og døøm efter din forstand og samvittighedsledelse!

Gud forlanger i sin visdom ikke mere af mennesket, end hvad det ifølge sin forstand ejer.

Vid, at hvert enkelt menneske er en hel lille verden for sig, hver med sit eget åndsindhold, udvikling, anlæg og karakter! Forstå da, at to mennesker umuligt kan have samme syn på den samme ting, og at synsmåderne revideres jævnligt ved vor samvittigheds tanke- og følelsesstrøm systemmæssigt ved dens organisationsmæssige inspiration i individerne i forhold til deres udvikling og ved dens ja og nej hen mod et fælles mål: bevidstheden – Gud!

Da religioner og sekter virker i stik modsat retning, idet bevægelsen, føreren, præsten, missionæren søger at påføre andre mennesker en bestemt trosform, og da en trosform ikke kan passe for andre end for den, der ejer den, bliver religioner hæmmende for tankens udvikling, stik imod Guds hensigt med

---

⁴ Han må leve af sin ledelse, men ikke berige sig, som det sker i vor tid.

den menneskelige forstand, dvs. åndspersonens tankeudvikling, deraf vor tids tvivl. Men også tvivlens tid har været forudsagt. Den er en følge af tænkeevnens udvikling og er nødvendig for, at mennesket gennem den kan udvikle sig til at tilegne sig samvittigheden.

Igennem tvivl (det tomme kar) går vejen til bevidst sandhed.

Der tales i vore dage meget om den katolske kirke, dens kraft og udfoldelse.

Ja, men se – den er som valmuen: Når denne står i sin skønneste blomst, og den rette lov berører dens kim, da er den nærmest ved døden.

Som den fremstod, skal den opløses; dens endeligt er forudsagt, og dens fald skal blive stort, som den selv er stor.

Den dag, du kan erobre din ejendom tilbage (jorden) og gøre dig den underdanig, vil der være mad nok, klæder nok og bolig for alle.

Vi føler, at rummet er vort hjem, vor bolig, og at vi bor frit i det; vi føler vor fri ret til riget, arven. Hvis nogen har lagt dig i lænker, det være sig nationens, løgnens, politikens, religionens, trustens, gældens, foreningens – alt, hvad vor tid ejer af snærende bånd, da spræng dem ved din samvittigheds ledende og følende magt og drag ånde og visdom frit ud af rummet ved din samvittighed fra livskilden Gud!

Da først er du en personlighed blandt personligheder. Du vil føle loven over alle love i dit indre (samvittigheden), den vil lade dig føle dit ansvar; den vil lære dig at være mod din næste, som du vil, han skal være mod dig.

Guden i dig vil føle friheden og juble; den skal sende sin jubel ud i rummet som fuglene deres sang i lunden, når sol går ned. Denne jubelstrøm, følelsens strøm, giver sig ifølge trangen udslag til faderen, og han svarer tilbage med sin kærlighedsstrøm.

Den gamle tidsånd er en verden for sig; den ejer kun sig selv og stoler kun på sig selv; den arbejder kun for sig selv,

både individuelt og samfundsmæssigt, med alles hånd vendt mod alle.

Dens styre er klassestyre, dens love er klasselove; den skriver en mængde love, men agter dem ikke. Den agtes for størst, der snildest kan omgå dem til egen fordel. Klassestyrerne skriver deres egne teorier og afpasser dem efter deres væsen.

Da dette er stik imod livslovenes samvittighedsfulte fælles-harmoni, natur og væsen, graver disse selviske deres egen grav, dens dybde og længde står i forhold til mængden, den skal rumme.

Denne grav vil blive skellet mellem gammelt og nyt; over den slår ingen bro, og over den vil ingen passere; men de, der ejer samvittigheden, vil blive beskyttet ad den vej.

Jesus skal komme igen, det er rigtigt, ikke på trods af livslovene, men i overensstemmelse med dem.

Han kom til os i de ubevidste samvittigheders tid og skal fuldkommengøres med de bevidste;⁵ da skal vi føle med ham og tale med ham gennem disse ved tankers overføring og følelsens strøm; han skal bo midt iblandt os, og mange skal se ham.

Han var det første fuldendte gennemslag af samvittighedsbevidsthed i Guds fred på vor jord; han sagde da også, at datiden ikke kunne bære hans viden, men at han ville sende en anden, der skulle kunne forklare dens dybder.

Livet udvikler sig først gennem det materielle; derfor måtte elektricitet, telegraf, telefon og radio og tankelivets løsrivelse fra religionsformerne til, før samvittighedens natur og virkemåde kunne forstås.

Så snart tiden dertil var inde, holdt Jesus altså sit løfte – endog så hurtigt, at alt dette ikke kunne være blevet forstået i vore bedsteforældres tid.

Flere profeter før Jesus viser tydeligt, at de taler ud af deres ubevidste samvittighed, altså ud af deres rene og umiddelbare følelsesindtryk. Tankens klarhed kom først med Jesus.

---

⁵ Dette ligger i tankelivets udvikling.

De blindt troende blev skuffede ved hans første komme, de skal også blive skuffede ved hans andet komme; men Jesus bliver ikke mindre for det.

Når jeg vender mig til mit legeme, da er jeg menneske som andre, hverken mere eller mindre, men når åndslivet kalder ved, at nogen spørger mig om åndelige ting, føler jeg, at jeg svarer med fuldkommenhed ud fra selve åndslivets viden. I min samvittighed sluttet forbindelsen, angives kursen, der følges, og fås svaret, der gives. Min personlige, åndelige udvikling er foregået rent samvittighedsmæssigt, altså uden menneskelig religionsmæssig indflydelse, og i den åndsmodenhed, der i det tolvte år var i stand til at tilkæmpe sig Guds fred, alene ved åndslivets egen vejledning (se *Den Ukendte*) – dog uden evne til at bevare den i den fylde, den blev modtaget. 50 år er gået for mig, før jeg var selvstændigt åndelig moden.

Jeg ser dog nu, at min livsbane har formet sig, som den skulle, i forhold til min mission. Guds freds fylde vil jeg få igen, som jeg kender den, og som jeg længes efter den, når min mission som menneske er endt. De menneskefejl, der har været til gavn for min udvikling i henseende til min mission, har jeg måttet gennemleve; de kan muligt være små i menneskelige øjne, men ifølge mit følelsesindtryk har de været store.

Der er før sagt: "Ingen kan kalde Jesus herre uden ved den Helligånd."

Menneskeligt anses dette som alt andet bibelsk for at være et bud for livet, mennesket skal tro, selv om ordene ikke forstås.

Tro ifølge tankens bevidsthed er én ting, nemlig viden, tro ifølge følelse en anden.

Tro ifølge tanke og følelse er kraften.

Tro uden forståelse er en veg tro; den er som vinden, der blæser snart til den ene side, snart til den anden, eller som et træ uden frugt (de korte tanker).

Hovedsagen ved et menneskes tro er ærlig søgen; thi den søgende skal finde, er der sagt. Det ligger i, at den Helligånd gennem samvittigheden da har adgang til ved tankers og følel-

sers overføring at retlede og vejlede individet; hvad et individ så tror, står altid i forhold til dets anlæg og udvikling. Samvittigheden giver den ærligt søgende fred i sin udvikling, men fuldkommenhed i tro nås først gennem den treenige tanke i og efter Guds fred.

At ingen kan kalde Jesus herre uden ved den Helligånd, er en oplysning for livet fra livet, der var før os og er endnu. Den er aldeles fuldkommen i sine ord og angiver for os gudslivets faste veje, dets disciplin, dets organisationsmæssige opbygning, dets system.

Menneskets tanker og følelser går fra mennesket til den Helligånd, fra denne til Jesus og videre fra ham til faderen, og svaret går retur samme vej, for så vidt mennesket er rent nok i sin trang; men dette sidste afgør den Helligånd alene. Er trangen ikke ren nok, da irttesætter han og vejleder; følgelig kan ingen kalde Jesus herre uden ved den Helligånd. Dette er ikke, fordi det er sagt, men fordi det ligger i livslovenes natur. Gennem den Helligånd (vor samvittighed) går vejen til gudslivet, og anden vej findes ikke, men den er også god nok, derom skal den Helligånd selv vidne i os.

MODSÆTNINGSFORHOLDENES INDFLYDELSE PÅ TÆNKEEVNENS UDVIKLING

Kulde og varme, regn og tørke, lys og mørke, ung og gammel, høj og lav, rig og fattig, sund og syg, fødsel og død, føde og klæder, hus og hjem, tvivl og tro, selvisk og uselvisk osv. – står som modsætninger og består ved hinanden;⁶ thi enhver ting består ved sin modsætning, således også energisk kone ved rolig mand og omvendt. Manden og kvinden står i diame-

---

⁶ Den sidst nævnte foranlediger de menneskelige benævnelser ondt og godt.

tralt åndeligt modsætningsforhold til hinanden. Kvinden orienterer sig ifølge sin modernatur – ofte i høj grad – ud fra sit rige følelsesliv og dømmes ud fra følelse alene uden tanke, ligesom manden med sit rigere tankeliv ofte dømmes ud fra dette alene uden følelse.

Denne tvedelte livslov, følelsesliv og tankeliv, fødes i mennesket til den opgave at forenes til ét ifølge arkitekturens orden. Hvor to livslove forenes til én, kommer et tredje forhold frem, i dette tilfælde åndspersonen, der da lever sit selvstændige liv, ifølge sin interesse og sit anlæg, efter legemets død i det forhold, at den tænkende person underlægger sig det rige – uden tanke arbejdende – følelsesliv for derefter at bestå ved dette, og at den rette afstemthed (udvikling) kun kan vindes gennem tankens og følelsens vekselvirkning mellem individerne og deres samvittigheder.

Hvis manden og kvinden kendte hinandens åndsliv, ville deres fælles samliv blive til langt større åndelig og materiel nytte, end det ofte er, tillige venligere og mere harmonisk (se senere "Mandens og Kvindens Åndsliv").

Til mandens og kvindens modsætningsforhold kommer, at lige så lidt som to hjem er ens i interesse, tone og hygge, er to åndspersoner ens i anlæg, interesse og udvikling. De er altså heller ikke ens i tanke. Selv om følelseslivet (fludiet) er den samme lov for alt levende liv, er der dog i menneskene bl.a. den forskel, at de mest fremherskende følelsesindtryk, der kaldes karakterer, er forskellige i individerne i forhold til deres ånds anlæg. Følelseslivet (fludiet) i sit overordentligt rige indhold er nøje afstemt efter åndspersonens indhold og anlæg, analogt med de forskellige karakterer, der i deres sammenspil gør deres muligheder almægtige under en tænkende, bevidst persons førerskab i forhold til personens trang, udvikling og renhed. Sin skaberkunst giver det udtryk for ved at forme menneskelegemet og dets ansigts sjælsudtryk og give det en bevægelsesmåde, der, alt sammenholdt, viser os åndspersonen, sønnen, som den er i sit væsen, idet legemet formes efter sønnens evne i arkitektur og sans for system (tankens klarhed)

således, at mangler i personens tankeudvikling viser sig i legemets bygning og måden at færdes på.

Disse modsætningsforhold med mange, mange flere fremkalder dette i menneskets livsforhold, at de billedligt talt lægger "sten" på vor vej, forstyrrer vor selviske trang til behagelighed og tvinger os til omtanke for at fjerne disse sten; ved handlingen (arbejdet) vokser viljekraften frem. Ikke at forstå disse ting fremkalder misfornøjelse, vrede, had og kamp om alt; men al denne materialisme tvinger tænkeevnen fremad i udvikling med sideløbende legemsudvikling i følsomhed til gavn for vekselvirkningen: tankers og følelsers overføring fra individ til individ. På den måde udvikler vi os til at kunne modtage vor samvittighedsledelse i bevidst form. Dette fører tanken hen på, hvad Jesus siger: "Endnu meget har jeg at sige eder, men nu kan I ikke bære det; men når han, sandhedens ånd, kommer, skal han vejlede eder til al sandhed, thi han skal ikke tale af sig selv, men hvad som helst, han hører, skal han tale, og de kommende ting skal han forkynde eder" (Joh. 16:12-13). Når kærligheden til livet indtræder som drivkraft for tankens udvikling, vil den fjerne alle disse "sten" af vort livs vej.

Den største kamp foregår dog mellem de uselviske og de selviske. De uselviske virker som livets sunde salt, hvorimod de selviske virker som tyven, røveren og morderen. Som før sagt, gør den selviske ikke ondt for det ondes skyld; thi mennesket fødes ikke ondt. At den uselviske føler det som ondt og tror, det er ondt, er en sag for sig, men derfor behøver det ikke at være ondt.

Ved at iagttage og beskæftige os med hverandres fejl lærer vi at forstå disse og erhverver os derved menneskekundskab.

Sladder er noget andet. Den selviske, der sladrer, tror at indsmigre og hæve sig selv ved at forringe sin næstes anseelse; han føler, han ifølge sin urenhed ikke kan fortjene hæder på ærlig vis, og vil derfor stjæle den. Personen, han efterstræber, er ham aldeles ligegyldig.

Hvis en mand møder en anden og slår denne, er det da ikke at gøre ondt for det ondes skyld? Nej!

Det fludie (følelsesliv), der tilgår og omgiver mennesket fra dyrelivet og alt det øvrige liv, er indlagt en uhyre mængde forskellige muligheder i karakterer, nogle er stærkere, andre svagere. For menneskene gælder som før sagt, at de hver især har én særlig fremherskende karakter, der står i forhold til deres åndspersons tankeliv, anlæg og hele væsen. Denne karakter giver personen sit særpræg. Nu og da skyder en af alle de andre karakterer sig frem og vil til udfoldelse, lettest hvor fludiet, følelseslivet, kommer ud af ligevægt; det vil sige, når åndspersonen for en tid taber herredømmet over det, f.eks. ved beruselse, angst, vrede eller et øjeblikks ligegladhed, når trangen flyttes fra renhed til urenhed. Hvis derimod alt er normalt (åndsperson og følelsesliv) i sin afstemthed, altså hvis styret over fludiet er til stede, da skal den almindeligt fremherskende karaktermagt i overensstemmelse med sønnens (personens) vilje trænge de svagere karakterer tilbage og herske over dem.

Den, der slår sin næste blot for at slå ham, gør det ifølge en i ét nu opdukkende herskertrang, en selvisk glæde over at se sig selv stærkere end den anden, og for derigennem at konstatere sin herskermagt. Denne glæde er fuldkommen når den slagne ligger bevidstløs for hans fod; men personen, han slog, er ham så revnende ligeegyldig. Alt er rigtigt, ellers var det ikke, også trangen til at herske er rigtig; den er ikke rigtig, fordi den *er*, men når den bliver vendt om. Med andre ord: åndspersonen, der skulle herske over sit følelsesliv, har forsømt det; det er nu til hans store gavn selv at måtte bære ansvaret derfor, hvilket hjælper ham til – muligt ved angst – at tilegne sig større omtanke og viljekraft. Men ved egen magt kan han ikke udvikle sig til at styre sit følelsesliv; der skal en tredje magt hjælpe ham. Sådanne hjælpende magter findes i moderkærligheden, i opdragelsen, i menneskets samvittighedsfølelse og i samvittigheden.

Den tredje magt er nødvendig, fordi åndspersonen er nyfødt i mennesket, medens fludiet, følelseslivet, er en gammel trænet livsmagt (åndsmagt), født og udviklet i fuldkommen frihed uden tanke og derfor uden ansvarsfølelse, en trænet

magt, hvis forskellige tråde, som sagt, tilgår menneskelegemet ude fra det øvrige liv, "en vild hest," der ved åndspersonens bevidsthed, ansvarfølelse og viljekraft trænes til lydighed og udvikles ved en jævn fremadskriden gennem samvittighedens levende, rensende livs følelsesstrøm, for til slut at nå den fuldkomne renselse i Guds fred.

Den åndsperson, der glad modtager sin samvittigheds vejledning og hjælp gennem tankers overføring og følelsens strøm, behøver ingen andre at beskæftige sig med eller at skrive love for; thi den er normal og bærer loven i sit indre.

Gud er kærligheden, magten og livet. Disse egenskaber tilgår mennesket ad samvittighedens vej, hvorimod tilintetgørelsen virker på det selviske åndsliv.

Den selviske, der kaster sin gode samvittighed bort, har lov dertil ifølge livets grundlov: den fuldkomne frihed for individet. Derved bliver hans egne lyster den højeste lov (trang) for ham selv; han har ret til at drikke sig fuld, om han vil; han har ret til sit legemes død, om han vil; men sit åndsliv kan han ikke skaffe sig af med, og hans bekymringer kan kun fjernes ad den gode samvittigheds vej; men da det øvrige liv ikke er hans, har han ikke lov at gøre med det, som han vil.

Her skal de gode samvittighedsfølende ved fælles magt tvinge den selviske, egenrådige ind under deres væsens vilje, dertil er de født. Det er de gode samvittigheders opgave at vejlede, styre og herske over livet.

"Med det mål, I måler, skal eder igen måles." Den, der slår en anden for sin selviske interesses skyld, skal måles igen med samme mål, ikke for straffens skyld, ikke for at gengælde ondt med ondt; thi Gud straffer ingen; han hjælper og vejleder. Dette forhold er ifølge livets natur det bedste for den selviske, det ligger i hans væsen. De overgreb en person begår mod en anden, er den vare, han selv frygter mest. Han skal have det tilbage i samme mål og fylde så godt og retfærdigt, det kan udmåles, men heller ikke mere; efter det skal der ikke mere findes hverken had, vrede eller ringeagt fra nogen side.

Dette er ingen straf, idet det former sig som en stor hjælp for den, der modtager sin skyld tilbage; han vil dermed på bedste måde blive bragt til eftertanke med hensyn til sine fejl og derved få magt til at herske over dem.

”Når en slår dig på den ene kind, da vend ham den anden til!” hedder det, og dermed er sagt: du skal ikke dømmes i din egen sag eller selv betale en sådan skyld tilbage; men den eller de, der er sat til at dømmes, skal dømmes eder imellem, ikke efter det døde bogstav, men efter ånden i handlingen, og sørge for, at enhver får, hvad hans er.

Når dommen er til ende, er alle fri, og straf har ikke fundet sted. Enhver skal stå til ansvar for sin handling i dag, i morgen er en ny dag.

Ved beruselse kommer blodet i for stærkt løb og medfører, at fludiet kommer i for stærkt kredsløb, eller med andre ord: følelseslivet løber løbsk, og åndspersonen kan ikke styre legemet igennem det eller ved det ifølge sin vilje, hverken i ord, bevægelse eller tanke. En ualmindelig viljekraft kan for en del dæmpe virkningerne af en rus, men den er sjælden i vor tid.

Livets grundlov: den fuldkomne frihed til at leve sit liv, som man vil – bør agtes af alle.

Et menneske har ret til at beruse sig; den ret har ingen lov at fratage ham, men det må blive under eget og fuldt ansvar over for det øvrige liv.

Den eller de, der leder en anden til beruselse, skal deltage lige med ham i skam, i ansvar og dom.

Den, der vil lyve sig fra sit ansvar, bærer dobbelt ansvar; thi han bærer også ansvar for sin løgn.

Den, der beruser sig for andres midler, selv hustrus og børns, skal tvinges til at betale tilbage til sidste hvid; kun den bedragne har ret til frigivelse. Den, der indgår på et samvittighedsansvar over for andre, har pligt til at opfylde det.

Livsmodsætningerne er altså den egentlige drivkraft for tankens udvikling. Uden drivkraft ingen udvikling, følgelig intet liv; men denne udvikling er tidsbestemt i sin egen periode; den ophører, når kærligheden med magten på sin side kan træde i

stedet for det selviske. Det vil ske, så snart samvittigheden (den Helligånd) kan modtages i bevidst form.

Derved vil hele menneskelivet, som vi kender det i vor tid, blive vendt om (omvendt).

For dem, der magter at tænke denne tanke til bunds, vil åndens lys tændes. De vil føle livet overordentlig interessant, vil føle dets vidunderlige skaberkunst; og ikke mindre vidunderlig bliver samvittighedens guddommelige ledelse af alt livet, der hidtil er foregået for det menneskelige øje på skjulte veje, mod vort store, fælles mål: Gud – livet.

KAMP OG STRID

For at forstå menneskets strid og kamp er det nødvendigt at kende de to divergerende åndsmagter tanken og følelseslivet, hvorfra sandheden og løgneren, selvisk og uselvisk, udgår. Af disse to magter er løgneren den ældste; den har sit udspring fra selve adspredthedens lov, er derfor, hvor snedig den end kan være, enkeltstående og adspredt i sit væsen. To løgne eller to løgnere kan ikke varigt organisere sig til sammenhold; sker det, da vil, så snart modstanden menes ude af syne, den ene betrage den anden, og så er de enere igen. Dette ligger i løgnens natur og kan udtrykkes i de ord: "Alt for mig uden hensyn til dig." Den er altså selvisk.

Løgneren kan derfor aldrig ifølge sin natur, det ubevidst arbejdende følelsesliv, stille en åndelig fællesmagt op imod Guds bevidste fællesmagt, der er bevidst samfølelse i renhed.

Løgneren, som den viser sig i mennesket, er for største delen pralende og larmende; det ligger i den mindre tankeudvikling. Hvor tanken er hensynsløs over for følelsen, bliver den beregnende, ofte stille, lurende og stiv i sit væsen. Den pralende og larmende kan ofte være godmodig i sit væsen. Som tyv, som

mennesket kalder det, stjæler denne type ikke mere, end dyret ville gøre efter sin natur, og den burde næppe kaldes for tyv. Den anden type derimod, hvor tanken alene råder uden hensyn til følelsen, er den egentlige forbryder, – farlig hvor han har loven imod sig, men usigeligt værre, ofte ubegribeligt værre, hvor han har den med sig.

Igennem samvittigheden er løgneren let kendelig. Hver enkelt løgner er helt alene (selvisk); den kan kun hente næring fra sig selv. Løgne gror derfor hver især i sin egen urtepotte og trives, billedligt talt, i forhold til jordbund og klima.

Løgneren er den ene pol i menneskets strid, sandheden den anden. Den sandhed, som er, er vokset ud af løgneren. Når en åndsperson i tankeudvikling er nået til den treenige tankes brug, kan han ikke mere have løgneren i sig, men afskyr den; hans følelsesliv er da rensset, og han er indtrådt i fælleslivet Gud, d.e. i det systemmæssige, i det organiserende livs fællesvirke ved samvittighederne i deres fælles renhed i følelsesliv og med deres fælles mål. Guds kærlighed kan nu tilgå sådanne personer, der hver især besidder sit eget tankeliv og sine egne anlæg, men er knyttet sammen i følelseslivets fælles renhed. Det organisatoriske, fælles virke mod et fælles mål ligger i følelseslivets fælles renhed. Guds vidunderlige kærlighed er da drivkraften; den går ad følelseslivets veje, hvorigenennem bevidstheden kan nyde den; den giver fælles glæde og en fælles higen mod et fælles mål: livets midtpunkt – Gud.

Alt liv placerer sig i disse to diametralt modsatte åndslove løgner og sandhed; der udenfor er intet. Skaberkunsten har indrettet det så godt, at alt liv uden for tankens person udvikler sig, lever og dør af og ved sig selv som et kredsløb uden bevidsthedens smerte i en uforstyrret fællesharmonie og i al den bevidstløse glæde, følelseslivet kan give. Alt dette liv er fuldstændigt enere og materialistisk, et produkt af løgneren; det har ubestandighedens karakter i sig; det opstår og forsvinder igen i sit eget kredsløb; men ud af dette kredsløb gror følelseslivets åndslov frem: fludiet.

Når bevidsthedens person, sønnen, vort jeg, har nået en bestemt udvikling i tankeliv, så han kan styre det arbejdende følelsesliv, går han over i sandheden.

Som åndslivet således deler sig i to poler, ondt og godt, sandhed og løgn, eller hvad navn vi nu giver det, deler også al menneskestrid sig i to poler. Selv hvor et land kan opvise 7 eller flere politiske partier, er der kun to åndelige poler; de kan udtrykkes i de to ordpar trællen og den fri, sandhed og løgn; selv om navnene forandres, er striden den samme.

Selv i et forhold som under den store franske revolution, hvor historien skarpt fremhæver de tre partier gejstlighed, adel og borgerskab, er der i virkeligheden kun to poler. Ingen forening, ingen religion, intet parti kan besidde sandheden helt; thi den er ifølge sit væsen strengt individuel – en kort tid endnu tillige neutral – og forskellig for hver åndsperson i forhold til hans tankeudvikling.

Der er dog én nation, hvor tankelivet er eller om kort tid vil være således, og hvor det politiske liv er så bevægeligt, at sandheden kan bryde sin neutralitet og selv tage styret over dette menneskesamfund. Når det sker, vil der være store kampe i andre nationer. Til denne nation vil forholdsvis mange individer indvandre, efter at grænserne har været lukket en tid; deres åndskultur vil være jævnbyrdig med nationens, så den kan leve under sandhedens styre. Derfra vil alle grænser brydes, der skiller det nuværende menneskeliv. I forhold til de kampe, der vil overgå de øvrige dele af jorden, vil denne nation kun få en ganske ringe rystelse, idet sandheden og løgngen skifter styret over menneskelivet; thi kugler og krudt anvendes ikke af fælleslivet sandheden; dets magt er en anden. Det ligger i livslovenes vidunderlige skaberkunst, at de, der tilhører løgngen, skal tilintetgøre sig selv.

Socialisme er én ting, socialdemokrater noget andet; disse er børn af vor tidsånd og derfor selviske. Selviske individer kan aldrig gennemføre en uselvisk politik; thi det strider imod livslovenes hele natur; dog påvirkes disse stadig gennem deres uselviske teorier.

Den uselviske, teoretiske socialisme i tale og skrift er ifølge sin tankesæd som den materielle plov og harve, der går over jorden og bereder denne for den åndelige sæd, som er knyttet til navnet Jesus, og derved giver hans åndskultur en bedre jordbund, end den hidtil har haft. Derefter vil arbejdet for føden og kærligheden til livet, der hviler i forståelsen af livet, danne drivkraften for tankelivets videre udvikling.

De uselviske tanker, der knytter sig til ordet socialisme, er, som de hviler i menneskelivet, noget, ethvert rettænkende menneske vil; men de kan kun udløses gennem sandhedens (uselviskhedens) naturlov. Rettænkende mennesker findes i alle kredse.

Den åndelige sæd, Jesus har givet os, er så enkel og ligetil, at løgneren for den store parts vedkommende (de korte tanker) ikke har kunnet og for en mindre parts vedkommende (de dybe selviske tanker) ikke har villet forstå den; det er dens gennembrud, der ventes; det er det, der er forestående. For denne åndskultur skal løgneren vige.

Løgneren er ikke til, for at vi skal hade den; thi var den ikke nødvendig, fandtes den ikke. Den er ej heller til, for at vi skal lide under den, men for at vi skal kende den og herske over den.

Vort eget legeme, planter og dyr og alt, hvad vore øjne ser, er af løgneren. Dets natur er: det kommer, det ser, det føler, det tager, så forsvinder det igen uden at tænke, savner derfor evnen til at ræsonnere og til at tage hensyn; derfor er vi henvist til at mætte vort legeme af løgneren.

Derfor: spis og drik, hvad der bekommer dig vel ifølge din harmoniske tankes ræsonnement i forbindelse med din samvittigheds følsomme råd, men gå ikke videre! Æder og drikker du for at behage dit legeme, da fjerner bevidstheden sig fra dig og forringes, og dit tankeliv udslettes i forhold til din adfærd; thi løgneren gør med sit, hvad den vil, og former det i sit væsen.

Kan du derimod ved din tanke styre dine følelser og dit legemes begær, da vokser din åndsperson i tænkeevne i forhold dertil; til slut fjerner den sig helt fra løgneren og går ind i livet

(det samfølende, det organisationsmæssige, det bevidste, det stedsevarende – løgnens diametrale modsætning, fælleslivet Gud). Gud drager til sig, hvad ham hører til, og former dette i sit væsen.

Sammenligner man fortidens og vor tids tankeliv, der tilhører samme tidsperiode, virker samvittigheden revolutionerende på dette i retning af individuel oplysning med selvstændig tænkemåde; dermed følger selvstændig individuel dømmekraft som et følgemoment til egen tankebygning samtidig med, at samvittigheden formår at dreje tankens bygning således, at den vendes til gavn for det folkelige fællesliv, lig med Guds fælleslivs arkitektur, altså uselvisk, stik modsat alt sektvæsens og alt andet partivæsens virken.

Da disse to yderpunkter ikke lader sig forene, opstår der kampe mellem dem. Altså står den fri tanke med samvittigheden som et led i livslovene på den ene side og de religiøse sekter og alt partivæsen som menneskeligt spekulationsværk på den anden side; men da samvittigheden ikke repræsenteres ved noget enkelt menneske, må kampen mellem de to poler foregå ved ofte svære, opløsende samfundskampe overalt, hvor sektvæsens og alt andet partivæsens åndsliv råder. Selv det partivæsen, man kalder for nationer, skal opløses. Efter som dette sker (partier slettes ud ved partier), vandrer den frie samvittighedsfølelse tanke efterhånden ind og ophæver striden. F.eks. er katolicismen som trosramme og trossamfund i menneskelivet, lig alt andet menneskeligt spekulativt tankevæsen, også underkastet den del af livslovene, der er udtalt i ordene: "Som du sår, skal du høste."

Spørgsmålet er kun: Hvem er den stærkeste af de to poler, samvittigheden eller de menneskelige spekulative, selviske partilinjer?

Samvittigheden er den klogeste; den har tillige de største magtmidler til sin rådighed, idet den formår ved tankers og følelsers overføring at påvirke sine modstandere til at ødelægge sig selv ifølge deres egen lyst og vilje både i moral og i kamp, så det samvittighedsfølelse modstandsmæssige efterhånden

fuldstændig forsvinder; men først må det nødvendigvis påføre menneskelivet de lidelser, der foreløbig er nødvendige for gennem tvivl at opnå tankelivets jævnsidige udvikling gennem landene.

Billedligt talt kan vi sige, at det, menneskene kalder for udvikling, har sine egne "himmelske" stier at vandre på og går sine egne hidtil skjulte veje, aldeles uden hensyn til menneskelige spekulationer.

Kender vi først samvittighedens væsen, lovene for dens virken, vil vi kunne øjne dens mål; men vi vil tillige kunne se, at udviklingen ned gennem tiderne har ligesom en aksel, hvorom det hele drejer sig, en fast, konservativ, stillestående "pegepind" der gennem resultaterne stadig peger mod samme mål. Vi vil tillige opdage, at ihvor ravgale de menneskelige idealer, hvorfor der har været kæmpet og endnu strides, end ofte forekommer os at være, så har de dog altid haft og har endnu lige så ravgale modsætninger at bekæmpe. Når disse modsætningskampe har ophævet hinanden, er det ikke al tid, menneskeligt set, let at finde resultatet; thi det ligger ofte skjult i en ny tankeretning. Denne nye tankeretning fremkalder nye modsætningskampe.

Til at begynde med udfoldes gerne en sprudlende energi i tanker og følelser med høje, opskruede idealer for til slut tilsyneladende at ende i den bare meningsløshed. Dette er udviklingen; men målet for det hele er guddommeligt, nemlig tankelivets frigørelse ved dets egen udvikling til et stadium, hvor samvittigheden med forståelse kan modtages. Med samvittigheden følger forståelsen af livet og dermed kærligheden til det; så vender livet om fra strid til fred; så opdager vi det uudgåelige, dette, at det hele ikke kunne have været anderledes. Enhver har sin mission, frit efter eget valg; både ondt og godt styrer jævnsides mod samme mål, selv om det sker selvisk og ubevidst; men glem ikke ordene: "Ve den, ved hvem forargelserne kommer!" Med samvittigheden vil det stå klart for tanken, at bevidstheden (sønnen) måtte fødes og hærdes i løggen og således ved den nå ind til sandheden (livet).

Kunne der rejse sig en forstående samvittighedsfølelse bevægelse i vort folk, ville vort lands åndsnuance eller det, vi kalder den offentlige samvittighed, blive bedre. Denne er ethvert samfunds største magtfaktor; jo mere vågen den er, des bedre; det er den, der i både første og sidste instans præger samfundets styre og samliv.

Når åndsnuancen i et land påvirkes i en forfejlet retning, dvs. imod samvittigheden, fås ufejlbarligt tilsvarende smerter bagefter. Historien og livet beviser det til fuldkommenhed.

Samvittigheden befordrer udviklingen, enten fremad til fælles lykke eller nedad til fælles undergang, legemligt set. Åndeligt set er dette fremdrift. Men menneskene kan få det, som de selv vil have det, ifølge deres frie vilje.

Samvittigheden kræver af dens indehaver, at han vidner for og om den. Den eller de, der lukker øjnene for eller tier til det, de føler som uretfærdighed, skal i forhold dertil selv gå under med det.

Uretfærdighederne kender ingen grænser, de går over enhver mands markskel.

Er du så rig, at du ejer et ideal, da hejs din fane, kast dig ind i kampen og bliv en personlighed!

Det er vor tids svaghed, at hvert parti har sin våbendrager (sin afgud), der tænker og kæmper for mængden, medens denne æder og sover.

Du skal ikke gå ud for at søge efter kampen, men styre din kurs efter din samvittigheds kompas, da skal livet selv lede kampen til dig; vig da ikke, men tag imod den! Da gror der græs i dit fodspor.

Livet er kamp; tag åben del i den! Frygt ikke! Samvittigheden beskytter sin tjener og formerer hans bo.

Ved kampen udvikler tænkeevnen sig; det er kampen, der giver os livet.

Følg du din samvittighed, da frygt ikke mørket! Thi da er der en, der tager dig under armen og lyser for din fod.

På grund af tankelivets udvikling står alle vor tids religioner, sekter og trosregler over for livet som potteplanter uden væde. Med livets nye rodkud: samvittighedens forståelse, følger himlens væde til livet, idet samvittigheden vil virke som "modermælken" fra skaberens eget bryst, åndeligt set, og da visner trosreglerne med deres undere bort, idet de vil blive – ja, er allerede – som narresutter for spædbørn.

Dette ligger i, at alle mennesker er Gud lige nær uden hensyn til trosregler og ceremonier; thi han vurderer mennesket efter dets indre trang gennem dets tanke- og følelsesliv, og han magter ad denne vej ved samvittigheden fuldt ud at vejlede et hvert menneske til den tro, der passer for dets anlæg og udvikling.

Når nogen banker på din dør, lukker du så ikke op? Jo! – Ja, men det gør Gud også.

TANKELIVET

Tankelivets udvikling ligger ikke i, at åndspersonen (sønnen) fødes mere fuldkommen nu, end da den første gang blev indskudt i menneskelivet; thi den er som væsen en fuldendthed i sig selv og kan kun udvikle sig i og ved sig selv i sit eget lys; den er, hvad "stoffet" angår, uforanderligt evig i sig selv, et guddomsfrø, vort jeg, der er i færd med i vort legeme som boplads (fødested) at skabe sit eget rige med vort fludie (følelsesliv) som sin tjenende ånd (trællen).

Vort legeme med dets fludie (faderen) er altså dens fødested og midlertidige bolig, dens værksted, dens værktøj, dens bibliotek; dens lærer er samvittigheden, og anden lærer er den ikke beskikket ud over skaberens egen "vuggesang," der synges gennem hans højeste "under": moderkærlighedens lov, der er faderens eget væрге om og vuggesang for det fødte i dens kærligheds rene ombølgende favntag.

Vor fader, du lader os skue din kærlighed til livet og se din omsorg for dette, hvor er din skaberkunst dog vidunderlig!

Da følelseslivet, fludiet, skaberloven (faderen), er en fælles lov for alt legemsliv, hvor alt uselvsk er i fællesfølelse ifølge trang dertil, og da alt legemsliv ved sit fludie kan føde sig selv, læge sig selv, opløse sig selv og opstå i nyt liv igen, altså bestå ved sig selv i eget kredsløb, ser man deraf, at dette liv er den ældste livslov på vor klode.

Vi kan derfor læse ud af selve livet (livets bog), at fludiet (faderen) kan bestå uden sønnen, og deraf se, at faderen var før sønnen; men søn uden fader eksisterer ikke. Dette viser os tillige, at sønnen på et tidspunkt, hvor livet på jorden er udviklet nok dertil, er indskudt i – lad os sige, det mest udviklede dyrs fludie til videre udvikling deri, ikke ulig hvepsen i kålormens larve.

Dette og at sønnen ikke er indskudt i vort legeme (hjernen), men i vort ombølgende fludie (faderen) bekræftes også ad samvittighedens orienterende veje ved den søgende treenighedstanke; vort legeme er da kun sønnens fødested og midlertidige boplads. At fødes er altså hovedsagen, det næste er tankelivets udvikling.

Tankelivets udvikling i menneskelivet hviler derfor i "boligen" udvikling fra det stive dyriske legemsliv til det finere menneskelige. Omformningen sker ifølge sønnens organisationaltalent og skønhedssans og som følge af, at vort fludie retter sin skaberkunst i vort legeme efter sønnens trang og efterhånden former dette derefter; derved forbedres dens bolig, værksted og bibliotek.

Dens bibliotek er dens tankeliv, ikke alene de tanker, den selv skaber, men også de tanker, andre skaber. Først tilføjer moderen sit barn sine tanker gennem moderkærligheden i en for barnet tilpasset form i forhold til dets udvikling. Man øjner faderens bevidsthed gennem den naturlige moders ubevidsthed, indlagt i moderkærlighedens lov; man ser, at moderens handling er fuldkommen gennem denne lov, trods hendes

ukendskab til livet, den er det ifølge faderens orienterende evne over for trangen (uden trang intet liv).

Skaberens bevidsthed er en følge af hans alsidigt tænkende ånd. Sønnen er derimod ensidig i tankeliv og anlæg, men alsidig i samling og ensrettet over for livet gennem samvittighedens organisationsmæssige ja og nej; men vi (sønnen) lever i skaberens fludie; hans bevidsthed føles derfor gennem livslovenes system; thi uden tænkeevne intet system.

Sønnens stilling i vort fludie (faderen) er fra 8 til 20 centimeter over vort hoved, alt i forhold til vor åndelige udvikling, der afspejler sig i tankens klarhed og dybde. Sønnen viser sig som en lille, hvid stjerne nøjagtig som dem, der ses på himmelbuen; i dyrenes fludie findes den ikke.

Dette forhold er set i et tidsrum af to år og bekræftet af samvittigheden. De syner, *Den Ukendte* omtaler, er set i perioder således, at et syn undertiden gentoges på forskellig måde, indtil grundig forståelse af det var nået, dermed ophørte det, og en ny afdeling begyndte. –

Efter moderkærlighedens tid føres barnet ind i hjemmets tankeliv, og derefter står det øvrige menneskelivs tankerigdom åben for det ifølge dets evne, anlæg og søgende trang, ikke så meget gennem skrift og tale som gennem den søgende, orienterende tanke, der har guddomsret til at tage, hvor den finder det søgte, hvad enten det gælder menneskelivets opsparede tankerigdom eller gennem samvittigheden Guds visdom.

Derfor kunne Jesus så frit sige: "Søger, så skal I finde!"

Men der skal søges i trang til det søgte. Trang er en absolut betingelse for liv og livs fremdrift; det er indlagt i livslovenes natur. Søges der i trang og især i uselvskhed, hæfter Gud (faderen) selv for, at trangen bliver opfyldt, thi han bærer sønnen i sit skød. Faderen (følelselivet) hæfter med sit liv, sin magt, sit alt, for sønnen ifølge sin trang til ham og ifølge sin kærlighed til og sin skyld for livet, og således elsker også sønnen faderen. Selv om det i hans opvækst en tid kan være ham ubevidst, så bærer han dog kærlighedens spire til sit ophav indlagt i sit væsen; derfor skal de engang mødes i følelselivets harmoni, i

kærlighed og i bevidsthedens glæde over livet, modsat dyrets, der kun er følelsesliv.

Tankelivets udvikling forstås bedst ved at forestille sig, at da sønnen første gang blev indskudt i det dyriske liv, fandtes der, uden for ham selv, ikke en eneste tanke i det, hvorfra han kunne drage tankemæssig næring. Ej heller kunne han det ad samvittighedens vej på grund af sin nyfødthed i det dyriske, rå, utildannede legeme.

Selve dette legemes følelsesliv var hans egen og eneste polære modsætning; derfor måtte menneskelivet i meget lang tid efter menneskeligt tidsmål forme sig dyrisk, altså i selvisk indbyrdes kamp. Senere voksede uselviskhedens rene knopskud frem, mest ubevidst og omgivet af selvisheden, lidende og udfyldende sin mission i den som livets salt. Dermed var fremstået en ny polær modsætning, nemlig det selviske og det uselviske tankeliv. Jesus står som et skel mellem de to forskellige polære tankelivsperioder; han repræsenterer kærligheden til livet.

Arkitekturen er sig selv lig overalt. Først virkede gudsmagten i tankelivets yngste barndom; da det var nået langt nok frem i tankeudvikling til at føle og forstå kærligheden, kom Jesus, ikke fordi, han var forudsagt, men fordi livet var udviklet dertil.

Kærligheden og magten er som to, der går med hinanden under armen, side om side, hen over livet; først taler magten, derefter kærligheden – *men når den ene taler, tier den anden* ifølge Guds visdom (treenigheden). Følgemomentet er gudsriget ved sønnen (det bevidste, styret).

Den samme arkitektur gælder også individuelt. Selviskheden løber "panden" mod magten, indtil den i et krak bryder sammen, så taler kærligheden. Den sidste er den sværeste at høre, fordi den tilgiver alt og smelter alt.

Tankelivet, eller med andre ord, menneskelivets udvikling, former sig da også i samme arkitektur, treenighedens arkitektur, om man vil. Dets første periode indtil Jesus er magtens tid,

da bliver tankelivet sig gudsmagten bevidst, dog uden at forstå den. Den tid forudsagde Jesu komme.

Dets anden periode indtrådte, da Jesus kom og plantede kærlighedens frø iblandt os; vi følte det, men forstod det ikke; han forudsagde talsmanden, "den sandhedens ånd, hvem jeg skal sende eder," som hans ord lød. I dets tredje periode træder livet ved talsmanden ind i Guds visdom med samvittigheden som bevidst mellemed mellem mennesket og dets Gud.

I magtens periode talte magten alene. Det Gamle Testamente afspejler datidens menneskers magtfølelse. Med Jesus kom kærligheden, og nu virker både magten og kærligheden side om side. Når den sandhedens ånd har talt, virker de tre faktorer: magten, kærligheden og Guds visdom *bevidst* ind i hverandre gennem den Helligånd.

Når den sandhedens ånd er begyndt at tale, tier den ikke, da skilles det selviske bort fra det uselviske; ved tankens lys går livet til fred, ikke fordi det er forudsagt, men fordi tankelivet har udviklet sig dertil.

Jeg beder den dybe tanke, der læser dette og evner at forstå livet: Flyt i tanken om på de tre udviklingsperioder: Sæt f.eks. kærligheden foran magten eller visdommen foran kærligheden og magten, og det hele vil blive til intet mindre end tankemæssigt kaos.

Der var en mand, der sagde, at de, som har øjne at se med, ser. Så se da: Først slås vi på grund af magtfølelsen, derved udvikler tanken sig til kærligheden, så både slås og elsker vi på én gang uden egentlig at vide, hvad vi gør; men dette bringer os til at tænke, og da tændes visdommens lys over livet.

Vi kan ikke først erhverve os tanke, så elske hverandre og derefter give os til at slå hverandre ihjel.

Når visdommen har tændt sit lys gennem tanken, vil den tage kærligheden under armen; magten træder da bagved. Da vil menneskene lægge deres skydevåben stille ned på jorden, medens skamrødmænd farver deres kinder; de vil ikke mere røre dem.

Nu er vort legeme udviklet til betydelig mere finhed (følsomhed) og med en opsparet tankerigdom, der skues gennem det praktiske arbejde og opfindelsernes liv.

Hukommelselære, skriftlærdom, selvisk menneskeviddom, har i forbindelse med tankelivets udvikling aldeles ikke den betydning, som mennesker almindeligvis tillægger den; pligtfølt arbejde er hovedfaktoren for tankelivets udvikling. Selv om tankelivet endnu for størstedelen er selvisk, er det dog en rigdom, en skole for sønnen, hvori en fødsel er herlig i forhold til førstefødslen i det dyriske liv.

Sønnens muligheder for udvikling er altså nu på et meget højt stadium, ikke fordi han fødes med større anlæg i sig selv, men fordi det tankeliv, der i tidernes arbejde, strid og kamp er vokset frem og opsparet i erfaring (tankeliv), danner en skole for ham, idet tanker kan overføres fra individ til individ ifølge disses søgende trang. Tankelivets udvikling er altså en fællesbetingelse.

Vi er nu inde i den tid, da samvittigheden kan begynde sit fulde, bevidste gennemslag i sin ledelse af livet, der vil blive vendt fra strid til fred, fra selviskhed til uselviskhed. Selviskheden vil komme til at gå i sin egen grav.

Det selvisk styrende liv i vor tid vil udslette sig selv, dvs. sin magt over livet, ved indbyrdes kampe og umoral, derefter tager samvittigheden styret over livet. Selviskheden vil dog i vor næste tidsperiode fødes iblandt os, men i mindre omfang. Den store selviskhed i vor tid ligger ikke i, at den store selviske menneskehob, sønnen i mennesket, fødes selvisk, men i eksemplets magt over tankelivet, især over de korte tankers mængde.

I dyrelivet, altså følelseslivet, spindes trådene for uselviskhed og selviskhed, såvel som for alt åndeligt, der hører følelseslivet til. Trådene spindes færdigt i plante- og dyreriget og tilgår mennesket ad følelseslivets orienterende veje ved tiltræknings- eller frastødningskraftens love ifølge trang.

For eksempel: hesten er enten selvisk eller uselvisk, endog så udpræget synligt, at når mennesket engang når til at kende

åndslivet, vil heste ved køb og salg blive betegnede selviske eller uselviske; i hvad retning, de er selviske, er en sag for sig.

Da dyret er ensidigt i sit åndelige følelsesliv, er det uforanderligt deri fra fødsel til død, modsat mennesket.

Uden andres ord til retledning kan deraf ses, at sønnen ejer uforanderligt Guds renhed i sit væsen, og derfor kan det siges: Magter sønnen ikke at underlægge sig sit følelsesliv og derved opnå sin åndelige selvstændighed, opløses han; dvs. hans følelsesliv (fludiet) går tilbage til jordens liv, og selv går han tilbage til Gud, hvorfra han kom. Intet er derved tabt, uden tiden, og da tiden intet er, er for så vidt intet tabt; men chancen, der var for selvstændighed den gang, er tabt; og dette turde være mere end nok.

Selviskheden er altså indlagt i følelseslivets natur; derfor kan det siges til sønnen: Du skal omvende dig!

Var derimod selviskheden indlagt i sønnens natur, var den livets højeste lov og dermed uomvendelig.

Når livet vender, vil selviskheden blive bundet af samvittigheden og komme til at udvikle sig under dennes tilsyn, rettergang og dom.

De selviske har haft deres mission, den: ved deres griskhed at tvinge tankelivet frem; deres løn har de selv dikteret og fået, så livet skylder dem intet; de har ved deres legemers død intet, hvormed de kan betale; de ejer kun skyld; de har udviklet sig efter deres egen vilje og på deres vis.

I vor tidsperiode har åndslivet således to polære veje for sin udvikling, den selviske og den uselviske; de har begge samme udspring og ender begge i samme mål ved skaberens forunderlige skaberkunst.

Ved samvittighedens sejr over livet vil alle de snærende bånd, den selviske tidsånd har lagt omkring tankelivet for at styre det efter sit eget behov, briste.

Alle selviskhedens og uvidenhedens snarer og bånd vil som risknipper blive samlet og kastet i samvittighedens fortærende ild, der opbrænder dem; først da kan sønnen frit udvikle sit tankeliv i menneskelivet.

De forhold, menneskelivets tankeudvikling fremkalder over livet, hviler ikke på bibelske forudsigelser. Bibelske forudsigelser, der passer ind i livet, viser egentlig kun – men dette ”kun” er også meget – at åndslivet kender vor udviklingsproces bedre, end vi mennesker hidtil selv har forstået den. Åndslivet søger at hjælpe os ved disse forudsigelser gennem uselviske, samvittighedsbevidste mennesker; men hidtil har vi jo ikke haft synderlig forståelse deraf.

I Det Gamle Testaments tid fremstilles Gud ofte på en for vor tids tanke og følelse svulstig måde, der på den ærlige, men med livet ukendte nutidslæser tit virker frastødende, undertiden endog i retning af tvivl om det hele.

At Gud fremstilles således, ligger i tankelivets tilstand på den tid og dermed i legemslivets eller rettere følelseslivets umiddelbarhed, dvs. dets forholdsvis dyriske råhed; thi følelseslivet virker i forhold til tankens indflydelse eller ikke-indflydelse på dets væsen.

Samvittighederne kunne ikke som nu virke så regulerende på tankelivet;⁷ derfor følte Gud mere umiddelbart i sin magt og storhed, derfor også mere frygtindgydende, hvilket igen gav sig udslag i sproget hos dem, der følte ham. Hans storhed og magt følte stærkere end hans kærlighed.

Med og efter Jesus træder kærligheden mere i forgrunden, idet samvittighederne får en mere regulerende indflydelse; dermed dæmpes for en del magtfølelsen.

Den dag, menneskene lærer åndslivet at kende på en naturlig måde, vil de også kunne forstå menneskelivet, og da vil bibelen blive dem mere værdifuld, end den hidtil har været.

Det vil også blive indlysende, at den, der modtager en inspiration fra åndslivet, hvad enten den gælder nutid, eller den er en forudsigelse om tider, der kommer, modtager den ved tankens overføring. Modtageren skal da – og kan kun – oversætte og forklare disse tanker i sin egen tids tale og sprog, og ofte

---

⁷ De er jo et mellemlid mellem Gud og menneskeånden, en med fuldmagt virkende regulator i alt.

kan man læse og føle dette menneskes egen åndsudvikling gennem hans forklaring.

Når vi da engang til at læse bibelen i ånd og sandhed med vor samvittighed som vejleder i stedet for som nu almindeligt på skriftklogskabens vis og i dens spekulative fortolkning, vil resultaterne deraf for livet blive som lys, modsat mørke, eller som liv, modsat død. –

Den dag, tankelivets udvikling fra umiddelbarhed til tankens indsigt i samvittighedens lys kan anses for en kendsgerning, må man også erkende følgemomentet heraf, nemlig, at livet i denne periode er og nødvendigvis må være vildledt, set fra et samvittighedsudviklet synspunkt. Er livet vildledt, kan det jo kun være vildledt af dem, der leder det, såsom statsledere, religionsledere, institutionsledere, forretningsledere og hjemmets ledere, og da må det erkendes som en selvfølge, set i forbindelse med forholdenes natur, at ingen kan rette anklage mod nogen. Følgen deraf bliver, at alle, der i deres tankers lys og i samfølelse med deres samvittighed kan se dette, må slutte sig sammen for at retlede livet og erkende, at livet ifølge livslovenes natur udvikler sig under den tresidige guddommelige lov:

1. Magten,
2. Kærligheden,
3. Visdommen.

Og da magten, som livet selv viser os, er denne lovs første side, må de samvittighedsfølende slutte sig sammen til en magt *og så bruge den*, ikke med kugler og krudt, men ved organisationens magt gennem arbejdets frugter, ved samfundshjem o. lign. Derefter følger ganske af sig selv magten ved samvittighedslivets fællesfølelse eller med andre ord: fludiets gennemslag til de selviske dybe tanker og de selviske korte tanker lamslår disse og afvæbner dem dermed, så de ingen modstand kan gøre. De vil da opløses i sig selv og i fællesskab ved sig selv ifølge livslovenes natur.

Den første faktor for livets trivsel er arbejdet med dets frugter, også kaldet materialismen. I dette skabes den anden

faktor: åndelig udvikling. Disse to faktorer fremkalder i deres følelse det, der skjuler sig i ordene liv og død, åndeligt set.

Arbejdet og dets frugter repræsenterer derfor den rå magt; den kan de samvittighedsfølende, som sagt, erobre gennem samfundshjemmet og i kraft af den fra fortiden erhvervede åndelige udvikling. I den samvittighedsfølende virker de tre guddommelige egenskaber magten, kærligheden og visdommen i det rette forhold til hverandre og medfører Guds direkte ledelse af livet i forhold til tankelivets udvikling.

Præsteskabet skulle vel egentlig være først til at forstå livet og til at lede det; men der står skrevet: "De første skal blive de sidste, og de sidste skal blive de første."

Dette er ingen ordre til livet, men en oplysning om livet; den viser os reglerne for dets udfoldelse. I livets bog står også dette at læse, og det viser sig deri at have været rigtigt indtil denne dag.

Derfor skal hovedsagelig præsteskabet, og hvad der hører til det, blive sidst, hvorimod de, der i deres tankers fylde har vendt sig fra det, skal blive først.

Det ligger i, at med sønnen i os er gudsriget kommet til jorden og skal udfolde sig her under faderens egen ledelse gennem vor samvittighed.

Livet er ikke føleri, men en udvikling i magt, kærlighed og visdom.

BØRNEOPDRAGELSE

Den selviske tidsånds børneopdragelse i hjemmene og i tiden mellem skole og hjem er af en sådan natur, at den svarer til tidsåndens alles-hånd-mod-alles-system, trods sikkert udmærkede lærere i gode skoler.

Sammenholdt med tidsånden må vi vel nok sige, at vor lærerstand er den bedste stand, vi har, over for livet; men trods

dette kan den ikke nå det mål med barnets retsind, den sikkert bestræber sig for. Årsagen hertil ligger i de selviske hjem og i, hvad der sker i tiden uden for skole og hjem.

På landet er forholdet således, at den, der kender forskel på selvisk og uselvisk åndsliv, kan se, hvorledes disse åndslove kan præge et menneskes sjælsudtryk, endog få år efter, at barnets selvstændige tanke er begyndt. Iagttaget man en skoleungdom på landet, kan man ofte allerede i 10-12 års alderen gennem barnets holdning, ansigtsudtryk, tone og sprog så omtrent læse sig til, hvor mange tønder land dets forældre har under plov. Disse børns tone og holdning over for børn fra jordløse hjem er ofte af en sådan beskaffenhed, at den lægger et solidt fundament for den senere af det selv som voksent menneske så foragtede politik; thi samlivet har fra barnets mest følende tid leveret sit smertende og ulmende bevis for hadets og ringeagtens gensidige "ret."

I stæderne taler man med agtelse om moralen på landet, og på landet taler man om stædernes umoral; ikke mindst taler prædikanter og politikere derom; men sandheden er den, at på landet er børnene lige så tidligt klar over "forplantningslæren" som stædernes børn; de har god lejlighed til at lære den mellem skole og hjem. Er dette ikke tilstrækkeligt, kan resten læres i mange hjem, hvor flere samles, og hvor barnet lytter til. Det er ofte "god" underholdning at servere kønslivets saftigste udtryk, og hvad ikke siges i ord, siges med øjnene og i minespil og ledsages af de dristigste hentydninger, der som regel gælder nabolagets personer. Så får man sig jo da et billigt grin. At børn hører derpå og ler med, ligger ligesom i samlivet; hvem tænker på det! At sådanne individer ej heller aner følgerne deraf, er helt sikkert. De aner dem lige så lidt, som de forstår, hvor let modtagelig barnet er for følelsesindtryk og tankers overføring, og hvorledes disse indtryk forstærkes ved mimik. Dette, at den voksne kan være en "stor karl" på den konto, gør, at barnet også, hvis det har selviske anlæg, vil være "stor" på samme måde i sin kreds. I den henseende kan land og by være lige, men følgerne er forskellige.

For den selviske er personen kernen i sagen; for den uselviske er sagen kernen for personen; derfor råber den selviske højest og trænger sig stærkest på; thi han trænger mest til at blive hørt. Den uselviske, for hvem sagen er kernen for personen, tier og tænker; derfor er den selviskes smitte stærkest over for de korte tanker, der let lader sig suggerere. Den uselviske påvirker ikke livet så stærkt i vor tid; thi hvor han føler sig frastødt af den selviskes væsen, trækker han sig ligesom ind i sig selv og tier.

Dette forhold vil vare ved, til de uselviske bliver sig livet bevidst og samles; da bliver deres åndsliv langt det kraftigste.

At barnet på landet ikke lider så stærkt under den åndelige urenhed som barnet i stæderne, ligger ikke i individernes kultur, men i, at landbobørnene lever mere sammen med det øvrige liv end stædernes børn. Dyrene lever livet, men de smæder det ikke. Mennesket, der lever i det selviske åndsliv, smæder det øvrige liv for dermed at hæve sig selv.

Hvad nytter menneskelig dygtighed, sand videnskab, opfindelser og teknik, når livet rådner i sine rødder?

Er menneskeånden med sin bevidste tanke livets kilde-spring og i fællesliv med i altets styre, gælder det om at bevare tankens renhed fra det øjeblik, den tænder sit eget lys, og dette kan bedst ske for den store dels vedkommende, hvor bedrift, hjem og skole er et helt fælles samfund (samfunds-hjemmet) og dog skilt med hver ting for sig. Et sådant samliv vil have gudslivets arkitektur i sig, lig biernes og myrernes samfund.

De såkaldt bedre folk lader deres børn gå i såkaldt bedre skoler, men derved skiller de dem ud fra livet, som det leves, og når de engang skal indtage ledende stillinger, savner de kendskab til livet; derved skilles livet i to klasser, en idealistisk og en praktisk, og ingen af disse forstår hinanden. Livet i "bog-form" er én ting, livet, som det leves, er en anden.

De idealistiske optræder i tro på egen klogskab og lærdom og aner ikke, at livet er sig selv og går sine egne afstukne veje; derved fremstår en overklasse, der udvikler sig lig en udvækst

på det naturlige livs legeme, og som senere ifølge livets nødvendighed bliver opereret bort ved svære rystelser og store lidelser for alle, men sværest for dem, der tror mest om sig selv.

Der siges så klogt: "Intet nyt under solen," og dog er sandheden den, at livet i dag ikke er som i går; for hvert sekund, der udmåles af tiden, er livet noget nyt, et helt univers i rivende udvikling ved nat som ved dag, over for hvilket videnskabens store kikkerter, lange talrækker og vej- og tidsmålinger i lysår er for intet at regne.

Denne klogskab, der intet nyt kan se under solen, ser ikke, at universet har sit eget "måleapparat," nemlig den i trang søgende *treenighedstanke*. Ad samvittighedens vej og kun ad den åbenbarer altet sig selv; ad den har altets herre talt til livet, men livet forstod det ikke. Det vil ske igen, og engang vil livet forstå det. Da vender livet om fra følelse til klogskab, fra kamp til fred, fra løgn til sandhed, fra selvisk til uselvisk styre.

Livslovene er så snildt indrettet, at alt uden for samvittigheden, individuelt og samfundsmæssigt, selv fostrer slangen ved sin barm.

MANDENS OG KVINDENS ÅNDSLIV

I det selviske menneskeliv regnes kvinden for ikke at være så begavet som manden. Det er en stor selvisk nydelse for manden at tro sligt; thi da må skaberen have lagt mere i mandens "vægtskål" end i kvindens. Denne betragtning er dog ikke så ganske uberettiget i vor tid; men den burde rettes til, at kvinden ikke er så udviklet i selvstændig tænke som manden. Man taler om, at det er sådan, men man taler ikke om, hvorfor det er sådan.

Hvis Gud havde givet kvindens åndsperson mindre tænkeevne end mandens, ville han ikke være en retfærdig Gud; thi dette ville også følge hende i det næste liv; i åndslivet er ikke mand og kvinde, kun personen.

Her som overalt, når vi taler om menneskelivet, må vi skyde undtagelserne til side og tale om livet i al almindelighed, og da ligger forholdene således: Mandens tankeliv har de bedste chancer for udvikling på grund af hans arbejdes skiftende karakter, for så vidt den er skiftende. Er han f.eks. specialarbejder og står og sætter nagler i en maskine dag efter dag, har hans tankeliv ikke bedre chancer for udvikling end kvindens. At fatte (skabe) en tanke ud af de begivenheders forhold, man står i, udføre den i handling og tillige med ansvarsfølelse erkynde sig om, at tanken og handlingen var den rigtige og bedste med hensyn til arbejdets hensigt, er livet og det egentlige, guddommelige grundlag for tankelivets udvikling.

Kvindens arbejde som tjenestepige var for en menneskealder siden godt; da tog hun nærmest del i alting ved mandens side, og hendes arbejde var egentlig mere omfattende end mandens; hendes arbejde som husmoder var af lignende alsidig art. At dette ikke er fint nok mere, er kvindens egen skyld; derfor er der heller ikke andre til at bære følgerne end hende selv. Dengang var der heller ingen, der følte forskellen mellem kvinde og mand som nu. Det meste af det arbejde, der forhen krævede kvindens omtanke og energi og gav hende den dengang kendte ansvarsfølelse omsorg, er gået til spinderier, væverier, mejerier og flere –rier. Arbejde uden ansvarsfølelse forringer åndslivet, ligesom arbejde med ansvarsfølelse udvikler det. At mindre arbejde giver mindre tankeudvikling, at mindre tankeudvikling giver mindre ansvarsfølelse, og at dette igen forplanter sig til slægten, tænker ingen på. Arbejde til rimelighed og med interesse er hovedsagen. – Nej, man roser sig af sine opfindelser, fordi de letter eller frigør mennesket for arbejde; men følgerne deraf synes ingen at forstå.

Opfindelser er gode for livet, hvis de bliver gjort for livets skyld, og hvis mennesket anvendte sin frigjorte tid til at arbej-

de produktivt med andre ting, var de en velsignelse; thi da kunne flere mennesker leve. Men nu gøres opfindelser kun for ære, ros og penge, og lediggang i velvære hilses som begavelse og anses for at være livets højeste mål; men følgerne – ja, de udlignes i døden, og så kommer den gamle tid igen. Deri ligger også dette, at man, trods menneskelig tale, med rette kan sige: ”Den, der vinder en krig, har tabt; den, der taber en krig, har vundet, åndeligt set.”

Kvindens arbejde nu er væsentlig indskrænket til mad og renlighed; det er den ene dag som den anden, lig specialarbejde. Så snart det vanemæssige er indtrådt i arbejdet, udføres det nærmest uden tankens hjælp, og hvorved skal tankelivet da udvikle sig?

Hvor meget kvinden end søger op på tribuner og i parlamenter, råbende på ligeret med manden for sit køn, kan hun ikke nå den i det selviske samfund; den kan ikke udlignes ved menneskelove; derimod lægger disse livet i bånd og spærrer det ind i båse, så det forringes; thi hvor menneskeloven taler, tvinges samvittigheden ofte til at tie eller til at gøre oprør, og ansvarsfølelsen ødelægges. Det er derfor et tidens tegn dette, at jo flere love og regler, des større ringeagt og opløsning. Menneskene kan vel give love, men de slår dem straks i stykker.

Menneskelivet kræver ikke ansvar for andet og dømmes ikke efter andet end menneskelovens bogstav; men disse love er i det selviske liv ikke formet efter åndslivets natur. Åndslivet går sine egne veje, og det har kun én lov: samvittigheden; men den er også god nok overalt, hvor der lukkes op for den.

I det nye samfund, der kommer (samfundshjemmet), hvor teknik, jord, hjem, skole, føde, køkken og vask er fælles og dog adskilt, er kvindens hidtidige stilling ophævet; der er ingen menneskelov for hendes hustru- og modernatur mere, men der vil inden for ethvert samfund indtræde sædvanemæssige leveregler, og disse vil blive overholdt indtil livets hårdhed. Skulle der fremstå et individ, der ikke kan styre sit følelsesliv,

vil det blive fjernet fra dette samfund; men da dette på forhånd vides, vil enhver vogte på sig, så tanken derom slet ikke kan fremstå, da den ingen muligheder har for udfoldelse.

Kvinde og mand vil da stå med lige ansvar over for deres samfundshjems rentable drift og hele eksistens. De dybe tanker vil i alles interesse blive udset til at styre, hvad enten de træffes hos mand eller kvinde. Der vil ingen tanke være for kønsforskel noget sted, fordi tankelivet er rent; der vil kun blive taget skyldigt hensyn til alder, til eventuel sygdom samt til moderskabets og moderkærlighedens tid, når sligt indtræder.

Et menneskes magt ligger ikke i legemets kræfter, men i tankens dybde, dens klarhed og viljekraft, organisationstalent og sans for system; derfor kan en kvinde, der er legemligt spinkel, styre en mand efter sit væsen, selv om han er flere gange legemligt stærkere end hun, blot han er hende underlegen i tankeudvikling, altså i åndsmagt. Dette ligger i, at den usynlige åndsmagt er det egentlige liv; det synlige legeme er kun dens midlertidige boplads.

Kvinden har en stor evne på grund af sit rige følelsesliv, der er hende givet sammen med – er en følge af og til fordel for – hendes modernatur, til med lynsnar hurtighed at orientere sig på følelselivets veje til det rette for hende eller den sag, hun interesserer sig for. Hos hende kommer derfor og som følge deraf tanken i andet plan. Vor tids kvinde har derfor en for hende selv ufejlbarlig og sikker følelse af, at hendes stilling som kvinde i vor tids samfund ikke er, som den burde være ifølge hendes natur; men hun ejer i tiden ikke muligheden for ad tankelivets veje at ræsonnere sig til tankens klarhed over sit følelsesindtryk, som hun dog føler er sandhed.

Hendes øjne og tanker søger årsagerne i vort selviske samfundsliv, hvori hun for tiden lever, hun ser på alle dets love og regler for samlivet og tror da, at hendes lykke og håb ligger gemt deri; hun aner ikke, at alle disse love og regler kun er som sæbebobler, der springer, når deres tid er omme. Hun aner ikke, at alt dette intet som helst har med det egentlige liv at

gøre, og at disse ting kun er stedfæstede i det selviske menneskeliv; hun kan derfor ikke klare tankerne om sin nuværende stilling i livet. Denne hendes sandhedsfølelse skaber kun tågede tanker om "frihed" og ligeret og gør, at hun ofte river sig løs fra hjem og modernatur. Årsagen er ofte selvisk trang til ligestilling og ligegladhed at give sig hen i den fri, ubundne, såkaldte livsnydelse; hun ender da som en flagrende fugl uden rede og mage og som oftest i fuldstændig opløsning. Manden, der skiller sig ud fra kvinden, går det ligeså; men da mandens følelsesliv ikke er så rigt som kvindens, har han mere balance i sit væsen og er derfor ikke udsat for så hurtig opløsning som hun.

Når man ser ud over livet i almindelighed, repræsenterer kvinden følelseslivet. Dette er hendes største lykke, hvis hun forstår det, og højere lykke gives ikke. Som menneske orienterer hun sig af følelseslivets veje til den for hende rette tanke; men ifølge hendes natur (modernatur) orienterer hun sig ikke længere i sin tankes rækkevidde end til den tanke eller følelsesstrang, hvori hun står i øjeblikket. Hun føler sit slutresultat som usvigelig rigtigt, og deri har hun ret; hun er derfor urokkelig fast i sin tro og vilje; dette gør hende ofte til en tyrant i sit ved menneskelov bundne ægteskab, især hvis hun ejer en selvisk trang i sig til at regere over andre. Sammenlignet med manden ræsonnerer hun så godt som ikke i sit tankeliv over årsag og virkning eller over følgerne af det, hun vil; hun vil bare.

Manden repræsenterer derimod tankelivet; dvs. han orienterer sig særligt ad tankens veje ved dens ræsonnement; hans tankes lys er hans glæde, den største han ejer. Modsat kvinden skyder han ofte sin tanke så langt ud i sin ræsonneren over årsag og virkning (sagens følger), at det tit er svært for ham at tage en beslutning, før forholdene tvinger ham dertil. Han har ofte så mange tanker i afgørelsesøjeblikket, at han ikke selv er sikker på, hvilken tanke, der egner sig bedst for hans formål.

Kendte manden kvindens åndsliv, ville han i den situation tage hende ved sin side.

Har kvinden et sundt åndsliv, spiller det, man kalder for lærdom og begavelse, ingen rolle for hendes råd til manden; thi det er mandens tanker, der er stoffet (kernen), den fælles hovedsag.

Spørgsmålet er kun, om kvinden i sit følelsesliv er ærlig over for manden i den sag, der beskæftiger ham; er hun det, skal manden blot give hende nogle enkelte af sine tanker pro et contra, så hun får sigte på målet og fat i hans tankerække, og så spørge: "Hvad mener du?" Derefter skal han blot tie og kun svare, hvis kvinden spørger. Derved sender manden hele sin tankerække om sagen ind i kvindens følelsesliv. Begges velvilje gør, at deres åndsliv samler sig om samme sag til ét i kvinden, idet manden ved sin trang til hjælp og ved sit spørgsmål til hende giver sine tanker adresse til hende; hun bliver da begges åndslivs faktor i nuet i denne sag.

Hun bliver straks den aktive, og nu passerer alle mandens tanker i sagen revy for hendes åndsperson; dens vilje og trang er nu ét med hans. Hun griber da ind på hans vegne, og ad følelseslivets veje orienterer hun sig uden selv at tænke sig frem til det rette. Hun kan da i stor hast sige: Det skal du gøre! Men hun kan ikke begrunde, hvorfor han skal gøre det; thi hun har udelukkende orienteret sig af følelseslivets veje ved de modtagne mandlige tankers lys. Følger manden nu den anviste vej, vil han være ret vendt – jeg tør sige i 99 af 100 tilfælde eller, sagt med et andet ord, ufejlbarligt, hvis hans tanker er klare, og livet hos begge er sundt og godt; kun skal han nøje agte på, når der ved hans indgriben fremstår nye situationer, som skaber nye tanker, der ikke var med i overvejelsen.

Omvendt: står kvinden som første faktor i en sag, har hun ofte den fejl urokeligt at stå på resultatet af sit følelsesindtryk og den deraf skabte tanke uden i tvivl at ræsonnere derover. Hun opnår da som regel kun en brøkdel af et fremskridt imod, hvad hun ville nå, hvis hun forelagde sin tanke for en samfø-lende mands ræsonnement.

I menneskelivet er forholdet da dette, at hvor manden og kvinden står side om side, den ene med ansvaret, den anden

med sympatien, og de virker sammen i kendskab til deres åndsliv og den fælles følte sag, hvad enten de så er selviske eller uselviske – de bør begge være enten selviske eller uselviske – har livet den højeste slagkraft igennem deres handlinger.

Er den ene selvisk og den anden uselvisk, kan de, billedligt talt, lignedes ved et menneske, der er enøjet, eller ved en, der går på træben; thi fællesharmonien kan da, åndeligt set, ikke nås, og livet taber sin slagkraft.

Hvis manden og kvinden virkelig kendte hinanden, ville de i fælles kærlighed til livet og til skaberens vidunderlige skaberkunst takke Gud for hinanden.

Kvinder og mænd med den dybe tanke er altså uden for almindeligheden. De kan ikke defineres i samling, fordi hver enkelt af dem er en helstøbt verden for sig. De har hver sit rige, hvad enten de er selviske eller uselviske; men derfor rammer den foregående definition alligevel for en del de dybe tanker, fordi disse har udviklet sig i det samme åndsliv og i de samme love. Forskellen ligger kun i åndsudviklingen, i åndsmodenheden.

I det nye samfundsliv vil denne fælles skaberkraft nå sin højeste udfoldelse, idet manden ejer balancen ved sin lysende tanke, men kvinden ejer den gennemborende energi, og der vil ingen menneskelove skille dem ved at sætte den ene over den anden.

RØSTEN

Samvittighedens harmoni skal være mellem den, som taler, og den, som hører; er den ikke det, da er det løgnet, der skiller.

Dette ligger i, at Gud kun er én; derfor er hans stemme (følelsens strøm, samvittighedens røst) i grundtonen den samme, selv om ordene er forskellige i samme sag.

Da personerne altid er forskellige i anlæg, synsmåde og tankens dybde, kan deres måde at tale på aldrig være ens i ordet; men den samvittighedsføjte retningslinje i tale og sandhedsfølelse vil altid være til stede i en uselvsk, sandhedsføjte tale og hos ærligt søgende tilhørere virke ensartet i sin følelse.

Vor tids talere, der snart er de mange, holder taler, der i stor mængde er menneskeligt spekulativt konstruerede med et menneskeligt selvsk formål for øje (trangen); er trangen selvsk, bliver talen det også.

Samvittighedens følelsesstrøm, der skaber sandhedsfølelsen hos tilhørerne, udebliver da. Tilhørerne føler sig ikke overbeviste, ikke mættede af det, de søgte. Talen er da som løggen og skaber tvivl hos de dybe tanker i stedet for tro, og det er de dybe tanker, der præger livet.

Så snart et menneske angriber et andet for dets tro, er det i færd med at skabe sekter eller religioner med fede embeder og hovedsageligt med løggen som kilde.

Selvskheden (løggen) vil træde frem og sige: "Også jeg har samvittigheden!" Men herefter behøver ingen at være uvidende om, hvem der ejer sandheden i sin tale, og hvem ikke; thi den, som ejer samvittigheden i sig, vil straks derigennem føle, om ordene, der tales, er opskruede, opstyltede, spekulative, selviske – altså, om de er af løggen eller ikke.

Jo mere vi lærer livslovene at kende, jo klarere lyser Jesu ord for os; de viser ham så udviklet i åndelig fuldkommenhed, at hans ord står som åndelige, fuldkomne, guddommelige sandheder, der viser os livets dybder og skaberlivets vidunderlige skaberkunst; derfor skal samvittighederne vidne om ham.

Den dag, den tænkende åndsperson i mennesket ved sin samvittighed forstår dybderne i Jesu ord, vil der ingen religioner og sekter være mere; thi da vil løggen være bundet på jorden.

Dersom et menneske om en sag, der er afgjort, taler og siger: "Se, er dette samvittighedsfølt ret?" – da lyt til hans ord! Det er bedre for livet, om enkelte uskyldige må ofres, end at selvskhedens uret skal vedblive at råde uantastet; thi den sniger sig ind ad vinduer og døre, ad revner og sprækker; den ligesom blæses omkring med vindene og fortærer menneskelivets lykke: dette at kunne leve for hverandre.

VERDENSALTET

Gud og Rummet

At give sit liv for andre, om så skal være, aldeles uden betingelse, er en lov for sig.

At man ved at give sit liv vinder det igen, vinder mere, end man gav, er en sag for sig, et ufejlbarligt følgemoment, Guds livs væsen.

Gud er sammenholdets lov. Sammenhold og fællesfølelse er Gud.

Dette er fællesmagten i rummet; selve rummet er fællesmagtens modsætning.

Det store rum, hvori al fællesmagt, Gud, færdes, er adspredthedens lov. I modsætning til sammenholdets lov er her kun enere, så længe de kan være det, derefter intet.⁸

I disse to livsmodsætninger, rummet og fællesmagten, er det ældste udspring for livslovene og livsmodsætningerne. Her er magten den højeste ret; mellem disse to magter finder ingen mægling sted; de er fuldkommenheden hver på sin vis med lige ret. Over denne ret er intet; magten betinger derfor tilværelsen.

---

⁸ Se min 18-årige periode i *Den Ukendte*.

Uden for adspredthedens lov, rummet, og uden for sammenholdets lov, Gud, kan ingen tanke nå. Ingen kan derfor give dette navn.

Hvorledes disse to guddommelige livsmodsætninger øver sin indflydelse på menneskelivet i alle forhold, er jo synligt for mange.

Det uselviske (guddommelige) har hidtil på grund af sin nyfødthed og egenartede udvikling måttet ligge under i kampen mod det egenrådige, griske, selviske; men den dag, det uselviske vågner til bevidsthed om sig selv, sit liv på forstandens grund, og kan modtage sin gudsledelse gennem den bevidste samhjælp, samvittigheden, den Helligånd, vender magtforholdet om.

Gud er i alt, over alt og om alt. Hvorledes kan Gud være overalt? – Jo, hans fludie (følelsesliv) giver sig udslag overalt uden hensyn til tid, rum og afstand, blot det har en adresse, en trang, at gå efter, der er altså et ærinde eller et bud at bringe til liv, som er. Ja, men hvor alt hører op, hører også Gud op; derudenfor er det såkaldte yderste mørke; men på grund af livets, altets store grundlov, den fuldkomne frihed til at være, som man vil, i ondt som i godt, kan enhver, der ikke vil være i gudslivet, selv vandre uden for. Derudenfor er intet uden den eller de, der vil være der, og som kan udholde at være der; men da der intet er uden adspredthedens lov, er der ej heller noget, der kan opretholde den, der vandrer derud.

Rummet kunne ikke være ene, derfor fremstod dets modsætning, Gud.

Gud kunne heller ikke være ene, derfor skabtes livslovene og dermed livet.

Gud er i sig selv et sluttet hele og altid i udvikling; men da der er en fuldendt fællesharmoni i dette gudsvæsen, kan et individ (den selviske), der ikke vil lade sig forme efter dette fælles væsens natur, heller ikke blive i det, thi Gud er ifølge sin natur og store ordenssans et enten – eller.

Denne livets grundlov, den fuldkomne frihed, er lige såvel for væsenet Gud som for den person, der fødes i hans væsen

og dog ikke kan forlige sig med det, fordi han har lyst til at være sig selv på sin vis og til uden hensyn til andre end til sig selv at drage næring af det, vi kalder det gode liv, der lever og udfolder sig ifølge Guds væsen og natur, på en måde, der passer efter hans selviske væsen, stik imod Guds væsens fælles natur.

Ifølge livets fælles grundlov (friheden) har den selviske ret til at være rent selvisk i sit væsen ifølge sin trang og ret til den fuldkommenhed, han i sin åndskraft og energi kan nå.

Han har selvfølgelig også fuldkommen ret til at rense sig for alt Guds fællesvæsen; men ifølge samme lov (frihedens) har også Gud for sit væsen den samme ret, altså retten til at holde sig ren på sin vis; derfor må disse to diametrale modsætninger skilles.

I menneskelivet skiller Gud sig ikke fra den selviske, fordi menneskelivet er født af Gud. At herske over det selviske og binde det i samvittighedens lænke, når den tid er, er ikke at skille sig ud fra det; her strider Gud mod det. Men idet den selviske i døden forlader sin puppe, menneskelegemet, og står som en fuldbåren åndsperson, må han ifølge sit selviske, egenkærlige væsen forlade Guds fællesvæsen; i sin fri egenvilje har han valgt sin egen vej, sin egen bane, uden for Guds livs fællesvæsen; han går da straks ud i det, mennesket kalder det store intet, adspredthedens lov, eller det yderste mørke. I det store intet bor også vor fælles Gud med sit eget fælles væsen: sole, planeter og kloder og alt, hvad ham hører til.

Den selviske er en Gud i sig selv; han har derfor guddommelig ret til at skabe sit eget rige i rummet, hvis han kan; hans magt – ligesom alle andres – står i forhold til hans ånds udvikling. Men det Guds fællesrige, vi kender eller burde kende, som han i sin selvished har skudt fra sig, kan han ikke mere drage næring af, idet frastødningskraftens lov forhindrer ham deri; thi han frastøder nu selv alt ligesom i menneskelivet. Guds fællesvæsen, der på grund af sin natur ikke kan have noget selvisk væsen i sig, frastøder ham ved sin ånds fællesmagt. Da Guds magt er den største, fordi den er fællesmagt, føler den

selviske, der ifølge sit væsens natur er ene, denne vor Guds vidunderlige stormagt på sin ene side, og det store, tomme adspredthedens rum, han nu ejer for sig selv, på den anden side. Men da rummet er så stort, at intet levende liv endnu har fattet dets vidders storhed, fordi denne for alt liv er ufattelig, føles dette som en sønderknusende, altopløsende magt for enere.

Dette forhold vil engang åbne øjnene på den selviske, og da bliver han slået med forfærdelse; han føler tilintetgørelsen om sig og sin selvagt for lille; thi han har intet, hvortil han kan støtte sig, og han har intet, hvorfra han kan drage næring; altså kan han ej heller udfolde sig; derimod ejer han i sit tankeliv erindring om sit fødested Gud. Forfærdelse gør, at hans fludie (følelsesliv) giver sig udslag ifølge den adresse, der ligger i hans erindring, om fødestedet (se "Tanken stedfæster sig"), og hans følelsesstrøm trænger da ind i Guds væsen.

Da følelsens strøm er en lov, der ikke kan lyve, fordi den ingen tænkeevne har, men kun er følelsesvæsen, ser Gud derigennem hans åndstilstand og ved derudfra, om tiden er inde til, at han kan modtage den for ham engang bestemte samvittighed.

Når han har tabt sin selvskhed i det store adspredthedens rum, kan han få sin samvittighed igen og ved den få sit regnskab gjort op; er dette sket, bliver der glæde i gudsriget; thi Gud længes efter at favne enhver, der er født i hans liv.

Hvor begynder det store intet, adspredthedens lov? Der, hvor Guds væsen ikke er, altså i den selviske selv. Det ligger dybest set i hans fludies (følelseslivs) urenhed i forhold til Guds fælles fludies renhed.

ÅNDSLIVET

Menneskets åndsliv kan deles i fire dele:

1. Det bevidst samvittighedsfølelse
2. Det ubevidst samvittighedsfølelse
3. Det selviske
4. Det uselvstændigt tænkende eller de korte tanker.

De bevidst samvittighedsfølelse har gennem tiderne kun været få; men ved Jesu andet komme, hvor han fuldkommes ved disse, skal de blive mange og ved de korte selviske tanker tage styret over menneskelivet.

De ubevidst samvittighedsfølelse har fra Jesu tid til vor tid været livets salt, den stumme og stille magt; uden disse ville alt menneskeliv for længst være endt i åndelig forrådnelse som følge af adspredthedens lov i dets væsen.

De uselvstændigt tænkende (de korte tanker) er som kølvandet efter en mægtig, sejlede, selvsk styret oceandamper, overbelastet med løgn, mord, bedrageri, falskhed og svig. Over dette uselvstændigt tænkende, sydende, hvirvlende, arbejden- de kølvand kredser løgnens og selvskhedens rovfugle og hugger enhver bid af næring, der kommer til syne, aldeles lige glade med alt andet liv, i ly af love og regler, organisationer og snærende bånd, som de skaber til værn for sig selv, deres handlinger og væsen.

Vil man måle de selvbevidste, selvstændigt tænkende selvskes syn på de korte tankers liv, kan man læse bladenes handelsannoncer. Her findes midler for alle tænkelige menneskelige lidelser og mangler og tilfredsstillelse af alle nydelser; ja selve livskraften kan erhverves tilbage uden hensyn til, på hvad måde den er sat over styr, blot ved at købe piller og salte, hvis ufejlbarlige virkning fastslås gennem berømte lægers og videnskabsmænds udtalelser (bare denne vej med moneterne!), alt med løgnens smarte kunst indsvøbt i sleskhedens fordummen- de grin.

Dette er selvskhedens katekismus, dens stolte vej til ros og magt; men i det uselvstændigt tænkende kølvand lurer afgrunden dyb; dette er allerede ved at åbne sig, og så byttes roller-

ne om for en tid. Ombytningen sker ifølge livets nødvendighed, så de, der nu er ovenpå, kommer ned i dybet, og de, der nu er i dybet, kommer oventil. Derefter skal de samvittighedsfølende dybe tanker gribe styret over livet, og ingen skal formene dem heri; de skal ikke berige sig på de korte tankers bekostning, men lede dem i overensstemmelse med samvittighederne. Da skal jordens kilder åbne sig for livet, og livets rigdomme komme til mennesket i overflod; men ingen skal række hånden ud efter dem; thi ingen føler sig forurettet, og alle er mætte. Dette er den nye tid. Tidsskiftet er inde; vi står i skellet.

ARKITEKTUREN I DET FØDENDE LIV

Fødselsveerne er begyndt for det nye, der skal fødes. Da Gud kun er én, er arkitekturen, som før sagt, ens overalt. Når bierne skal sværme, høres umiddelbart forinden to lyde i stedet; den ene siger: "Væk – væk – væk!" Den anden svarer: "Ud – ud – ud!"

Skal kvinden føde, kommer der en udlængsel; hun vil ud – ud at gå en tur. Hun føler noget, der er absolut nødvendigt, et uundgåeligt ærinde, noget, der skal ske, ske nu, noget, for hvilket alt må vige; jo stærkere udlængsel, des nærmere fødsel.

Når menneskets åndsperson fødes til selvstændigt liv ved legemets død, kommer der også en udlængsel,⁹ en forståelse af at flytte til et fremmed sted. Det sker straks efter, at fludiemagten har tabt i kampen mod den i legemet indtrængte sygdom (dødens pil). Der indtræder da en resignationsfølelse, som er den første forberedelse til legemets død; idet trangen, efter at resignationsfølelsen er indtrådt, vender sig fra liv til død; og da følelseslivet arbejder ifølge trangen i det liv, hvortil det er bundet, vender også dette fra liv til død. Før virkede det for

---

⁹ Bedst, hvis personens (menneskets) livsforhold er i overensstemmelse med livslovene på uselvsk side.

legemets liv, nu vender det om til at orientere sig bort fra legemet, altså til at forlade det.

Ved fludiets (følelseslivets) virken efter en anden adresse end før ifølge trangen, indtræder en åndelig udlængsel ligesom hos bierne, der skal sværme, og som hos den fødende kvinde. I denne lille udlængselsperiode, der varierer fra øjeblikke indtil dage, alt efter forholdenes natur, vandrer åndspersonen ofte ud, mens legemet sover, besøger andre og ses af andre i det, man kalder for drømme; men også ved dagslys kan den undertiden ses, oftere føles uden at ses. Den veksler da tanker og følelser med de personer, familie eller venner, i hvis nærhed den er. Er den døende en i livslovene ligevægtig person, dvs. er der harmoni imellem den tænkende åndsperson (sønnen) og hans fludie på den gode side af samvittigheden, da vender han tilbage fra sine orienterende udflugter med behagelige selvstændighedsindtryk, der, når den sidste vandring er endt, ligesom vækker legemet op til ny kraft. Man ser, hvorledes sønnen samler hele fludiemagten om sig, og idet han derefter forlader sit legeme, indtræder det, vi kalder for død, – en fødsel er endt.

Vor tidsperiode er moden til fødsel, der skal fødes en ny. Man ser, at fosteret har tæret stærkt på moderen; hun føler det nye i sig. Hun (tidsånden) har ifølge følelseslivets orienterende evne (uden tanke) en uforklarlig vished i sig, der siger hende: Har jeg født, er min tid endt.

Fødselsveerne er stærkt synlige. En hos den fødende stærk, nervøs uro er indtrådt; alt er opløst i tvivl. Overalt i det fødende legeme stikker kanonmundinger og geværløb ud; dets ånde er giftgas. Ved disse midler vil tidsånden, der ikke kender andre midler, ligesom forhindre og afværge den nye fødsel uden at ane, at den stik modsat sin egen opfattelse netop herved fremmer fødslen. Tidsåndens præsteskab velsigner disse våben til deres gerning; thi det tjener tidsånden som følge af, at deres skriftklogskab og regelbundne embedsmæssighed forhindrer det i et naturligt kendskab til og føling med livet. Prælaterne

aner ikke, at efter som det nye fødes, synker det gamle sammen om dem; deres vej går ned i dybet, hvorfra det nye fødes.

Med det nyfødte vil opstå en ny magt: fællesmagten, fællesånden. Magten er i og for sig ikke ny. Fosteret har givet sig udslag flere gange, hvorved det har vist os sin karakter. Menneskene kalder disse små udslag for revolutioner; disse har været som små eksplosioner, der har givet sig udslag fra det store folkefælleslivs indre, fra et foster under udvikling, hvis undfangelse fandt sted ved Jesu fødsel; hans ords dybde og rækkevidde vidner om hans udviklings guddommelige fuldkommenhed, og samvittighederne vidner, at hans ord var og er og vedbliver at være fuldkommen sandhed.

Hele menneskelivet er moderen, åndeligt set; derfor skal også hele menneskelivet føde, når fosteret er fuldbåret.

Fødslen er allerede langt fremme. Jo større foster, des strengere fødsel; denne er den største fødsel, fælleslivet har at give; bedst for menneskene, om de kunne og ville forstå dette; thi da kunne de lindre veerne betydeligt.

De selvstændigt tænkende, de korte tanker (kølvandet), som de selviske så frejdigt udtærer i troen på deres kugler og krudt uden at forstå, at de netop bringes til tænkning ved bloddamp, og at deres tænkning naturnødvendigt må blive suggestiv, rettet mod dem, de instinktmæssigt føler som deres fjender, handler under en fælles suggestiv åndsmagt, det tankeløse fællesfludie; derfor vil deres handlinger stå i forhold til den bloddamp, der får dem til at tænke og handle.

De selviske udbytteres frejdige tro på, at en kendt politiks "fløjtetone" til enhver tid vil kunne standse deres ragnarok, vil ikke slå til, når tiden er inde; thi deres ledere vil til den tid være vejret og fundet for lette i forhold til de selviske løfter, der er indlagt i deres politik, på grund af den selviske tidsånd, der præger dem som mennesker og gør dem til et selvisk klasseparti. Deres rige er således i strid med sig selv, skal derfor opløses.

Faderen til det nye, der fødes, er ånd; hans legeme var kun en larve, der kunne lægges i en grav og opløses til nyt liv; der-

for er også det nye, der skal fødes, ånd; dennes klarhed og fælles magt er det største, der fra åndslivets side endnu har kunnet forudsiges; det nye er bevidstheden om den Helligånd.

Samvittigheden er teknisk, menneskeligt set, en trådløs forbindelse mellem livet, som var og er og kommer; det nye er forståelsen af mekanikken. Forståelsen af mekanikken medfører også forståelsen af dens brug. Med hvilken energi den vil blive taget i brug, ses og høres af fødselsveernes karakter, omfang og størrelse og opfanges i udlængslernes lyde, der høres overalt på kloden.

I den ene ende af den trådløse (samvittigheden) står livet, som var og er, repræsenteret ved den Helligånd, med al sin fælles åndsmagt og viden og hjælper og vejleder den fødte åndsperson i mennesket.

Denne står i sin larve (menneskelegemet) og lytter i den anden ende af "tråden"; derfor vil om en liden stund, når livsbevidstheden indtræder, alt i åndslivet stå klart for mennesket, som Jesus har forudsagt det, hvor han taler om den sandhedens ånd, der skal vejlede til al sandhed; da vil menneskelivet forme sig efter åndens organisatoriske lov. Det gamle, de selviske karakterer, der ikke kan underordne sig det nye fællesvæsens lov, vil synke i den store fællesgrav, det selv har forberedt gennem tiden, hvorover ingen vil slå bro og ingen færdes, alt ifølge loven for livet, der udtrykkes i de ord: som man sår, skal man og høste.

Godvilligt går den selviske tidsånd ikke i sin grav; men skaberlivet (livslovene) er så vidunderligt i sin skaberkunst, at der ingen vej er udenom. Det nye, der fødes gennem samvittigheden, skal kun holde sig i ro, mens det gamle rydder sig selv af vejen. De selviske har haft deres berettigelse; de har gjort deres nytte ved deres selviske griskhed. Hos det godtroende, voksende åndsliv har de ved fattigdom, nød og kamp tvunget tankens udvikling fremad, så den nye forståelse af livet kan fødes. De har haft deres tid, og deres løn har de fået efter deres begær; derom vidner de kvitteringer, de selv har udstedt, nemlig luksus, paladser, sindssygehospitaler, millioner af

invalider og fængsler i mængde; deres tid er inde, de skal selv ende den.

Ved det nyfødte, udskilte åndsliv skal den uselviske klare forstandssol (den uselviske, samvittighedsledede, dybe tanke) skinne på menneskelivet og forme dette efter sit væsen. Kærligheden til livet vil træde i stedet for det selviske som drivkraft for tankens udvikling; vi skal opleve at elske vor næste som os selv, og den naturlige kvinde vil i sin tankes renhed frit kunne gå til manden; han skal ikke nægte hende noget; thi hun er moderen. Ingen skal mere slagte dyrene for at æde dem, men herske over dem, og fuglene skal synge skaberens pris over livet. Menneskets fludie (følelsesliv) skal åbne sig for livets harmoni og modtage livsglædens forstående jubel i sig; det skal drage ånde og visdom gennem rummet af sammenholdets lov, Gud, og barnet skal være elsket af alle.

Så længe mennesket ikke kan føle for livet, altså, så længe det ikke forstår at leve – sig mig, med hvad ret taler det da om visdom!

At organisation er, viser, at den er rigtig, ellers var den ikke; men det er ikke rigtigt, som vi ser den anvendt i vor tid; men når den bliver vendt om, altså omvendt, og lagt ind under samvittighedens organisationsmæssige talent og disciplin, er den rigtig. Rigtig, over for hvad? Over for livet, det liv, som mennesket ikke ejer, men som det før eller siden vil komme til at bøje sine knæ for.

Den dag, mennesket ved sin samvittighed vågner til bevidsthed om livet, vil det blive ledt bort fra vort nuværende uværdige menneskeliv; det vil vende sig til jorden. Penge, handel og industri skal blive dets tjener og ikke som nu dets herrer.

Den nye tids ungdom, mænd og kvinder, skal samle sig til en fællesmagt og rydde de store skove i de varme og frugtbare bæltter, der nu ligger hen til unytte for mennesker, så godt som uden at give føde for andre end skovens vilde dyr. Frugt- og brødtræer vil blive plantet på sletterne og de ryddede steder. De forskellige arter plantes efter videnskabelig vejledning og

system. Sumpe renses for smitsomme sygdomme ved tekniske midler, huse af skovens træer vil rejse sig mellem frugttræernes rækker, omgivet af blomster og prydblanker, og ørkener vil forvandles til frugtbare landstrækninger. Hver zone vil frembringe sine frugter, deres arter vil blive mange, så at man kan sige: enhver frugt sin smag, ethvert legeme sin lyst. Det vil ske uden hensyn til landenes grænser, og jorden vil blive betragtet som fælleseje.

Dyrene vil færdes fredeligt mellem planterne og mættes af jordens frodige græs. Guden i mennesket skal herske over dem og leve sammen med dem i glæde og bevidst fortrolighed; thi når mennesket bliver rent i sit følelsesliv, dvs. når det selviske i det (løgnen) er bundet ved samvittighedens følsomme magt, kommer dyrene i fortrolighed til mennesket og leger med det.

Når den nye tids samfundshjem danner sig, vil de korte tankers zoner blive slået i indbyrdes oprivende kamp; ad følelseslivets veje vil de blive indbyrdes splittede som følge af deres følelseslivs forrådnelse i selvished.

Deres kendskab til den nye uselviske åndsmagt vil medføre, at de selviske dybe tanker umuligt kan samle de korte tanker om sig til modstand imod denne.

Det nye skal ikke angribe andre, men forsvare sit arbejde og hjem og holde sine stier rene med sit liv som indsats.

Det står den selviske frit for at blive uselvisk og at indtræde i det uselviske liv; men for det uselviske liv skal det selviske vige eller dø sin egen død. Det er indlagt i livslovenes natur, at alt liv uden for samvittigheden fostrer selv slangen ved sin barm, både individuelt og samfundsmæssigt.

I det nye samfundsliv kan intet være hemmeligt, og intet underfundigt kan tåles.

Den egentlige og største magt ligger i samvittighedens fællesfølelses strøm, der skal give sig udslag ifølge tankens adresse til det i egen opløsning forsumpede liv uden for det uselviske åndsliv og derved fratage dette magten til fælles modstand.

SPREDTE LIVSBETRAGTNINGER

Lærestalterne excellerer i menneskelig hukommelseslære (skriftklogskab). De dyrker videnskaben for videnskabens egen skyld – livet synes de ikke at kende; de lever for sig selv, ikke for livet. De siger: "Ånd er magt"; men de synes ikke at begribe, hvorledes ånd er magt. Hvad nytter det at købe skriftlærdom, når personen ikke ejer tænkeevne til at bruge den? Tænkeevne er en lov uden for menneskelig rækkevidde; den kan plejes, men ikke erhverves for penge. Når folkeånden vågner til selvstændig tænkeevne i uselviskhed ved sin samvittigheds hjælp, vil glansen gå af dem, der er videnskabelige ifølge egen selvisk trang; da vil man opdage, at overstuderet selvisk videnskab er én ting, men livet noget andet, nemlig den tanke, der i nuet ligger for.

Det er samvittighedens tid, der er inde (fællesfølelsens tid); for den må det selviske vige; det vil ske i så stor en udstrækning, som dette ikke er i stand til at lægge "roret" om.

At strides med hverandre om meninger er godt; men drivkraften i striden skal være længsel efter sandhed, så kommer den; det er sagt med de ord: "Søger, så skal I finde!"

Men sandheden er forskellig for individerne i forhold til deres mission, udvikling og anlæg. Sandhed for mig er ikke altid sandhed for min næste. Sandhed er noget, der føles og derefter bekræftes af tanken, hvorved den bliver samvittighedsfølt, den er da individuel. Sandhed kan altså ikke være fælles for to, uden at den er fælles følt; men derfor er den enkeltes sandhed lige god, når den føles i renhed.

Sandhed er altså noget, der kan ændres, indtil fuldkommenheden i tankelivet og følelseslivet er nået; hurtigst går udviklingen for den, der stadigt søger at udvikle den én gang følte sandhed. Den følte sandhed bør derfor aldrig tilintetgøre tvivlen. En ærlig tvivl i ærlig søgen efter naturlig sandhed i uselvisk renhed er den højeste form for åndelig udvikling. Så længe man føler en ting som ren sandhed, er den sandhed, endog med guddommelig ret for individet, åndeligt set.

Gud er den højeste grad af beskedenhed; den, der ikke vil have med ham at gøre, påtvinger han ej heller sit væsen; at individet ikke i længden kan undvære sit bevidste forhold til sit ophav, Gud, er en sag for sig.

At enhver især, trods mod- eller medvilje, alligevel arbejder til fremme af gudslivets udvikling, uanset sin benyttede guddommelige frihed til ikke at ville, er en frugt af Guds fuldkomne skaberkunst og er indlagt i lovene for livet.

Al viden i Gud er samviden med den Helligånd ved vor samvittighed, og enhver viden står i forhold til personens trang, udvikling, anlæg og mission. Samvittighedens inspiration er altid til gavn for samlivet, selv om den tilsyneladende virker i opløsende retning.

I det selviske åndsliv anvendes ordet samvittighed med samme hensigt som en strudsfer i en damehat.

Kendte menneskene åndslivet, ville de forstå, hvad årsagerne er til de talrige skilsmisser i vor tid. Den dybeste årsag er tankelivets udvikling. Denne udvikling viser, at tanken frigør sig fra mystik og dermed fra de bånd, fortidens religiøse, ofte tankeløse og tankemodstridende, påstande og retninger har lagt om den. Frigjorthed derfor og manglende kendskab til livet medfører fri, utvungen hengivelse til livet i utøjlet trang; deraf fremstår årsager til skilsmisse, der alle er åndelige, f.eks. misbrug af kønsdriften både før og i ægteskabet i så høj en grad, at tiltrækningskraften mellem individerne ophører, og frastødningskraften indtræder i stedet for for at værges livet:¹⁰ dermed rives kærlighedens tågeslør af individerne; de ser hverandre, som de mennesker de er, og lede for hverandre indtræder.

Hvor en i åndskultur selvisk indgår ægteskab med en i åndskultur uselvisk, kan en fælles åndsnuance aldrig opnås. Uvidenhed om åndslivet forøger smerterne.

Skilsmisse sker også, hvor to selviske unge er mætte af livet og derfor udlevede på deres vis før ægteskabet. Til denne

---

¹⁰ Livet evner at værges sig selv til en vis grad uden menneskelig beregning.

åndsmodenhed hører, at disse mennesker ringeagter alt udenfor sig selv og derfor er aldeles ligeglade med alt andet liv.

Det er ikke særlig præsteskabet eller dets religioner, der får uselvisheden til at vokse, det viser livet, men to andre faktorer, nemlig tankens udvikling ved almindeligt arbejde og åndslivets påvirkning af menneskeånden gennem samvittigheden.

Kunstens videnskabelige dyrkere giver store formuer for enkelte billeder, medens deres samfunds gnavende "orm" i mængde går arbejdsløse.

Den kunst, der er indlagt i et menneskes sjælsudtryk, på hvilken I ikke agter, er en større kunst end det sjælsudtryk, der som billeder falder ned af væggen, når gudsmagten ved sine livslove ryster jordens "pels." Hvad er denne billedkunst værd imod den skaberkunst, der går sulten og energinedtrykt i gaderne, trods jordens rigdom! Denne "orms" hoved findes på ét sted, men dens legeme snor sig omkring jorden, og den selviske tidsånd nærer den frodigt ved sin barm. Også "ormens" tænkende hoved er selvisk; thi det uselviske egn sig ikke for den mission.

Gudslivet er som en maskine, hvor Guds fludie er drivkraften, ifølge hans ånds vilje, Jesus er stemplet, og den Helligånd er regulatoren i alt. Skaberloven, stoflivets fludie (vort følelivesliv), er den centrifuge, hvori åndspersonen fødes og centrifugeres. Nogle siger, at "spildemælken" går i en svovlpøl og kommer aldrig derfra; men det passer ikke, i gudslivet går intet til spilde; alt er så snildt indrettet, at vi alle, trods det, at enhver har sin fri vilje, vandrer mod et fælles mål: vort ophav. Skaberloven er som en smeltedigel; den kan både skabe og opløse.

Hvad der ikke lader sig støbe naturligt i første omgang, kastes i smeltediglen igen; men den første chance er forspildt. Den første og letteste chance ligger i menneskelivet, den anden efter; men den er tvivlsom, idet den beror på personens åndsmagt.

At føle er én ting, at tænke er en anden. At føle og at orientere sig ved følelse er én ting, at føle og at orientere sig ved tanken er en anden.

Til tanken hører også dette at kunne bedømme og ræsonnere over følelse og tanke.

Dyr kan føle og orientere sig gennem følelsen, men ikke tænke; derfor kan de kun orientere sig, så langt følelsen rækker; dette er efter behov også langt. Følelsens rækkevidde står i forhold til trangen.

Mennesket kan både tænke og føle på én gang, altså samtidigt; det kan tillige føle uden at tænke og tænke, uden at føle; at tænke uden at føle, at føle uden at tænke og at handle derefter er selvisk.

Men at tænke og føle i harmoni mellem begge disse åndslove, således at den ene lov giver den anden sit ja, og gennem følelserne føle, om det nu også er rigtigt – rigtigt over for hvad? Over for livet uden hensyn til sig selv -. Dette er uselvisk og fuldkomment i forhold til individets udvikling.

Dog kan den harmoniske tanke, når den *ikke* er samvittighedsfølt, være selvisk og har da en meget stor rækkevidde ifølge sin harmoniske åndsmagt, og viljekraften udmåles i forhold dertil.

Legemslivet er det, som menneskene ser på og dømmes efter, men åndslivet er hovedfaktoren.

Menneskelivets politik, som den er nu overalt på kloden, er kun en selvisk kamp til ærgrelse og smerte for den svage og til selvisk glæde for den stærke; af denne selviske politiske åndskultur bygges intet op, der ikke senere skal rives ned.

Det ligger i livslovenes natur, at er et samfunds individer selviske, styres de også selvisk. Alt selvisk åndsliv, hvad enten det er individuelt eller samfundsmæssigt, styrer uvægerligt imod sin egen undergang (krak). Det er indlagt i livslovene, er derfor ganske uundgåeligt, og dimensionerne for krakkene bliver større og større, eftersom tankelivet udvikler sig; jo større ensartethed i tanke og synsmåder, des større krak, indtil det sidste krak indtræder, og livet vender fra selvisk til uselvisk. Tænk i denne forbindelse på udligningsfaktorerne pengevæsen, telefon, telegraf, biler, cykler, jernbaner, dampskibe, fly-

vemaskiner og dagens presse. I det selviske åndslivs "visdoms" kølvand udvikler sig krigsvidenskab samt vilje til at bruge den.

Det selviske samfundsstyre kan lignedes ved følgende:

En fabrik havde engang 1 direktør, 1 overværkfører, 13 værkmænd, 2 forvaltere, 12 mand på kontoret og 150 arbejdere.

Alle ordrer skulle passere gennem de mange overordnede fra hånd til hånd. Alle de ledende følte deres stilling som overflødig, var derfor travlt beskæftigede med i ord og talemåder at bevise deres uundværlighed i bedriften over for dem, der havde ansat dem; derfor blev ordrer ofte forkert givet; den ene ville rette ved den andens ordre for at bevise sin klogskab og indsigt. Selv om ordren var rigtig fra første hånd, blev arbejdet nærmest altid fejl og altid alt for dyrt i sin udførelse. Gælden steg til katastrofe. De godtroende ejere kaldte nu alle funktionærerne sammen og spurgte hver enkelt af dem om, hvordan det gik på fabrikken. Alle, fra direktøren til den sidste mand, svarede: "Det går godt!" Den sidste mand nægtede at svare på spørgsmålet, der nu havde været stillet 15 gange, men tilbød at svare, hvis spørgsmålet blev rettet til: "Hvad ville De gøre ved denne virksomhed, hvis den var Deres egen?" Svaret blev: "Jeg ville tage samvittighedens kost og feje alt overflødigt ud af fabrikken, alt i forhold til arbejdet, maskiner og deslige, og alt mandskab, så nær som vagten og hans store hund, og så ville jeg begynde fra bunden af og lade arbejdet og dets kvalitet bestemme arbejderne og deres antal."

Denne mand blev trykket kosten i hånd. To timer efter gik den sidste arbejder ud af døren, han vendte sig om og sagde: "Hå, hå! Hvad vil De nu?" Manden med kosten svarede: "Nu vil jeg lukke dørene."

En uge efter var arbejdet sat i system i forhold til dets natur. Der blev nu ansat 40 arbejdere, 1 funktionær, 3 på kontoret og 1 forvalter, og der indløb ingen fejl i ordren mere; arbejdet kunne gå sin gang efter den; enhver havde ansvar for sit arbejde. Produktet blev 16 kr. billigere pr. stk., der nu udgik fejlfrit fra fabrikken i tusindtal og kunne ekspederes færdigt på

en time efter hver ordres modtagelse, hvor det før tog dage. Fabrikken optog nu kun en femtedel af sit tidligere område; resten blev solgt og bebygget. Nu var der fred på fabrikken, og ingen søgte mere at bevise, at han var klogere end de andre. Når tankelivet når dertil, vil det samme ske i de selviske samfund.

Pengelivets udvikling kan være menneskelivets velsignelse, som en utøjlet kapital kan være dets forbandelse. Hvad ville f.eks. det danske landbrug have været, om ikke det havde haft sine prioriteter at betale? At de skal betales, er den "pisk," der driver energien frem og dermed tankelivet til udfoldelse. En sådan magt er nødvendig for tankelivets udvikling, så længe uselvishedens forståelse af og dermed kærligheden til livet ikke er indtrådt og afløser den.

Se på den russiske bonde og tænk så. Vid, at menneskematerialet er det samme. Den lutherske religion er det første momentum i det danske åndsliv til tankelivets frigørelse. Det lutherske åndsliv ved ikke, hvad det skylder sit ophav. Lutheranernes tankeliv er ca. fire hundrede år foran det græsk- og romerskkatolske i sin udvikling. De lutherske har nået tvivlens tid – efter tvivlen kommer den selvstændige tanke -, hvorimod de katolske endnu står i den uvidende tids faste trosfængsel. Det ligger egentlig ikke så meget i den lutherske religions indhold som i, at denne religions præster prædiker over teksten. Dette gjorde nemlig, at menneskene fik noget at tale om, og dette satte sving i tankerne. Derimod messede de katolske, som de gør endnu, med klagende lyde uden tale og forstand-sindhold.

Lutheranerne er blevet forstandsmennesker, medens de andre endnu står som følelsesmennesker og svømmer i undere og fantasier.

Rusland tabte sin tekniske slagkraft, da det lutherske Letland blev udskilt fra riget; at lutheranerne er blevet selviske, er en sag for sig, men tankelivet ejer de; nu mangler de kun en

fornuftig forklaring af livet. Derfor vil også det nye, der ventes, blive født i det lutherske "kølvand."¹¹

Så snart nationerne er i stand til at indrette fælles samvittighedsfølt udlånsrente for udlånt kapital uden kurstab, og nationerne i forhold til befolkningsantal overtager ejendomsretten til alle råmaterialer, der drages frem af jorden uden for landbrugets drift samt fastsætter en international samvittighedsfølt dividende for aktier og teknisk privatdrift, vil folkesamvittigheden falde til ro; krig vil ikke være mere, og folkene vil straks give hverandre broderkysset over alle landegrænser.

De dybe selviske tanker, der spekulerer i kapital, vil ikke denne udvikling, og deres magt er stor; thi de ejer al løgnens snildhed i sig; men deres tid er begrænset, den er som forud aftalt i timer.

Menneskelivet udvikler sig i og gennem det materielle ind i det åndelige; det materielle går derfor altid foran. Ved telefon, elektricitet og radio f.eks. kan vi nu begribe tankens og følelsens gennemslag i æteren; derfor er livets sundeste tænkeevne hos dem, der glade, pligtfølende beskæftiger sig med materielt arbejde.

Livslovene er så vidunderlige i deres skaberkunst, at hvert individ har sin mission, hvad det end mener om sig selv, og hvordan det end ter sig. Målet er ens for os alle, hvad enten vi vil se det eller ej, at nå det er en privat sag, og dog har enhver af os den fulde guddommelige frihed til at leve sit liv, som han vil.

Gudslivet hviler ikke på teologisk skriftlærdom. Livet er noget, som er, noget som leves; så snart menneskene laver regler og religioner for livet, bliver disse som maling, der smøres ud over livet, så hver religion får sin farve og dækker da over livets renhed i forhold til sin farve.

Sådanne ord, der anvendes i menneskelig tale, som djævel, helvede, dom, straf, fordømmelse, evig fortabelse og lignende

---

¹¹ Når jeg kun har nævnt det lutherske åndsliv og ikke har brugt udtrykket, det protestantiske, der omfatter mere, er det, fordi jeg har bedst kendskab til det lutherske.

er ikke betegnelse for noget, man finder hjemmel for i livslovene; de kan derfor ikke være andet end menneskeord, der har sit udspring fra opfindsomhed, muligvis ofte brugt i bedste mening; men når man ser på disse ord ud fra livslovenes natur, føler man væmmelse ved ordene som noget, der hviler i løgn, fordi disse ord med de dertil knyttede påstande og opfattelser bidrager til at ødelægge Guds anseelse i den sundt harmonisk tænkende og følende menneskeånd, idet de aldeles ikke kan forenes med Guds almagt, klogskab og kærlighed til livet; med andre ord, forstanden savner harmoni og system. Er Gud alvis, må han jo også være fornuftig.

Alt liv lever og udfolder sig efter livslovenes natur, altså i lovbunden form, med individernes fuldkomne, guddommelige frihed som en art udløsningsventil for den fri vilje, deraf fremgår denne herlige ting for gudslivet, at enhver, der går ind i Guds væsen og liv, gør det af egen fri vilje og trang, deraf fælleslivet, fællesglæden, fællesfølelsen, fællesmagten (den uovervindelige). Trods det, at hver person (sønnen) lever i sit eget rige, sit fludie (følelseslivet), er Guds vilje dog hans højeste lov ifølge følelseslivets fælles fuldkomne renhed.

Hvor en eller fleres magt ikke slår til, kan, om det skal være, gudslivet vendes mod et fælles mål, kun adlydende én tanke og én vilje, lig en magnet, livets største og kraftigste, der tiltrækker eller frastøder, og andet er ikke nødvendigt; thi uden for gudslivet findes kun opløsning (kredsløb). Efter en fælles virken ifølge en fælles tanke med en fælles vilje mod et fælles mål gennem det fælles følelsesliv, altså når sagen er endt, drager hver sit fludie til sig, og enhver er sig selv igen, ligesom det skete efter endt natkørsel gennem Rold Skov med mig og hestene (igen arkitekturen). Livet er sig selv lig overalt. Efter døden er stillingen den: Beskæftiger personen sig med sig selv, sine egne tanker og interesser, ligesom hviler i sig selv, slår fludiet kreds omkring ham, som et græskar omslutter sine kerner, indtil han vækkes ved egen længsel mod en anden eller ved en andens længsel mod ham. Følelseslivet giver sig da et lynlignende udslag som følge af den trang, længslen fremkal-

der, og udslaget går efter tankens adresse; er længslen gensidig, mødes parterne. Fludiet danner da legeme som i menneskelivet ifølge åndspersonens trang, anlæg og skønhedssans, hvorved enhver får sit uforanderlige sjælsudtryk, således som disse åndspersoner undertiden ses af mennesker, men oftere føles uden at ses.

Dette liv er et liv i udvikling. Efterhånden som tankens person udvikler sig i tænkeevne og renhed, formerer han sit fludie i samme grad. Da alle åndspersoner er forskellige i udvikling og anlæg, lærer den ene af den anden som her i menneskelivet, ligesom den søgende udsendte tanke kan komme tilbage med svar ad samvittighedens, fælleslivets vej. Et endemål for udvikling øjnes ikke. Gud vokser selv ved fælleslivet; han er større i dag, end han var i går, og dog er han den samme i dag som for tusind år siden, idet hans renhed og hans ånds alsidighed er den samme. Derfor har mennesket ret til at bruge ordene evig og uendelig. Åndspersonen, sønnen, gudsbarnet, som han er i os, kan endog engang nå til at skabe sole med kloder i kredsløb. Skaberkraften ligger i hans fludie ifølge hans trang, tanke og vilje, dog følger enhver åndsperson sin samvittigheds ja eller nej. Men ihvor lille han end er, er han dog selv et udslag af den samme arkitektur (systemet).
